

STORTINGET

Innst. 15 S

(2019–2020)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Arbeids- og sosialdepartementet, Kulturdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområde 7)

**Prop. 1 S (2019–2020) og
Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020)**

Innhold

Side

1.	Innledning	1
1.1	Oversikt over kapitler og poster – rammeområde 7	1
1.2	Stortingets vedtak om rammesum for rammeområde 7	6
2.	Komiteens generelle merknader	6
2.1	Generelle merknader fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti	6
2.2	Generelle merknader fra Arbeiderpartiet	8
2.3	Generelle merknader fra Senterpartiet	10
2.4	Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	14
2.5	Oppsummering av fraksjonenes standpunkt under rammeområde 7	18
2.6	Programkategori 09.00 Administrasjon	21
2.6.1	Kap. 600 og 3600 Arbeids- og sosialdepartementet.....	21
2.6.2	Kap. 601 og 3601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	22
2.7	Programkategori 09.10 Administrasjon av velferds- og arbeidspolitikken.....	23
2.7.1	Kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen	23
2.7.2	Kap. 605 og kap. 3605 Arbeids- og velferdsetaten	24
2.7.3	Kap. 606 Trygderetten	27
2.8	Programkategori 09.20 Tiltak for bedre levekår mv.....	28
2.8.1	Kap. 621 og 3621 Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering.....	28
2.9	Programkategori 09.30 Arbeidsmarked.....	29
2.9.1	Kap. 634 og kap. 3634 Arbeidsmarkedstiltak	29
2.9.2	Kap. 635 og kap. 3635 Ventelønn.....	32
2.10	Programkategori 09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet	32
2.10.1	Kap. 640 og kap. 3640 Arbeidstilsynet.....	32
2.10.2	Kap. 642 og kap. 3642 Petroleumstilsynet	35
2.10.3	Kap. 643 Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI).....	36
2.10.4	Kap. 646 Pionerdykkere i Nordsjøen	36
2.10.5	Kap. 648 Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.....	36
2.10.6	Kap. 649 Treparts bransjeprogrammer	36
2.11	Programkategori 09.50 Pensjon mv. under Statens pensjonskasse	37
2.11.1	Kap. 611 Pensjon av statskassen.....	37
2.11.2	Kap. 612 Tilskudd til Statens pensjonskasse	37
2.11.3	Kap. 613 Arbeidsgiveravgift til folketrygden	37
2.11.4	Kap. 614 og kap. 3614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	37
2.11.5	Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse.....	38
2.11.6	Kap. 615 og kap. 3615 Yrkesskadeforsikring	38
2.11.7	Kap. 616 og kap. 3616 Gruppelivsforsikring	38
2.11.8	Kap. 2470 og kap. 5470 Statens pensjonskasse	38
2.12	Programkategori 09.60 Kontantytelser	38
2.12.1	Kap. 660 Krigspensjon	38
2.12.2	Kap. 664 Pensjonstrygden for sjømenn	39
2.12.3	Kap. 665 Pensjonstrygden for fiskere.....	39
2.12.4	Kap. 666 Avtalefestet pensjon (AFP).....	39
2.12.5	Kap. 667 Supplerende stønad til personer over 67 år	41
2.13	Programkategori 29.20 Enslige forsørgere	42
2.13.1	Kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far	42
2.14	Programkategori 29.50 Inntektssikring ved sykdom og uførhet	42
2.14.1	Kap. 2650 Sykepenger	42
2.14.2	Kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger.....	44
2.14.3	Kap. 2655 Uførhet.....	46

	Side
2.15	Programkategori 29.60 Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjonsevne mv..... 47
2.15.1	Kap. 2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv..... 47
2.16	Programkategori 29.70 Alderdom 50
2.16.1	Kap. 2670 Alderdom 50
2.16.2	Programkategori 29.80 Forsørgertap og eneomsorg for barn mv. 51
2.16.3	Kap. 2680 Etterlatte..... 51
2.16.4	Kap. 2686 Stønad ved gravferd..... 51
2.17	Programkategori 29.90 Diverse inntekter..... 51
2.17.1	Kap. 5701 Diverse inntekter..... 51
2.18	Programkategori 33.30 Arbeidsliv..... 51
2.18.1	Kap. 2541 Dagpenger..... 51
2.18.2	Kap. 5705 Refusjon av dagpenger 52
2.18.3	Kap. 2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. 52
2.18.4	Kap. 5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs 52
2.19	Kapitler under andre departement..... 52
2.19.1	Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne..... 52
2.19.2	Kap. 2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn 55
3.	Anmodningsvedtak..... 55
4.	Forslag fra mindretall..... 56
5.	Komiteens tilråding 58

STORTINGET

Innst. 15 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra arbeids- og sosialkomiteen

Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020, kapitler under Arbeids- og sosialdepartementet, Kulturdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet (rammeområde 7)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Elise Bjørnebekk-Waagen, Lise Christoffersen, Arild Grande og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Margret Hagerup, Heidi Nordby Lunde og Kristian Tønning Riise, fra Fremskrittspartiet, Helge André Njåstad og lederen Erlend Wiborg, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Sosialistisk Venstreparti, Solfrid Lerbrekk, fra Venstre, Terje Breivik, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, viser til Meld. St. 1 (2019–2020) og Prop. 1 S (2019–2020), som ble lagt frem av regjeringen Solberg 7. oktober 2019, samt Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020), som ble lagt frem 8. november 2019.

Komiteen fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2020 for de kapitler som er fordelt til komiteen på rammeområde 7 i Stortingets møte 15. oktober 2019, jf. Innst. 1 S (2019–2020).

Stortinget har i møte 27. november 2019 vedtatt netto rammer på de ulike rammeområder. De fremsatte bevilgningsforslag i denne innstillingen bygger på vedtaket om rammenes størrelse, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

Det vises i denne sammenheng til de ulike kapitlene i denne innstillingen som tar for seg det aktuelle rammeområdet.

Komiteen viser for øvrig til sine respektive partiers merknader i Innst. 2 S (2019–2020).

Komiteen viser for øvrig til sine merknader under innstillingens kapittel 3, der proposisjonenes kapittel 3 og 4 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak er nærmere behandlet.

1.1 Oversikt over kapitler og poster – rammeområde 7

Nedenfor følger en oversikt over regjeringens bevilgningsforslag under rammeområde 7 slik de fremkommer i Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020).

90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 7

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2 (2019–2020)
Utgifter			
<i>Kulturdepartementet</i>			
352		Nedsatt funksjonsevne	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	21 470 000
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner	232 995 000
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 875 000
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	17 860 000
<i>Arbeids- og sosialdepartementet</i>			
600		Arbeids- og sosialdepartementet	
	1	Driftsutgifter	219 270 000
601		Utredningsvirksomhet, forskning mv.	
	21	Spesielle driftsutgifter	59 575 000
	22	Kunnskapsutvikling i IA-avtalen mv, <i>kan overføres</i>	33 000 000
	50	Norges forskningsråd	171 205 000
	70	Tilskudd	43 130 000
	71	Tilskudd til bransjeprogrammer under IA-avtalen mv, <i>kan overføres</i>	70 000 000
	72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk mv	16 715 000
604		Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 45</i>	72 910 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	361 310 000
605		Arbeids- og velferdsetaten	
	1	Driftsutgifter	12 204 655 000
	21	Spesielle driftsutgifter	34 215 000
	22	Forsknings- og utredningsaktiviteter	58 635 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	308 205 000
606		Trygderetten	
	1	Driftsutgifter	87 545 000
611		Pensjoner av statskassen	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	16 000 000
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	5 458 000 000
	22	Sluttoppgjør, <i>overslagsbevilgning</i>	-13 000 000
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	179 000 000
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 000 000
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	24 000 000
614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	
	1	Driftsutgifter	31 000 000
	70	Tap/avskrivninger	2 000 000
615		Yrkesskadeforsikring	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	93 000 000
616		Gruppelivsforsikring	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	214 000 000

			Prop. 1 S med Tillegg 2
Kap.	Post	Formål	(2019–2020)
621		Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering	
	21	Spesielle driftsutgifter	83 150 000
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	151 460 000
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	125 250 000
	74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	14 100 000
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	1	Driftsutgifter	259 745 000
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 079 465 000
	77	Varig tilrettelagt arbeid, <i>kan overføres</i>	1 603 812 000
	78	Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser	70 300 000
	79	Funksjonsassistanse i arbeidslivet	73 900 000
635		Ventelønn	
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	7 000 000
640		Arbeidstilsynet	
	1	Driftsutgifter	689 900 000
	21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	16 100 000
642		Petroleumstilsynet	
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	294 400 000
	21	Spesielle driftsutgifter	30 200 000
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt	
	50	Statstilskudd	152 200 000
646		Pionerdykkere i Nordsjøen	
	72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 388 000
648		Arbeidsretten, Riksmekleren mv.	
	1	Driftsutgifter	20 730 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 100 000
	70	Tilskudd til faglig utvikling.....	2 000 000
649		Treparts bransjeprogrammer	
	21	Spesielle driftsutgifter - Treparts bransjeprogrammer	2 410 000
660		Krigspensjon	
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	48 000 000
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	144 000 000
664		Pensjonstrygden for sjømenn	
	70	Tilskudd.....	29 000 000
665		Pensjonstrygden for fiskere	
	70	Tilskudd.....	43 000 000
666		Avtalefestet pensjon (AFP)	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 760 000 000
667		Supplerende stønad til personer over 67 år	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	328 000 000
<i>Statens forretningsdrift</i>			
2470		Statens pensjonskasse	
	24	Driftsresultat:.....	-15 798 000
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-627 825 000
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	466 000 000
		3 Avskrivninger	121 027 000
		5 Til investeringsformål	67 000 000
		6 Til reguleringsfond	-42 000 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	137 062 000

			Prop. 1 S med Tillegg 2
Kap.	Post	Formål	(2019–2020)
<i>Folketrygden</i>			
2540		Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	80 000 000
2541		Dagpenger	
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	8 964 800 000
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.	
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	925 000 000
2620		Stønad til enslig mor eller far	
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 678 000 000
	72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	122 740 000
	73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	58 820 000
	76	Bidragforskott	715 000 000
2650		Sykepenger	
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	39 890 000 000
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 460 000 000
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i>	1 100 000 000
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 260 000 000
	76	Tilskudd til ekspertbistand og kompetansetiltak for sykmeldte, <i>kan overføres</i>	102 000 000
2651		Arbeidsavklaringspenger	
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	28 489 000 000
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	168 000 000
	72	Legeerklæringer	395 000 000
2655		Uførhet	
	70	Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i>	100 699 500 000
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	38 000 000
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 616 300 000
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 570 200 000
	72	Stønad til servicehund	5 310 000
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	130 000 000
	74	Tilskudd til biler	799 700 000
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	3 417 400 000
	76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	330 000 000
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 685 700 000
	78	Høreapparater	772 000 000
	79	Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år	52 064 000
2670		Alderdom	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	78 750 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	154 780 000 000
	72	Inntektpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	4 360 000 000
	73	Særtilllegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	6 410 000 000
2680		Etterlatte	
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 100 000 000
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	810 000 000
	72	Særtilllegg, <i>overslagsbevilgning</i>	82 000 000
	74	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 200 000
	75	Stønad til barnetilsyn til gjenlevende i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	3 900 000

			Prop. 1 S med Tillegg 2 (2019–2020)
Kap.	Post	Formål	
2686		Stønad ved gravferd	
	70	Stønad ved gravferd, <i>overslagsbevilgning</i>	220 000 000
		Sum utgifter rammeområde 7	478 313 078 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3605		Arbeids- og velferdsetaten	
	1	Administrasjonsvederlag	9 715 000
	4	Tolketjenester	2 740 000
	5	Oppdragsinntekter mv.....	28 025 000
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag.....	25 825 000
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	
	1	Gebyrinntekter, lån	27 000 000
3615		Yrkesskadeforsikring	
	1	Premieinntekter.....	101 000 000
3616		Gruppelivsforsikring	
	1	Premieinntekter.....	98 000 000
3634		Arbeidsmarkedstiltak	
	85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak.....	200 000
3635		Ventelønn mv.	
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.	6 000 000
3640		Arbeidstilsynet	
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer.....	4 725 000
	5	Tvangsmulkt	6 580 000
	6	Refusjoner.....	3 300 000
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer	21 725 000
	8	Refusjon utgifter regionale verneombud.....	16 420 000
	9	Overtredelsesgebyr	27 000 000
3642		Petroleumstilsynet	
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	7 770 000
	3	Gebyr tilsyn.....	73 450 000

Avskrivninger, avsetninger til investeringsformål og inntekter av statens forretningsdrift i samband med nybygg, anlegg mv.

5470		Statens pensjonskasse	
	30	Avsetning til investeringsformål	67 000 000

Renter og utbytte mv.

5607		Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse	
	80	Renter	1 034 000 000

Folketrygden

5701		Diverse inntekter	
	71	Refusjon ved yrkesskade.....	850 000 000
	73	Refusjon fra bidragspliktige	230 000 000
	80	Renter	1 700 000
	86	Innkrevning feilutbetalinger.....	1 200 000 000
	87	Diverse inntekter	18 960 000
	88	Hjelpemiddelsentraler mv.....	77 500 000
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs	
	70	Dividende	210 000 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 2 (2019–2020)
5705		Refusjon av dagpenger	
	70	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs.....	19 000 000
	71	Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge	300 000
		Sum inntekter rammeområde 7	4 167 935 000
		Netto rammeområde 7	474 145 143 000

1.2 Stortingets vedtak om rammesum for rammeområde 7

Ved Stortingets vedtak 27. november 2019 er netto utgiftsramme endelig fastsatt til 474 145 343 000 kroner for rammeområde 7, jf. Innst. 2 S (2019–2020). De fremsatte bevilgningsforslag nedenfor under rammeområde 7 er i samsvar med denne netto utgiftsrammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

I henhold til vedtak i Stortinget, jf. Innst. 1 S (2019–2020) skal arbeids- og sosialkomiteen også behandle følgende kapitler:

- Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne under Kulturdepartementet.
- Kap. 2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn under Nærings- og fiskeridepartementet.

2. Komiteens generelle merknader

2.1 Generelle merknader fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til «Politisk plattform for en regjering utgått av Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti» (Granavolden-plattformen) og mener det fremlagte budsjettforslaget støtter opp under intensjonene i den politiske plattformen. Regjeringen Solbergs budsjettforslag er et budsjett som fremmer et trygt og inkluderende arbeidsliv, et sterkere sosialt sikkerhetsnett og en mer velfungerende arbeids- og velferdsforvaltning.

Rammeområde 7 inneholder viktige satsinger i statsbudsjettet for 2020

Flertallet viser til at det går godt i norsk økonomi, arbeidsledigheten er på laveste nivå siden før finanskrisen og sysselsettingen øker sakte. Målet er et trygt og fleksibelt arbeidsmarked med lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Dette er avgjørende for å sikre velferdssamfunnets bærekraft og hindre utenforskap.

Flertallet viser til at Norge står foran nye omstillinger for å sikre vår felles velferd. Derfor har regjeringen prioritert skattelettelser og avgiftsendringer som styrker økonomien, letter omstillinger og skaper nye arbeidsplasser. Flertallet viser til at regjeringens forslag

til statsbudsjett for 2020 har en god sosial profil. En rekke ordninger styrkes, forbedres og målrettes, samtidig som enkelte ytelser tilpasses til de reelle behov. Flertallet viser til at det er behov for å føre en politikk som sikrer et bærekraftig velferdssamfunn for fremtiden.

Bærekraftig velferdsstat

Flertallet mener at det norske velferdssamfunnet til enhver tid er mer enn summen av offentlige ytelser. Men velferdspolitikken dilemma er på den ene siden å sørge for et sosialt sikkerhetsnett som tar vare på de som av ulike grunner, og i kortere eller lengre tidsrom, ikke kan delta i arbeidslivet. På den andre siden er det sosiale sikkerhetsnettet avhengig av at flest mulig deltar i arbeidslivet.

Velferdsordningenes bærekraft er avhengig av at flest mulig deltar i arbeidslivet.

Skal vi sikre et bærekraftig velferdssystem for fremtiden, er vi avhengig av tiltak som får flere i verdiskapende arbeid og færre på trygd. Inntektssikringsordningene må støtte opp under arbeidslinjen, og de som faller utenfor, må få rask og tett oppfølging for å unngå varig frafall. En stor andel av dem som står utenfor arbeidslivet, mottar en helserelatert ytelse, som arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Særlig bekymringsfull er veksten i disse to ytelsene blant personer under 30 år i løpet av de siste tjue årene. Det er viktig at unge mennesker med svak tilknytning til arbeidslivet ikke får et sykdomsfokus på sine problemer på arbeidsmarkedet dersom det ikke er helseproblemer som ligger direkte til grunn. Har man først kommet inn på en helserelatert ytelse, så har forskning vist at veien tilbake til jobb kan bli lang. Tett og god oppfølging er uansett viktig for å hjelpe utsatte unge inn i arbeid eller utdanning. Nå følger regjeringen opp Navs egne anbefalinger fra 2016, referert i Dagsavisen 8. juni 2016, og anbefaling fra Sysselsettingsutvalget i NOU 2019:7. Arbeidsavklaringspenger for de under 25 år harmoniseres med kvalifiseringsstønaden til deltakere i kvalifiseringsprogrammet, og hele innsparingen i 2020 går tilbake til forsterket oppfølging fra Nav. Ved alvorlig sykdom kan staten delvis dekke utgifter til legemidler, næringsmidler og medisinsk forbruksmateriell på blå resept. Det finnes også andre ordninger for å få dekket deler av utgiftene for de som har store utgifter.

Flertallet viser til at de siste års endringer i inntektssikringsordningene har utvidet mulighetene for å kombinere trygd og arbeid. Endringene er viktige for å inkludere de som ikke kan stå i hel stilling, men som har delvis arbeidsevne. Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år ble innført i 2017, og en undersøkelse fra 2018 viser at Nav-kontorene hovedsakelig var helt enig eller delvis enig i at aktivitetsplikten førte til at brukerne oftere kom seg ut av en passiv tilværelse, at den har gitt raskere avklaring, og at brukerne oftere deltar i tiltak som gir dem verdifull kompetanse. Endringene i regelverket for arbeidsavklaringspenger, som trådte i kraft 1. januar 2018, skal gi bedre og mer målrettede stønadsløp og raskere avklaring, samt øke insentivene for arbeid og gjøre overgangen tilbake til arbeid enklere.

Flertallet viser til at et samfunn med små forskjeller og med muligheter for alle er et mål. Regjeringen vil redusere fattigdom og bidra til sosial mobilitet ved å inkludere flere i arbeidslivet og redusere risikoen for at levekårsutfordringer går i arv. Tall fra Bufdir viser at andelen barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt har passert 105 000 barn i 2019, og at tendensen har vært økende i mange år. Fellesnevneren for disse familiene er at foreldrene har liten eller ingen tilknytning til arbeid. Flertallet viser til at en stor andel av de som står tilknyttet Nav, har lav formell kompetanse, og at regjeringens fokus på kompetansehevings tiltak for brukere hos Nav er ett av flere viktige tiltak for å gi flere en reell mulighet til å komme i arbeid og med det også løftes ut av fattigdom. Arbeid gir inntekt og bedre levekårene og livsmulighetene til enkeltpersoner og familier.

Et seriøst og inkluderende arbeidsliv

Flertallet viser til at et seriøst og inkluderende arbeidsliv er grunnlaget for vår felles velferd, og at hovedregelen i norsk arbeidsliv er og skal være faste, hele stillinger. Etter endringene i arbeidsmiljøloven i 2015 er det derfor gledelig å slå fast at andelen som jobber deltid, går ned, og at det særlig er flere kvinner som jobber heltid. I tillegg merker flertallet seg at antall midlertidig ansatte ikke har gått opp, men holder seg stabilt. Målet med endringene var både å skape positive spiraler inn i arbeidslivet gjennom at flere får prøve seg og samtidig redusere uønsket deltid gjennom mer fleksible turnuser og inntil 12,5 timers vakter. En mer forutsigbar arbeidshverdag er en forutsetning for både et mer familievennlig arbeidsliv og et godt arbeidsliv med plass til alle.

Flertallet viser til at useriøse aktører og arbeidslivskriminalitet undergraver ikke bare den enkelte arbeidstakers rettigheter, men også et seriøst næringsliv og velferdsgrunnlaget for Norge. Innsatsen mot useriøse aktører i utsatte bransjer intensiveres i dette budsjettet i samarbeid partene i arbeidslivet og særlig utsatte bran-

sjer, og et samordnet og bredt myndighetssamarbeid bidrar til en helhetlig innsats mot arbeidslivskriminalitet. Det foreslås en styrket oppfølging av utfordringer i arbeidslivet gjennom en arbeidslivspakke, med fortsatt økt bevilgning til Arbeidstilsynet for å underbygge oppfølgingen av utsatte næringer og virksomheter gjennom kontroll og håndheving av regelverket. I tillegg etableres det nå en lavterskel nemndsløsning for behandling av saker om gjengjeldelse på grunn av varsling.

Flertallet viser til at arbeidsmarkedspolitikken skal stimulere til god tilgang på arbeidskraft, motvirke avgang fra arbeidslivet til varige trygdeytelser og redusere og forebygge arbeidsledighet. Det går godt i norsk økonomi, og veksten i sysselsettingen de siste to årene har ført til lavere arbeidsledighet. Flertallet mener de gode tidene må brukes til å inkludere de som har stått lengst unna arbeidslivet, i arbeidsmarkedet, og merker seg at budsjettet følger opp virkemidlene i inkluderingsdugnaden for å bidra til at flere med nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV-en skal komme over i ordinære jobber.

Flertallet viser til at når sysselsettingen øker og den registrerte ledigheten nå er på sitt laveste nivå siden 2008, så er det naturlig å tilpasse omfanget av arbeidsmarkedstiltak, men likevel sikre et godt tilbud til personer med nedsatt arbeidsevne og andre utsatte grupper. Flertallet merker seg at den særskilte innsatsen for ungdom og langtidsledige som ble igangsatt i 2017, videreføres.

Flertallet viser til at varig tilrettelagt arbeid, VTA, har vært en prioritert oppgave for denne regjeringen gjennom en rekke statsbudsjetter, og at bevilgningene til VTA-plasser nå er på et historisk høyt nivå. Flertallet merker seg videreføringen av det høye nivået på VTA-plasser i 2. halvår 2019, som gir en sterk vekst i antall VTA-plasser i perioden 2018–2020. Siden regjeringen tiltrådte, har antallet VTA-plasser økt med 1 900, og nivået blir nå om lag 11 100 plasser. I Granavoldenplattformen er det nedfelt en ambisjon om å styrke VTA-ordningen og øke antall plasser ytterligere.

Pensjon

Allerede i 2013 slo Perspektivmeldingen fast at fremover må flere jobbe mer og stå lenger i arbeid for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Dagens regler for regulering av alderspensjon ble innført fra 2011 som en del av pensjonsreformen, der det viktigste formålet var å sikre fremtidens pensjoner gjennom å styrke pensjonssystemets bærekraft når fødselstallene synker samtidig som det blir flere pensjonister og levealderen øker. I fremtiden må yrkesaktive stå lenger i jobb for tilsvarende ytelser som dagens pensjonister får.

Alderspensjon fra folketrygden reguleres årlig etter lovregler som er fastsatt av et bredt flertall på Stortinget. Det er viktig at pensjonistenes inntektsutvikling og sta-

tens pensjonsutgifter følger forutsigbare regler. Blant annet er det nedfelt i lov at opptjente pensjonsrettigheter årlig skal oppreguleres med alminnelig lønnsvekst. Med dagens vekst i økonomien vil dette slå bedre ut for pensjonistene i tiden som kommer enn om reguleringsbestemmelsen skulle endres.

Flertallet understreker at det de siste årene har blitt gjennomført flere andre tiltak som har styrket pensjonene for store grupper av pensjonister. I 2016 ble grunnpensjon til gifte og samboende pensjonister økt fra 85 pst. til 90 pst. Minstepensjonene er økt med 12 000 kroner pr. år ut over de årlige trygdeoppgjørene de siste årene. Regjeringens skattelettelse har også kommet pensjonistene til gode og innebærer at utviklingen i sum og etter skatt viser realvekst for alle pensjonistgrupper.

2.2 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at arbeid til alle er jobb nummer én. Arbeid bidrar til det viktigste i livet, trygghet. Gjennom arbeid kan hver enkelt få ta sine evner i bruk og få lønn til å forsørge seg og sine. Arbeid åpner dørene for å kjøpe bolig og skape seg et hjem. Alle burde være frie til å planlegge fremtiden, med trygghet for at det kommer inntekt hver måned. Samtidig bidrar det til at samfunnet får løst alle sine oppgaver, og at vi sammen finansierer velferden gjennom et spleiselag. Arbeid er bærebjelken i livet og samfunnet. Vår samfunnsmodell bygger på at alle skal bidra – fordi alle trengs.

Disse medlemmer er bekymret for utviklingen av sysselsettingsandelen i Norge. Etter en oppgang i økonomien har det bare vært en svak oppgang i sysselsettingen. I dag er sysselsettingsandelen fire prosentpoeng lavere enn den var på samme tidspunkt i 2008. I nasjonalbudsjettet slår regjeringen fast:

«Innen forretningsmessig tjenesteyting er oppgangen de siste årene særlig knyttet til utleie og bemaningsselskaper [...]»

Disse medlemmer er bekymret for at mye av veksten i sysselsetting kommer som et resultat av økt bruk av innleid arbeidskraft.

Disse medlemmer er særlig bekymret over utviklingen i sysselsettingen for menn i alderen 25–54 år, som er lavere enn gjennomsnittet for OECD. Under regjeringen Solberg har man sett en økning i antall uføre, fra 305 886 til 348 778 personer. En økning på 14 pst. er bekymringsfullt.

Disse medlemmer mener det er helt sentralt å ha høy sysselsetting for å sikre folks mulighet til å skape seg trygghet og samfunnets mulighet til å opprettholde velferdstjenestene som kjennetegner den norske, sosialdemokratiske samfunnsmodellen.

Sosialdemokratisk politikk gir flere jobbmuligheter

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg gjennom sju år har ført en politikk som er dobbelt usosial, først og fremst ved at mange som vil i jobb, ikke kommer i jobb. For tredje år på rad kuttes det i tiltak som skal få folk i jobb. Dernest opplever de som ikke er i jobb, at de får kutt i ytelsene sine. I regjeringens fremlegg til budsjett er det særlig unge mottakere av arbeidsavklaringspenger som rammes av kutt.

Disse medlemmer mener regjeringens politikk siden 2013 har gitt økte forskjeller, økte utgifter til sosialhjelp i kommunene og en sterk økning i antallet uføretrygdete, spesielt blant unge. Disse medlemmer merker seg at det har vært en økning i lavinntekt blant familier med barn. Dette gjelder både innvandrers- og etnisk norske familier.

Disse medlemmer ser med uro på at ulikheten har vokst de fire siste årene. At de som i utgangspunktet har lav lønn, ikke skal ta del i den økonomiske veksten som resten av samfunnet har opplevd, er en utfordring. I Prop. 1 S 2019–2020) konstatere regjeringen:

«Inntektsutviklingen til husholdningene med de laveste inntektene har vært svakere enn i resten av befolkningen. Tall fra SSB viser at det har vært en nedgang i realinntekten på 1,3 pst. for den tidelen med lavest inntekt fra 2013 til 2017.»

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg ikke tar disse problemene på alvor, og poengterer at å ha lav inntekt har større konsekvenser enn det rent økonomiske. Av dårlig økonomi kommer også levekårsutfordringer som bostedsproblematikk, dårligere helse og ensomhet.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås å investere mer av fellesskapets ressurser for å sikre at flere kommer i jobb, og at vi har et seriøst, trygt og organisert arbeidsliv med små forskjeller.

Disse medlemmer vil ha en arbeidslivspolitik som stimulerer til arbeid. Disse medlemmer mener økt bruk av lønnstilskudd som reduserer arbeidsgivers risiko ved å ansette folk, opplæring og utdanning som kvalifiserer til ledige jobber, og arbeidstrening som gir arbeidssøkeren relevant arbeidserfaring, er viktige områder for å styrke rekrutteringen til arbeidslivet.

Disse medlemmer mener unge utenfor arbeidslivet trenger tettere oppfølging og ikke kutt i ytelse. Disse medlemmer er imot regjeringens kutt til unge på arbeidsavklaringspenger og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor regjeringens kutt i AAP for unge foreslås reversert, og hvor Navs muligheter til oppfølging av unge er styrket, blant annet for å gjennomføre en aktivitets- og jobbreform for unge på gradert uføretrygd. Arbeiderpartiet vil også

opprette flere varig tilrettelagte arbeidsplasser, med en særlig satsing for unge, og foreslår 300 flere plasser for varig tilrettelagt arbeid.

Et trygt og organisert arbeidsliv

Disse medlemmer mener at samarbeidet mellom arbeidstakere, arbeidsgivere og staten står helt sentralt i den norske arbeidslivsmodellen. Et tett samarbeid mellom partene har vært til det beste for hele samfunnet og har vært avgjørende for at vi tidligere har hatt høy sysselsettingsgrad og lavt konfliktnivå i norsk arbeidsliv. Disse medlemmer mener at regjeringen Solberg i for liten grad har tatt innover seg at staten plikter å legge til rette for et organisert og trygt arbeidsliv.

I høringsuttalelsen fra Fellesforbundet under Stortingets høring om statsbudsjettet 2020 understrekes følgende:

«Nok en gang ser vi at mange poster i statsbudsjettet prisjusteres, det skjer imidlertid ikke med skattefradraget for fagforeningskontingent som har stått nominelt stille siden 2013. Vi oppfatter dette som en klar holdning fra regjeringa om å prioritere ned og fase ut fradraget. Det er ikke et bidrag til å styrke organisasjonsgraden i arbeidslivet.»

Disse medlemmer slutter seg til Fellesforbundets uttalelse. Det er problematisk at regjeringen Solberg ikke ser betydningen av et trygt og organisert arbeidsliv i en periode hvor utfordringene i arbeidslivet blir synligere. Høy organisasjonsgrad er et bærende element i den norske modellen. Det gjør oss produktive, sikrer små lønnsforskjeller og gir oss et helt nødvendig førstelinjeforsvar mot useriøsitet og sosial dumping. Det bør være attraktivt for både arbeidstakere og arbeidsgivere å organisere seg.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor fagforeningsfradraget er økt med 4 000 kroner, noe som vil bety mer enn en fordobling.

Kompetansereform: Ingen skal stå alene i omstillingen

Endringene i arbeidslivet skjer raskt, og mange føler en utrygghet i og for jobben sin. Disse medlemmer mener det er en politisk oppgave å legge til rette for et arbeidsliv som gir alle muligheter til å delta og ikke skyver noen ut. Disse medlemmer mener den norske modellen har gjort oss omstillingsdyktige, fordi den gir trygghet for arbeid. Skal vi gripe nye muligheter offensivt, kreves det nye politiske løsninger som gjør oss trygge på at vår kompetanse sikrer oss en plass innenfor arbeidslivet.

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg ikke bidrar til et nødvendig kompetanseløft for norske arbeidstakere. Disse medlemmer mener fellesskapet må ta et større ansvar for at folk skal få utvikle kom-

petansen de trenger for å stå i jobb. Disse medlemmer er bekymret for at det skal bli opp til sjefen og størrelsen på den enkeltes lommebok om man får nødvendig kompetansepåfyll. Det vil øke forskjellene mellom folk og svekke næringslivet.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås å opprette et kompetansefond hvor fellesskapet stiller opp i spleiselaget som trengs for å sikre folk muligheten til etter- og videreutdanning. Fondet skal bidra til å finansiere deltakelse i etter- og videreutdanning og være styrt av et trepartssamarbeid. Disse medlemmer mener et slikt fond må underlegges Arbeids- og sosialdepartementet for å sikre partene i arbeidslivets tilslutning. Disse medlemmer mener at fagskoler, universiteter og høyskoler må utvikle tilbud som er relevante for arbeidslivet, og foreslår å sette av egne midler til dette og til egne programmer for utsatte bransjer.

Flere hele, faste stillinger

Disse medlemmer er bekymret for at så mange i Norge fortsatt jobber deltid. Ansatte med små stillingsbrøker forteller om en hverdag hvor de alltid må være beredt til å ta ledige vakter som dukker opp, alltid er usikre på hvordan neste måneds lønnslipp ser ut, og føler et alltid tilstedeværende press for å være tilgjengelig for arbeidsgiver i frykt for ikke å bli tilbudt de nødvendige vaktene som trengs for at de skal få endene til å møtes.

Disse medlemmer mener det er problematisk at så mange som to av tre helsefagarbeidere jobber deltid. Disse medlemmer mener at regjeringen Solbergs forslag til statsbudsjett for 2020 viser at dette er et større problem i kvinnedominerte yrker, fordi så mange som 37 pst. av kvinner fortsatt jobber deltid i Norge.

Disse medlemmer mener det skal være et politisk mål at det skal bli flere hele, faste stillinger, og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås midler til en heltidspott på til sammen 60 mill. kroner for å finansiere prosjekter som øker graden av heltid, i tillegg til 5 mill. kroner til et trepartssamarbeid som skal jobbe for likestilling i arbeidslivet.

Et seriøst og trygt arbeidsliv

Disse medlemmer er enige med regjeringen i at arbeidslivskriminalitet er et stort problem, og kan slutte seg til beskrivelsen i statsbudsjettet:

«Arbeidslivskriminalitet er også fortsatt et stort problem, med negative konsekvenser for berørte arbeidstakere, virksomheter og samfunnet for øvrig.»

Disse medlemmer mener arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og useriøsitet truer den norske modellen og bidrar til å øke forskjellene mellom folk. Arbeidstakere og tillitsvalgte forteller om en hverdag hvor innleie fortrenger faste ansettelser, hvor man må bruke

store deler av fritiden til å lete etter vakter, og hvor seriøse virksomheter blir utkonkurrert av useriøse.

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg gjennom syv år har svekket den norske modellen. Gjennom en åpning for generell midlertidig ansettelse, manglende grep for å stoppe at innleie fortrenger faste ansettelser, og manglende bekjempelse av sosial dumping og arbeidslivskriminalitet har regjeringen Solberg bidratt til å undergrave den norske modellen.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020 om hvilke grep man bør ta for å styrke arbeidstakers trygghet og sikkerhet i arbeidslivet. Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternative statsbudsjett for 2020 en tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet med økte bevilgninger til blant annet Arbeidstilsynet. Arbeiderpartiet vil også styrke Arbeidstilsynets virkemidler og mandat til å sanksjonere mot selskaper som bryter arbeidsmiljøloven.

Rundt om i hele landet har arbeiderpartistyrte kommuner og fylker tatt grep for å kjempe mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. I blant annet Oslo, Telemark, Trøndelag og Sarpsborg har de innført seriositetskrav til leverandører som betingelse for å vinne offentlige anbud. Erfaringer fra prosjektene tilsier at krav om seriositet hos leverandøren gir entreprenører som leverer i tide og til under budsjett. Krav om seriøse bedrifter som tilbyr norske lønns- og arbeidsvilkår, sikrer også en rettferdig konkurranse, samtidig som fagarbeidere og lærlinger får jobb. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor det er satt av penger til å utvikle en nasjonal modell for seriositetskrav. Denne skal utvikles i samarbeid med partene i arbeidslivet.

A-krimsentrene er en viktig satsing hvor samarbeid mellom forskjellige myndigheter sikrer et sterkere tverrfaglig samarbeid som skal bekjempe useriøse aktører i arbeidslivet. Disse medlemmer vil vise til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås ett nytt a-krimsentre, lokalisert i Innlandet, som en del av en opptrapping mot å nå målet om at hele landet skal dekkes av slike sentre.

Disse medlemmer mener det må slås hardere ned på bruken av ulovlig innleie av arbeidskraft. Disse medlemmer viser til Representantforslag 12 S (2019–2020), hvor representanter fra Arbeiderpartiet foreslår betydelige innstramminger i regelverket for innleie. Disse medlemmer mener dette forslaget vil bidra til et tryggere arbeidsliv hvor faste ansettelser er hovedregelen.

Nei til regjeringens usosiale kutt

Disse medlemmer ser med uro på at regjeringen kutter i ytelser som skal være med på å gjøre hverdagen enklere for mennesker i Norge. Disse medlemmer mener utgangspunktet for velferdsstaten er å gi

alle mennesker mulighet til å delta i samfunnet på like vilkår.

Disse medlemmer mener regjeringen gjennom flere usosiale kutt i perioden 2013–2019 har minsket velferdsstatens evne til å gi alle mulighet til å delta i samfunnet på like vilkår.

Disse medlemmer mener det er feil at regjeringen kutter stønaden til innkjøp av briller for barn med svært sammensatte og alvorlige synsproblemer. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor regjeringen Solbergs kutt i brillestøtte er foreslått fjernet.

Mange pensjonister lever på minstepensjon. Dette er en gruppe som har lav kjøpekraft og vanskelig for å få det til å gå rundt økonomisk, spesielt enslige. Disse medlemmer mener at man må bedre minstepensjonistenes økonomi, og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor minstepensjonen til enslige er foreslått økt med 4 000 kroner.

Disse medlemmer mener at en verdig alderdom også handler om å få en pensjon det går an å leve av. Disse medlemmer kommer derfor til å foreslå at fremtidige pensjoner reguleres som et snitt av lønns- og prisvekst, i tråd med pensjonsreformen, dette for å unngå situasjonene fra de siste årene, der verdien av pensjonene har gått ned, mens verdien av lønn har økt. Disse medlemmer viser også til Representantforslag 218 S (2017–2018), hvor det foreslås at pensjon skal opptjenes fra første krone i ordningen med obligatorisk tjenstepensjon i privat sektor, slik at én million nordmenn får høyere pensjonsopptjening.

Disse medlemmer mener regjeringen Solberg heller velger å subsidiere de som kan spare selv til egen pensjon, med opptil 9 000 kroner i året gjennom skattefordelen i individuell pensjonssparing (IPS). Ordningen er med på øke forskjellene mellom folk, også i pensjonstilværelsen. Denne praksisen er Arbeiderpartiet imot og foreslår derfor å avskaffe IPS.

Arbeiderpartiet er imot krav som bidrar til ytterligere byråkratisering av Nav uten å kunne vise til faktisk effekt. Disse medlemmer er negative til regjeringens forslag om å øke botidskravet i folketrygden og avvikle folketrygdens særskilte bestemmelser for flyktninger. Arbeiderpartiet mener dette bare vil føre til at flere ledes inn i fattigdom uten å få nødvendig hjelp. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor botidskravet er opprettholdt på tre år, og hvor folketrygdens øvrige regelverk for flyktninger er foreslått opprettholdt som i dag.

2.3 Generelle merknader fra Senterpartiet

Arbeidsliv for alle

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020,

hvor man økte rammeområde 7 med 421,8 mill. kroner til 474 566 943 000 kroner.

Det t e m e d l e m viser til at Senterpartiet arbeider for et arbeidsliv for alle. Et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv. Full sysselsetting og små inntektsforskjeller er Senterpartiets overordnede mål i arbeidslivspolitikken. Dagens ukontrollerte arbeidsinnvandring fra EØS-området utenfor Norden fører til at stadig flere deler av norsk arbeidsliv erfarer større usikkerhet for sine lønns- og arbeidsvilkår. Det er bare myndighetene som kan sikre et velorganisert arbeidsliv og en rettferdig konkurranse mellom bedriftene.

Det t e m e d l e m viser til at Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020 inneholder flere VTA-plasser (varig tilrettelagt arbeid), reversering av flere av regjeringens smålige kuttforslag, styrking av Nav-kontor, økt minstepensjon for enslige alderspensjonister og en tiltakspakke mot arbeidslivskriminalitet.

Det t e m e d l e m viser til at Senterpartiet er sterkt imot regjeringens pågående omorganisering av Arbeidstilsynet. Omorganiseringen innebærer byråkratisering, sentralisering og manglende helhetlig, stedlig ledelse. I Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020 prioriteres derfor en betydelig styrking av Arbeidstilsynets tilsynsinnsats for at arbeidsmiljølovens bestemmelser blir etterlevd.

Det t e m e d l e m viser til at Senterpartiet arbeider for å etablere kontrollert arbeidsinnvandring fra EØS-området. Dette er en forutsetning for at ikke minst folk med redusert arbeidsevne skal bli etterspurt av arbeidsgivere. Dagens ukontrollerte arbeidsinnvandring medvirker til en så krevende situasjon for disse menneskene at dersom arbeidsgivere skal velge å ansette dem, må statens bidrag over statsbudsjettet økes betydelig og dessverre langt ut over det som det politiske flertallet synes å være villig til å gjennomføre.

Nytt inntektsløft for enslige minstepensjonister

Det t e m e d l e m mener det også neste år er nødvendig å øke alderspensjonen for enslige minstepensjonister. Det t e m e d l e m viser til at Stortinget tidligere har vedtatt gjeninnføring av pensjonsslippen for de som ønsker denne tilsendt per post. Dette var en viktig symbolsak for Senterpartiet, og representanter for Senterpartiet fremsatte i flere runder forslag om dette i Stortinget. Det t e m e d l e m vil fortsette arbeidet med å gi organisasjonene tilbake forhandlingsretten i trygdeoppgjøret samt gjeninnføre tidligere praksis med at trygdeoppgjøret skal behandles av Stortinget om våren, slik praksisen var til og med 2015.

Tiltak for de svakest stilte

Det t e m e d l e m viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte antall VTA-

plasser med 500, slik at 500 flere personer skal få plass i varig tilrettelagt arbeid (VTA) sammenlignet med regjeringens budsjettforslag. Dette er en nødvendig økning som ledd i en årlig opptrapping av VTA-plasser. VTA-ordningen gir mennesker med varig nedsatt arbeidsevne mulighet til å delta i arbeidslivet, og dermed mulighet til en meningsfull, aktiv og selvstendig hverdag. Det t e m e d l e m mener det må sikres en sømløs overgang fra videregående skole til VTA-plass for ungdom som har behov for dette.

Det t e m e d l e m vil styrke det enkelte Nav-kontor både gjennom flere ansatte og ved at de ansatte gis mer tillit og økt beslutningsmyndighet. Førstelinjen i Nav representert med Nav-kontorene må også få økt juridisk kompetanse. Det t e m e d l e m vil på ny omprioritere midler innen Arbeids- og velferdsetaten for å styrke Nav-kontorene. Det t e m e d l e m mener alle kommuner skal ha minst ett Nav-kontor. Det er det enkelte Nav-kontor som best kjenner kommunens og bydelens innbyggere. Derfor mener det t e m e d l e m at flere saker bør løses lokalt ved at alle midlertidige ytelser innvilges på det enkelte Nav-kontor.

Det t e m e d l e m viser videre til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reverserte både regjeringens forslag om å redusere minsteystelsen for nye mottakere av arbeidsavklaringspenger under 25 år samt forslaget om å avvike ung ufør-tillegget til alle nye mottakere av arbeidsavklaringspenger, uavhengig av alder. Det t e m e d l e m viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man også reverserte regjeringens forslag til kutt i diverse tilskudd, regjeringens forslag om kutt i brilleordningen for barn samt regjeringens forslag om å redusere støtten til cøliakere.

Standarder i norsk arbeidsliv under press

Det t e m e d l e m viser til at gjennom utvidelsene av Den europeiske union (EU) i 2004 og 2008 har forskjellene i arbeidslivet i EU og EØS-området økt kraftig. Deler av norsk arbeidsliv har endret seg betydelig etter hvert som konsekvensene av ukontrollert arbeidsinnvandring, som følge av EØS-avtalen, har gitt seg utslag. Organisasjonsgraden i deler av privat sektor er svært lav. Arbeidsinnvandrerne til Norge kommer gjerne fra land med høy arbeidsledighet, langt dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn i Norge og mindre utbygde sosiale sikkerhetsnett.

Det t e m e d l e m viser til at ukontrollert innvandring fra EØS-området utenfor Norden gir økt press på norske lønns- og arbeidsvilkår. Dette presset er ulikt fordelt mellom yrkesgrupper, aldersgrupper og grupper med ulik arbeidsevne. Taperne er arbeidstakerne som har dårligst vern gjennom språk, kvalifikasjoner og fagorganisering, og som dermed blir hengende etter. Dette står i kontrast til Senterpartiets mål om jevnbyrdige forhold mellom folk i Norge. Det er ikke mulig å oppnå full

sysselsetting og et velorganisert arbeidsliv sammen med ukontrollert arbeidsinnvandring.

Dette medlem viser til at Norge med EØS-avtalen har avgitt suverenitet og selvråderett. Under dagens EØS-rammeverk styrer ikke Stortinget lenger de store linjene i det norske arbeidsmarkedet. Etter dette medlems syn må Stortinget ta tilbake løpende, folkevalgt styring av arbeidsmarkedet. Dette medlem vil derfor systematisk utfordre handlingsrommet i EØS-avtalen på dette punkt for å sikre et regulert arbeidsliv som gir jevnbyrdige forhold mellom alle arbeidsfolk i Norge.

Dette medlem viser til at EU er i ferd med å etablere en egen arbeidsmarkedsmyndighet, European Labour Authority (ELA), for å lage felles regelverk for arbeidsmarkedet i hele EU/EØS-området. Dette medlem mener dette vil innebære en svekkelse av lønns- og arbeidsvilkår i Norge. Norge har en sterkere fagorganisering, et mer forpliktende trepartssamarbeid, et mye høyere reallønnsnivå og en relativt sterk arbeidsmiljølovgivning enn i EU-området. Derfor er dette medlem imot norsk medlemskap i ELA. Senterpartiet vil erstatte EØS-avtalen med handels- og samarbeidsavtaler med EU for å sikre Norges interesser.

Full sysselsetting og små inntektsforskjeller er Senterpartiets overordnede mål i arbeidslivspolitikken. For å oppnå dette må tilbudssiden i det norske arbeidsmarkedet reguleres slik at det skapes et balansert arbeidsmarked. En bedre balanse mellom etterspørsel og tilbud av arbeidskraft i det norske arbeidsmarkedet vil medvirke til mer jevnbyrdige forhold mellom ulike yrkesgrupper. Norge vil imidlertid også i fremtiden kunne ha behov for arbeidsinnvandring av ulike yrkesgrupper som det er mangel på i det norske arbeidsmarkedet. Dette medlem mener derimot dette må foregå på en kontrollert måte ut fra behovene i det norske arbeidsmarkedet.

Dette medlem mener det må stilles krav om fast ansettelse med norske lønns- og arbeidsvilkår, og at det må dokumenteres sikkerhet for bosted for at personer fra land utenfor Norden skal få arbeidstillatelse. Dette medlem er åpen for forslag til hvordan man kan regulere arbeidsinnvandringen slik at næringslivet får det de trenger av arbeidsfolk som ikke finnes i Norge, samtidig som ukontrollert arbeidsinnvandring ikke ødelegger den norske arbeidslivsmodellen.

Dette medlem viser til at Senterpartiet vil ta i bruk sikkerhetsklausulen i EØS-avtalen (art. 112) når ukontrollert arbeidsinnvandring fra EØS-området truer det norske arbeidsmarkedet.

Arbeidslivskriminalitet hindrer rettfærdig konkurranse

Dette medlem viser til at arbeidslivskriminaliteten over tid har blitt grovere og omfanget større. For

myndighetene innebærer dette et betydelig problem ved at blant annet statens skatteinntekter reduseres, samtidig som trygdeytelser utbetales uriktig. I tillegg undergraver sosial dumping og arbeidslivskriminalitet arbeidsforholdene for arbeidstakere i deler av arbeidslivet og endrer konkurranseforholdene slik at seriøse foretak taper.

Derfor forsterker Senterpartiet også i dette budsjettforslaget myndighetenes arbeid for å avdekke og forhindre arbeidslivskriminalitet, inkludert sosial dumping. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man samlet øker bevilningene til Arbeidstilsynet, Petroleumsstilsynet, Skatteetaten, Politiet og UDI med 157 mill. kroner. Etatene har større tyngde og slagkraft når virkemiddelapparatet benyttes i fellesskap og etatene gis det lovgrunnlag som er nødvendig for å samarbeide effektivt.

Styrking av Arbeidstilsynet

Dette medlem viser til at norsk arbeids- og næringsliv er preget av stadig hardere konkurranse som fører til press på arbeidsmiljølovens bestemmelser. For å sikre en rettfærdig konkurranse og et velorganisert arbeidsliv mener dette medlem det er avgjørende viktig at Arbeidstilsynet har kapasitet til å føre uanmeldte tilsyn i virksomhetene. Under den sittende regjeringen har Arbeidstilsynet redusert antall tilsyn med hele 25 pst. Dette medlem mener dette svekker Arbeidstilsynets mulighet til å gjennomføre de oppgavene de har fått, og oppfylle samfunnsoppdraget gitt av Stortinget. Regjeringens budsjettforslag for 2020 vil ikke gi rom for flere tilsyn.

Dette medlem mener det er svært viktig å øke antall inspektørårsverk fremfor å bygge et papirbasert tilsynssystem som ikke følges opp ute i virksomhetene og som åpner for juks. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte antall inspektørårsverk i Arbeidstilsynet med 90 stillinger, inkludert flytting av 30 årsverk fra administrasjon til inspeksjon. Dette medlem mener videre et målrettet virkemiddel mot lovbrudd vil være økt bruk av overtredelsesgebyr ved tilsyn.

Et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv

Dette medlem viser til at politiske vedtak i Stortinget gjennom mange tiår har gitt et mer velorganisert arbeidsliv i Norge sammenlignet med forholdene i søreuropeiske land. Senterpartiet har helt fra 1970-tallet arbeidet for faste ansettelser og klare avgrensninger for bruk av midlertidige ansettelser. Gjennom endringer i arbeidsmiljøloven med virkning fra år 2000 ble det imidlertid tillatt å bruke vikarbyråer i norsk arbeidsliv, både ved midlertidige oppdrag og ordinært arbeid. Det har også blitt færre faste ansettelser, kombinert med økt

bruk av vikarbyråer hvor de ansatte ikke har trygghet for arbeidsinntekt fordi stillingsandelen ikke har vært definert.

Dette medlem viser til at Senterpartiet siden 2013 har fremsatt en rekke forslag for å styrke arbeidsmiljøloven som en vernelov samt fulgt opp LO-kongressens vedtak om at norske lover, forskrifter og tariffavtaler skal være overordnet EØS-regler og EU-lovgivning på arbeidslivsområdet. Bare gjennom nye og tydeligere lovregler vil arbeidslivets parter og myndighetene gis redskaper som, sammen med en sterkere fagbevegelse, kan bidra til å oppnå målet om et velorganisert arbeidsliv.

Dette medlem viser videre til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte maksimalt fradrag for fagforeningskontingent med 10 pst.

Dette medlem har merket seg at EØS-avtalens overvåkningsorgan, ESA, i 2018 opprettholdt sitt syn på at norsk allmenngjøring av bestemmelser om reise, kost og losji ikke var i samsvar med reglene om tjenestefriheten i EØS-avtalen. Dette gjorde ESA til tross for at Høyesterett i en enstemmig dom i 2013 avgjorde at reglene om dekning av utgifter til reise, kost og losji i allmenngjøringsforskriften for skips- og verftsindustrien var i tråd med EØS-retten. Tariffnemnda vedtok mot stemmen til LOs representant i møter 11.–12. oktober 2018 å endre bestemmelsen om reise, kost og losji i forskriftene om allmenngjøring, slik at dette kun dekkes ved reiser i Norge.

Dette vedtaket har konsekvenser for allmenngjøringsforskriftene for renhold, byggfag og elektrofag, som alle har bestemmelser om reise, kost og losji. Skips- og verftsindustrien ble tilpasset endringene i tariffoppjøret i 2018. Dette medlem konstaterer at Tariffnemndas ovennevnte vedtak gir den konsekvens at EØS-regelverk og EU-lovgivning på arbeidslivsområdet er overordnet norske lover, forskrifter og tariffavtaler. Dette medlem vil understreke at dette er en konsekvens av EØS-avtalen. Dette medlem har hatt denne erkjennelsen siden EØS-avtalen ble inngått.

Stortinget vedtok i juni 2018 endringer i arbeidsmiljøloven som definerer at fast ansettelse er løpende og tidsbegrenset, og at arbeidstaker sikres forutsigbarhet for arbeid i form av et reelt stillingsomfang. Videre slo Stortinget fast at vikarbyråer fortsatt ikke skal kunne ansette arbeidsfolk midlertidig. Dette medlem var sterkt medvirkende til disse lovvedtakene og vil påse at regjeringen følger opp.

Dette medlem viser til at Senterpartiet flere ganger de siste årene har fremsatt lovforslag for å gi Arbeidstilsynet hjemmel til å føre tilsyn med og håndheve innleie fra bemanningsbyråer. Regjeringens lovforslag, som har vært på høring, må snarest oversendes Stortinget for behandling, slik at Arbeidstilsynet kan få nødvendig

hjemmel til å håndheve innleiebestemmelsene i arbeidsmiljøloven.

Økonomiske forskjeller

Dette medlem vil understreke at den viktigste årsaken til økonomiske forskjeller mellom folk er utviklingen i arbeidslivet med kraftig økt bruk av bemanningsbyråer, stadig flere midlertidig ansatte og press nedover på lønn og inntekter i bransjer hvor det er mulig å benytte rimeligere arbeidskraft fra EØS-området. Regjeringens endringer i personbeskatningen – inntekt og formue – har også medvirket til å forsterke inntektsforskjellene etter skatt. Sosiale ytelser, som er sikkerhetsnettet for folk, strammes inn og svekkes, noe som også forsterker de økonomiske forskjellene ytterligere.

Dette medlem vil vise til at Senterpartiets svar på dette er å gå inn for kontrollert arbeidsinnvandring fra EØS-området utenfor Norden, slik at sosial dumping stoppes på grensen ved at det kreves arbeidskontrakt med norske lønns- og arbeidsvilkår samt botilbud for å få arbeidstillatelse i Norge.

Dette medlem understreker at Senterpartiet står fast ved skatt etter evne i personbeskatningen, ved at den progressive inntektsbeskatningen styrkes, og ved at formuesskatten økes og opprettholdes for netto ligningsformue over 1,6 mill. kroner per skattyter. Dette medlem vil videre slå fast at Senterpartiet slår ring om de sosiale ytelsene, slik at universelle og målrettede ordninger beholder sin økonomiske styrke, slik at folk med liten eller ingen arbeidsevne gis et anstendig liv.

Reversering av regjeringens kutt i diverse tilskuddssatser

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reverserte regjeringens forslag til reelle kutt i diverse tilskudd. Dette gjelder tilskudd til mennesker som ikke har mulighet til å øke sine inntekter i særlig grad utenom ytelsessystemet, og som i utgangspunktet er i en sårbar økonomisk situasjon. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man prisjusterte en rekke tilskuddssatser som regjeringen nok en gang foreslår å kutte.

Støtte til personer med cøliaki

Personer med cøliaki og andre glutenintoleranser får i dag innvilget grunnstønad til fordyret kosthold. Støtten ble fra 1. mars 2019 redusert. Dette medlem er imot å redusere støtten til cøliakere ytterligere i 2020, slik regjeringen foreslår, og mener derimot det er riktig å videreføre nåværende støttesatser for glutenfri kost. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reverserte regjeringens forslag om å redusere støtten til cøliakere. Sammenlignet med regjeringens forslag vil barn og unge fra 5 til 30

år årlig få 3 900 kroner mer, mens øvrige aldersgrupper årlig vil få 4 332 kroner mer, med Senterpartiets forslag.

Flere fast ansatte tolker

Dette medlem er enig i at det er behov for flere fast ansatte tolker i tolketjenesten for døve, døvblinde og hørselshemmede. Tolketjenesten er blitt for avhengig av frilanstolker. Tolkebrukerne får i dag ikke dekket tolkeoppdrag som tolketjenesten ikke har kapasitet til å dekke og frilanstolkene ikke vil ta. Det har vært tilnærmet ansettelsesstopp av faste tolker siden tidlig på 2000-tallet. Dette medlem ser, derfor behov for å endre balansen mellom ansatte tolker og frilanstolker. Mange frilanstolker vil også foretrekke fast ansettelse. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man omprioriterer 20 mill. kroner fra ordningen som finansierer frilanstolkordningen til flere fast ansatte tolker. Denne omprioriteringen vil kunne gi om lag 30 flere faste tolker. Dette medlem mener dette er et riktig grep for å skape en bedre tolketjeneste for brukerne.

2.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at et trygt arbeidsliv, og et godt sikkerhetsnett for alle, er nøkkelen til et samfunn med små forskjeller. Å ha jobb gir økonomisk trygghet og mulighet til å ha makt over eget liv. Bærebjelken i velferdssamfunnet handler om å sikre folk muligheten til økonomisk trygghet når man står uten jobb eller man er syk. Det er også myndighetenes oppgave å stimulere til jobbskaping i offentlig og privat sektor for å sikre at vi har tilstrekkelig med jobber. I årene fremover står det norske samfunnet overfor store endringer. Det grønne skiftet krever nye grep for å nå utslippsmålene.

Velferden må styrkes

Dette medlem viser til regjeringens kutt og innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP). Flere tusen personer har mistet tryggheten i ordningen, mange er satt i karenstid uten oppfølging, og mange er overlatt til privat forsørgelse eller sosialhjelp. I stedet for å gi tettere oppfølging og mer forutsigbarhet til syke folk har regjeringens politikk fått svært alvorlige konsekvenser for syke som kastes ut av AAP.

Dette medlem mener det er svært alvorlig at regjeringen vil ta store deler av ytelsen fra unge mottakere av arbeidsavklaringspenger. Dette er inntekten til unge som er rammet av sykdom. Deres mulighet til et selvstendig og verdig liv er betinget av at politikere ser deres behov. Unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP), må sikres en trygg og verdig økonomi.

Dette medlem viser til at det i folketrygdloven § 11-1 står at formålet med arbeidsavklaringspenger er «å sikre inntekt for et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått nedsatt arbeidsevne». AAP er en viktig ytelse for en sårbar gruppe, likevel har det vært omfattende innstramminger i denne ytelsen de siste årene. Summen av innstramminger i AAP fører til en stor psykisk og økonomisk belastning for de som blir rammet. Unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom har ofte merutgifter som andre unge ikke har. Dette medlem er bekymret for at det foreslåtte kuttet i AAP vil føre til at unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom blir tvunget ut i fattigdom. Det foreslåtte kuttet er en trussel mot like muligheter og god psykisk og somatisk helse.

Dette medlem understreker at kutt i ytelse ikke får flere ut i arbeid. I stedet burde regjeringen jobbe for å bryte ned barrierene som stenger unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom ute fra arbeids- og samfunnslivet. Unge trenger tettere oppfølging fra Nav, bedre overganger mellom utdanning og arbeid og utdanning som tiltak for å få flere ut i arbeid.

Dette medlem viser til at trygdeoppgjøret omhandler inntekten til alle landets alderspensjonister, landets uføre og en rekke andre grupper. I trygdeoppgjøret gjennomfører denne regjeringen symbolske drøftelser, uten reell forhandlingsrett, med organisasjonene for mange av dem som berøres, slik som Pensjonistforbundet. Frem til og med 2015 ble det lagt frem en egen proposisjon for Stortinget hver vår der nasjonalforsamlingen behandlet pensjonistenes økonomi. Dette medlem mener at tradisjonen med fullgod behandling av trygdeoppgjøret i Stortinget må gjenopptas, og viser til at Sosialistisk Venstreparti har foreslått dette i Stortinget ved flere anledninger.

Særordningene for flyktninger i trygderegelverket ble innført nettopp i erkjennelsen av at mange bærer på traumer og skader som gjør at det er umulig å komme i arbeid og oppfylle kravene. Derfor har personer med flyktningstatus vært unntatt botidskravet og fått rett til full minstepensjon uansett alder ved ankomst til Norge.

Dette medlem mener det er svært alvorlig at flyktninger får dårligere muligheter til en trygg pensjonstid, og at regjeringen vil øke kravet til botid for en rekke ytelse i folketrygden fra tre til fem år. Regjeringens forslag vil føre til at flyktninger i stedet for trygd og pensjon skal få behovsprøvde ytelse eller være henvist til økonomisk sosialhjelp. I utgangspunktet skal ytelsen til flyktninger holde samme nivå som minstepensjonen fra folketrygden, men vil bli avkortet krone for krone mot andre inntekter og sparepenger mottakeren og ektefellen har.

Uten rett til uførepensjon eller alderspensjon vil flyktninger som ikke kan arbeide, havne i en svært sårbar økonomisk situasjon.

Supplerende stønad skal behovsprøves mot familiens øvrige inntekt og eventuell formue. Det legges opp til en ordning hvor det kun innvilges supplerende stønad for ett år av gangen. Dette vil gi flyktningene en usikker økonomisk situasjon. Når ytelsen også skal behovsprøves mot formue, vil det gjøre det umulig for flyktninger som bor lenge i landet, å på sikt spare opp nok penger til egen bolig.

Dette medlem viser til at regjeringspartiene øker botidskravet fra tre til fem år for en rekke ytelser i folketrygdloven. Det er ingen grunn til å øke botiden for å kunne motta disse grunnleggende ytelsene. Dette er i utgangspunktet strengt behovsprøvede ordninger. Arbeidsavklaringspenger og uføretrygd går til de som er for syke til å arbeide (helt eller delvis). Og stønad til enslige foreldre, altså overgangsstonaden, vet vi at i stor grad går til unge alenemødre der mange har innvandrerbakgrunn. At disse alenemødrene nå må vente to år til før de kan komme på overgangsstonad, kommer til å sette disse familiene i et fattigdomsskapende venterom.

Det vil ta to år til før mor kan starte på kurs eller utdanning. Da blir løsningen for mange sosialhjelp mens de venter. Dette går ut over allerede fattige småbarnsfamilier.

Et inkluderende arbeidsliv

Dette medlem viser til at det fortsatt er veldig mange arbeidsløse i Norge. Folk må ofte vente lenge på tiltak mens de får lite oppfølging fra Nav. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det legges opp til en betydelig satsing på flere arbeidsmarkedstiltak. Sosialistisk Venstreparti vil styrke folks mulighet for å komme inn i og beholde trygge jobber.

Et inkluderende arbeidsliv må ha plass og muligheter til ulike typer arbeidstakere. I dag er det lange køer for mange av de som har behov for varig tilrettelagt arbeid. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det legges opp til en kraftig økning med 500 flere varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA) enn i regjeringens forslag til budsjett. Dette medlem registrer at andelen med utviklingshemning som deltar på varig tilrettelagt arbeid, er redusert. Det er bekymringsfullt, og denne målgruppen må prioriteres.

Dette medlem viser til at drøyt 80 000 personer med nedsatt funksjonsevne er utenfor arbeidslivet, men ønsker å delta i det. Regjeringen har lansert inkluderingsdugnaden for at flere med nedsatt funksjonsevne skal komme inn i arbeidslivet. Dette medlem vil understreke at personer med nedsatt funksjonsevne skal likestilles med andre, og det synes merkelig at dugnadsbegrepet benyttes for å sørge for likestilt deltagelse da denne målgruppen skal ha samme rett til arbeid som enhver annen borger i samfunnet.

Unge i arbeidslivet

Dette medlem viser til at for mange unge står utenfor arbeid, utdanning eller aktivitet. Det må satses mer på opplæringstiltak i Nav som gir folk kompetanse de reelt kan benytte i arbeidslivet. Alle som har behov for det, må få tett og individuell oppfølging av Nav. For å få til dette må Nav være tilgjengelig for folk som trenger tett oppfølging. Da må de ansatte i Nav ha tid og mulighet til å følge opp på en ordentlig måte. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor Nav styrkes betydelig.

Dette medlem minner om at med tusenvis av arbeidsløse unge trenger Nav mer ressurser for å kunne følge opp ungdommene. I dag er ventetiden for hjelp altfor lang, og de ansatte i Nav rapporterer om for knapp tid til å kunne følge opp hver enkelt bruker tett. Sosialistisk Venstreparti går inn for en ungdomsgaranti som sikrer unge under 25 år arbeid, aktivitet eller kvalifisering innen tre måneder. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der satsingen på ungdom foreslås økt betydelig.

Mer trygghet for barnefamilie

Regjeringens kuttpolitikk rammer nok en gang familier med barn. Innstrammingene i ordningen med barnebriller vil føre til store innsparinger på bekostning av barnefamiliers økonomi. Dette medlem er særlig bekymret over hvilke konsekvenser kuttene vil ha for barn som lever i familier med lavinntekt.

Regjeringen har også kuttet i tilskuddet til personer som trenger fordyret diett fordi de ikke kan spise mat med gluten. Kuttet er dårlig begrunnet og vil kunne ramme de som trenger mat som medisin. Dette medlem mener regjeringen bør gjennomgå kunnskapsgrunnlaget og ha dialog med pasientorganisasjonene som representerer brukergruppen.

Dette medlem viser til at barnetillegget for uføre er redusert av regjeringen, noe som gjør at familier i en vanskelig økonomisk situasjon har fått enda mindre å leve av. Det går særlig ut over barna som vokser opp i familier som i utgangspunktet har en stram økonomi. Nye tall fra Finansdepartementet viser at enda flere familier er rammet hardt av regjeringens kutt i barnetillegget. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det foreslås å reversere kuttet regjeringen har innført, i tillegg til å styrke bostøtten. Barnetrygden er avgjørende i bekjempelse av fattigdom. I mange kommuner mister familier som får sosial stønad, i realiteten barnetrygden når stønaden utmåles. Dette må opphøre.

Trygge jobber

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti jobber for et arbeidsliv med trygge rammer, medbestemmelse og små lønnsforskjeller. Økt bruk av kon-

kurranseutsetting og anbud har ført til press på lønns- og arbeidsvilkårene i en rekke sektorer. I en situasjon med stor arbeidsinnvandring fra EØS-området må samfunnet sørge for et gjennomorganisert arbeidsliv og sterkere styring fra myndighetenes side. Useriøse aktører bidrar til at svart arbeid vokser frem, andelen fagorganiserte synker, og EØS-avtalen begrenser arbeidstakernes makt og rettigheter i Norge. Samtidig har regjeringen svekket arbeidsmiljøloven og arbeidstakernes vern. Sosialistisk Venstreparti vil beskytte våre tilkjempede rettigheter i arbeidslivet ved å kreve norsk lønn i Norge og anstendige arbeidsvilkår for alle arbeidere. Nøkkelen til bedre kontroll og mer seriøsitet i arbeidslivet er økt fagorganisering og et sterkt arbeidstilsyn med nok ressurser. Sosialistisk Venstreparti vil øke innsatsen for å gjenvinne kontroll og trygghet i det norske arbeidslivet. Et viktig skritt på veien er å fjerne bemanningsbransjen fra norsk arbeidsliv.

Dette medlem viser til at regjeringen vil kutte i permitteringstiden i fiskeindustrien. Dette er helt feil retning å gå. Disse arbeidstakerne trenger forutsigbarhet heller enn kutt i sine rettigheter.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor bevilgningene til Arbeidstilsynet og etablering av flere a-krimsentre økes med 60 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Det er viktig å øke organisasjonsgraden. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor fradraget for fagforeningskontingenten økes. Det er et paradoks at regjeringen øker fradraget for kontingent på arbeidsgiversiden på linje med indeksregulering samtidig som fradraget for kontingent på arbeidstakersiden står helt stille i kroner og øre.

Likestilling i arbeidslivet

Dette medlem viser til at Norge har en høy andel kvinner i arbeidslivet, men fremdeles er arbeidslivet kjønnsdelt, både når det gjelder yrkesvalg og stillingsandeler. Kvinner, og særlig de med kort utdanning, er overrepresentert når det gjelder deltidsarbeid og midlertidige ansettelser. Denne skjevheten bidrar til å opprettholde lønnsforskjeller og begrenser kvinners og menns valgfrihet ikke bare i arbeidsmarkedet, men også i familieliv og utdanning.

Dette medlem minner om at dersom kvinner og menn skal få like muligheter, må vi ta politiske grep for å rette opp skjevhetene. Sosialistisk Venstreparti vil legge til rette for gradvis arbeidstidsreduksjon med sekstimersdagen med full lønnskompensasjon som mål. Et avgjørende skritt på veien er å gjennomføre langsiktige forsøk med forkortet arbeidstid. Sosialistisk Venstreparti vil ha flere forsøk med seks timers arbeidsdag og introdusere en tiltakspakke for økt heltid.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der Sosialistisk Venstreparti styrker kommunesektoren med over fem milliarder mer enn i regjeringens forslag. Det vises også til at Sosialistisk Venstreparti setter av 250 mill. kroner særskilt til økt bemanning og flere fulle stillinger i kommunene i 2020.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det settes av 63 mill. kroner til en tiltakspakke for heltid i arbeidslivet og forsøk med sekstimersdag.

Likestilling for alle

Dette medlem viser til at Norge ratifiserte FN-konvensjonen for personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD) i 2013. Gjennom konvensjonen er Norge forpliktet til at all politikk skal underbygge likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne i samfunnet. Det er langt igjen før målet er nådd, og det krever et taktomslag i politikken å oppnå likestilling for denne målgruppen. Dette kom også tydelig frem da FNs spesialrapportør om funksjonshemmedes rettigheter besøkte Norge og hadde samtaler med norske myndigheter. Det vil være nødvendig med tydelig og kraftfull innsats gjennom flere år for å nå målet om likestilling. Dette kommer ikke minst tydelig frem i sivilsamfunnets rapport til CRPD-komiteen.

Dette medlem mener det er nødvendig med innsats og konkrete planer på mange ulike felt for å nå målet. Dette kan ikke løses i ett budsjettår, men det må lages klare og tydelige planer og strategier for å realisere det som er verdien og intensjonen i CRPD. Planen må følges av konkrete budsjettprioriteringer.

I dag er bare 20 pst. av skolene universelt utformet. Det er diskriminering, og sånn kan vi ikke ha det. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett for 2020 foreslår å opprette en tilskuddsordning for universell utforming av skoler, en oppfølging av Veikart for en universelt utformet nærskole 2030, og setter av 200 mill. kroner til dette.

Dette medlem mener det er avgjørende at Norge inkorporerer CRPD i norsk lov samt ratifiserer tilleggsprotokollen. Det er ikke realistisk å oppnå full likestilling gjennom ett budsjettår, men likestilling av personer med nedsatt funksjonsevne må tydeliggjøres langt mer kraftfullt enn det som regjeringens budsjettforslag legger opp til.

Dette medlem viser i denne forbindelse til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det er satt av eget tilskudd til universell utforming av grunnskoler, økt bevilgning til universell utforming av kollektivtransporten, økt antall VTA-plasser, reversering av kutt til Nav, økt tilskudd til Husbanken slik at flere med nedsatt funksjonsevne kan eie egen bolig, og et mer tilrettelagt bomiljø for alle.

Det er viktig at personer med nedsatt funksjonsevne som er helt eller delvis ute av arbeidslivet, mottar livsoppholdsytelser som det er mulig å leve av. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti å reversere kuttet i arbeidsavklaringspenger til ungdom under 25 år samt reversere kuttet regjeringen foreslår til tiltaksdeltagere. Det er viktig for likestillingen at personer kan delta i arbeidslivet. Måten å oppnå det på er ikke ytterligere kutt i velferdsordninger. I stedet må det tett og forpliktende oppfølging til. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti 2 000 flere tiltaksplasser og 500 flere VTA-plasser.

Det grønne skiftet

Sosialistisk Venstreparti vil ha en Grønn Ny Deal som forener klima- og næringspolitikken for fremtidsrettet verdiskaping i Norge. Vi må bygge nye næringer som ikke forurensar, samtidig som vi reduserer våre klimagassutslipp dramatisk. Vår velferd, velstand og våre arbeidsplasser er avhengig av at vi klarer dette skiftet.

Selv om utfordringen er stor, har Norge gode forutsetninger: Vi har store naturressurser, et rikt hav, store skoger, god tilgang på energi og teknologi og høykompetente arbeidere.

Vi trenger en målrettet klima- og næringspolitikk nå. Sosialistisk Venstreparti mener vi må utvikle nye næringer nå og bidra til å vri næringer i grønn retning heller enn å vente på en markedsbasert krasjlanding av petroleumsalderen.

Det er et stort behov for omstilling i norsk arbeidsliv knyttet til det grønne skiftet. Dette medlem mener det vil være nødvendig og riktig at staten stiller midler til rådighet for å bidra til kompetansebehovet i arbeidslivet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det foreslås å opprette et kompetansefond på 100 mill. kroner som skal dekke utgifter til ny kompetanse i industri og fastlandsnærings, opprettelse av nødvendige kurs samt dekke inn for tapt arbeidsfortjeneste ved kursdeltakelse. Videre vil dette medlem påpeke at det er behov for tilsvarende tiltak i en rekke næringer, og vil derfor understreke at kompetansefondet er starten på en opptrappingsplan for å møte kompetansebehovet som kommer med omstilling til grønn industri og miljøvennlige virksomheter.

2.5 Oppsummering av fraksjonenes standpunkt under rammeområde 7

Oppsummeringstabellen viser kun der det er avvik i forhold til Prop. 1 S (2019–2020).

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	H, FrP, V og KrF	A	Sp	SV
Utgifter (i tusen kroner)							
352		Nedsatt funksjonsevne					
	21	Spesielle driftsutgifter	21 470	21 470 (0)	21 470 (0)	21 470 (0)	26 470 (+5 000)
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet	17 860	19 060 (+1 200)	19 060 (+1 200)	17 860 (0)	23 660 (+5 800)
600		Arbeids- og sosialdepartementet					
	1	Driftsutgifter	219 270	219 270 (0)	219 270 (0)	214 870 (-4 400)	219 270 (0)
601		Utredningsvirksomhet, forskning mv.					
	21	Spesielle driftsutgifter	59 575	59 575 (0)	244 575 (+185 000)	53 575 (-6 000)	222 575 (+163 000)
	50	Norges forskningsråd	171 205	171 205 (0)	171 205 (0)	154 105 (-17 100)	171 205 (0)
	70	Tilskudd	43 130	43 130 (0)	43 130 (0)	14 130 (-29 000)	43 130 (0)
602		NAV-ombud					
	1	Driftsutgifter	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	10 000 (+10 000)
605		Arbeids- og velferdsetaten					
	1	Driftsutgifter	12 204 655	12 204 655 (0)	12 292 655 (+88 000)	12 132 655 (-72 000)	12 431 655 (+227 000)
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse					
	1	Driftsutgifter	5 458 000	5 458 000 (0)	5 443 000 (-15 000)	5 458 000 (0)	5 458 000 (0)
634		Arbeidsmarkedstiltak					
	76	Tiltak for arbeidssøkere	7 079 465	7 079 465 (0)	7 197 465 (+118 000)	7 079 465 (0)	7 406 065 (+326 600)
	77	Varig tilrettelagt arbeid	1 603 812	1 603 812 (0)	1 634 812 (+31 000)	1 652 812 (+49 000)	1 666 812 (+63 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 og 2	H, FrP, V og KrF	A	Sp	SV
640		Arbeidstilsynet					
	1	Driftsutgifter	689 900	689 900 (0)	771 900 (+82 000)	747 900 (+58 000)	749 900 (+60 000)
667		Supplerende stønad til personer over 67 år					
	70	Tilskudd	328 000	328 000 (0)	327 000 (-1 000)	328 000 (0)	325 000 (-3 000)
2620		Stønad til enslig mor eller far					
	70	Overgangsstønad	1 678 000	1 678 000 (0)	1 680 000 (+2 000)	1 678 000 (0)	1 680 000 (+2 000)
	72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid	122 740	122 740 (0)	122 740 (0)	122 740 (0)	123 040 (+300)
	73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger	58 820	58 820 (0)	58 820 (0)	58 820 (0)	58 920 (+100)
2650		Sykepenger					
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv.	39 890 000	39 890 000 (0)	39 890 000 (0)	39 884 300 (-5 700)	39 890 000 (0)
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv.	1 100 000	1 100 000 (0)	1 100 000 (0)	1 100 000 (0)	1 125 000 (+25 000)
2651		Arbeidsavklaringspenger					
	70	Arbeidsavklaringspenger	28 489 000	28 489 000 (0)	28 610 000 (+121 000)	28 608 000 (+119 000)	28 610 000 (+121 000)
2655		Uførhet					
	70	Uføretrygd	100 699 500	100 699 500 (0)	100 764 500 (+65 000)	100 699 500 (0)	100 791 500 (+92 000)
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.					
	70	Grunnstønad	1 616 300	1 616 300 (0)	1 616 300 (0)	1 740 000 (+123 700)	1 647 300 (+31 000)
	71	Hjelpestønad	1 570 200	1 570 200 (0)	1 570 200 (0)	1 600 000 (+29 800)	1 570 200 (0)
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	130 000	130 000 (0)	130 000 (0)	110 000 (-20 000)	130 000 (0)
	74	Tilskudd til biler	799 700	799 700 (0)	799 700 (0)	800 000 (+300)	829 700 (+30 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med				
			Tillegg 1 og 2	H, FrP, V og KrF	A	Sp	SV
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	3 417 400	3 417 400	3 539 400	3 540 000	3 539 400
				(0)	(+122 000)	(+122 600)	(+122 000)
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 685 700	1 685 700	1 685 700	1 700 000	1 685 700
				(0)	(0)	(+14 300)	(0)
	78	Høreapparater	772 000	772 000 (0)	772 000 (0)	785 000 (+13 000)	772 000 (0)
	79	Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år	52 064	52 064	52 064	52 064	102 064
				(0)	(0)	(0)	(+50 000)
2670		Alderdom					
	73	Særtilllegg, pensjonstillegg mv.	6 410 000	6 410 000	6 611 000	6 456 300	6 411 000
				(0)	(+201 000)	(+46 300)	(+1 000)
2680		Etterlatte					
	73	Gjenlevendepensjon	0	0	10 000	0	0
				(0)	(+10 000)	(0)	(0)
		Sum utgifter	478 313 078	478 314 278	479 323 278	478 734 878	479 644 878
				(+1 200)	(+1 010 200)	(+421 800)	(+1 331 800)
Inntekter (i tusen kroner)							
3640		Arbeidstilsynet					
	9	Overtredelsesgebyr	27 000	27 000	37 000	27 000	27 000
				(0)	(+10 000)	(0)	(0)
		Sum inntekter	4 167 935	4 167 935	4 177 935	4 167 935	4 167 935
				(0)	(+10 000)	(0)	(0)
		Sum netto	474 145 143	474 146 343	475 145 343	474 566 943	475 476 943
				(+1 200)	(+1 000 200)	(+421 800)	(+1 331 800)

2.6 Programkategori 09.00 Administrasjon

2.6.1 Kap. 600 og 3600 Arbeids- og sosialdepartementet

Det foreslås bevilget 219,270 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 215,613 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at Arbeids- og sosialdepartementet har viktige oppgaver i sysselsettingspolitikken, i å forebygge og å redusere sykefraværet, hindre utstøting av arbeidslivet og tiltak for at flere kan arbeide i større stillinger. I tillegg har departementet viktige oppgaver i å legge til rette for personer som trenger tilrettelegging for å delta i arbeidslivet.

Komiteen viser også til at departementet forvalter ordninger som skal sørge for ytelser til de som helt eller delvis står utenfor arbeidslivet, og som trenger det sikkerhetsnettet som velferdsstaten representerer.

Komiteen merker seg at det gjøres endringer i finansieringen av fellestjenestene i departementene fra brukerfinansiering til bevilgningsfinansiering, og støtter dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at for å trygge velferden for fremtiden må offentlig sektor moderniseres og effektiviseres for å levere best mulig kvalitet i tjenestene til innbyggerne. Flertallet viser til avbyråkratiseringsreformen som et viktig tiltak for omstilling av en sektor som ikke får ytre press gjennom konkurranse for å bruke ressurser på en bedre måte.

Flertallet viser til at 50 pst. av de årlige nettobesparelsene på Arbeids- og velferdsetatens driftsbudsjett fra Prosjekt 2 i IKT-moderniseringen skal bidra til økt handlingsrom i den ordinære budsjettprosessen. For 2020 utgjør det en reduksjon i driftsbudsjettet til etaten (kap. 605) på 33 mill. kroner. Dermed får innbyggerne mer velferd ut av hver skattekrone som brukes.

Flertallet viser til at det er gjennomført effektiviseringstiltak tilsvarende 400 mill. kroner i perioden 2015–2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er gjennomført kutt i departementets bevilgninger på mer enn 400 mill. kroner i perioden 2015–2019 som skal kompenseres ved økt effektivisering.

Disse medlemmer vil påpeke at regjeringens såkalte ABE-reform (avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform), som i regjeringens budsjettforslag for 2020 er satt til 0,5 prosentpoeng, er et ordinært ostehøvelkutt. Nyttale som ABE-reform tilslører altså at regjeringen i mangel av en konkret prioritering på de ulike

utgiftspostene går inn på et slikt tiltak som utad presenteres som en gjennomtenkt strategi, noe dette selvsagt ikke er.

Disse medlemmer viser til at den norske arbeidslivsmodellen utfordres både gjennom en internasjonalisering ved at utenlandske arbeidstakere må jobbe med uakseptable lønns- og arbeidsforhold, og gjennom uønskede handlinger i utsatte bransjer som tradisjonelt ansetter norske arbeidstakere. Begge deler er med på å undergrave et godt og trygt arbeidsliv, og arbeidslivkriminalitet skaper utrygghet i arbeidslivet.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det i Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020 er foretatt en konkret prioritering av hvilke poster hvor bevilgningen kan reduseres, og hvilke poster hvor bevilgningen bør økes. Det ville vært til regjeringens ære om den ved fremtidige budsjettforslag gjeninnfører en slik budsjettpraksis i stedet for å fortsette med den såkalte ABE-reformen. Ostehøvelkutt vitner om svak prioritering og lettvinnt budsjettarbeid.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserer kap. 600 post 1 med 4,4 mill. kroner. Dette medlem legger til grunn at bevilgningsreduksjonen gjennomføres ved å kutte i byråkrati.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er på høy tid med et eget Nav-ombud. Dette medlem mener det er behov for noen som på en enkel måte kan hjelpe den som bruker Nav, og bidra til at den som trenger Nav, får riktig og god informasjon og veiledning om hvordan systemene fungerer. Behovet for en ombudsordning for brukere av arbeids- og velferdsforvaltningen har blitt tatt opp fra flere hold. Hovedformålet med å etablere en faglig uavhengig ombudsordning for arbeids- og velferdsforvaltningen vil være å bidra til å styrke brukernes rettssikkerhet.

Dette medlem viser til den pågående trygdeskandalen der folketrygdlovens bestemmelser om opphold i EØS-land mens man mottar enkelte ytelser, har vært feiltolket. Dette medlem mener dette er svært alvorlig, og viser til at behovet for et eget Nav-ombud er svært aktuelt.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der det settes av 10 mill. kroner til opprettelsen av et uavhengig Nav-ombud. Dette medlem viser til at ombudet må være uavhengig og derfor må finansieres over et eget kapittel. Dette medlem foreslår et eget kap. 602 for denne bevilgingen.

Dette medlem viser til at regjeringen har kuttet departementets bevilgninger med over 400 mill. kroner mellom 2015 og 2019. Disse kuttene er svært alvorlige

og rammer selvsagt mulighetene for tett og god oppfølging.

2.6.2 Kap. 601 og 3601 Utredningsvirksomhet, forskning m.m.

Det foreslås bevilget 393,625 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 272,840 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at Arbeids- og sosialdepartementets egne anskaffelser har som formål å gi departementet et godt kunnskapsgrunnlag for politikkutvikling og praksis innen departementets forvaltningsområder på kort og mellomlang sikt.

Komiteen viser til at deler av midlene er bundet til å finansiere inngåtte avtaler og aktiviteter som videreføres fra 2019. Det omfatter blant annet innhenting av statistikk og analyser for å belyse status, utviklingstrekk og utfordringer på departementets ansvarsområder, evalueringer og flerårige forskningsavtaler. Komiteen viser videre til at den foreslåtte bevilgningen også skal dekke bevilgning til kunnskapsutvikling i IA-avtalen 2019–2022 samt bransjeprogrammer under IA-avtaler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det har vært en positiv trend med fallende deltidsarbeid under sittende regjering. I 2013 jobbet 40 pst. av kvinnene deltid, mens dette var redusert til 37 pst. i 2018. Tilsvarende har andelen som jobber heltid, økt fra 60 til 63 pst. i samme periode. Dette tilsvarer 61 000 flere kvinner på heltid.

Flertallet viser til at de fleste deltidsarbeidende jobber lang deltid, det vil si 20–36 timer per uke. Flertallet viser videre til at det er i underkant av 10 pst. av kvinnene som jobber deltid, som gjør dette såkalt ufrivillig.

Flertallet mener at ufrivillig deltid er en utfordring i helse- og omsorgssektoren. Derfor har regjeringen stilt krav til de regionale helseforetakene om at arbeidet med utvikling av en heltidskultur videreføres, og at flest mulig medarbeidere tilsettes i hele faste stillinger.

Flertallet viser videre til at arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid ble modernisert i 2015, slik at det ble gitt større adgang til å finne løsninger lokalt. Dette kan gi økte muligheter til de som ønsker å jobbe lengre vakter mot å få fri en tilsvarende lengre periode. Det kan bidra til større stillingsprosenter og mer heltidsarbeid. Flertallet merker seg at det bare var de fire regjeringspartiene som stemte for dette i 2015.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er et politisk ansvar å sørge for at alle får mulighet til å lære og oppdatere sin kompetanse. Livslang læring må bli en del av den norske modellen, slik at arbeidsgivere og staten tar ansvar sammen med

den enkelte arbeidstaker. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 601 post 21 med 150 mill. kroner til et kompetansefond. Fondet skal styrke arbeidslivsdrevet kompetansebygging. Fondet skal utvikles i samarbeid med partene for best å svare på utfordringene arbeidstaker og arbeidsgiver ser i arbeidsmarkedet i dag.

Disse medlemmer ser i dag at det er utfordringer i enkelte bransjer med å finne relevant kompetanse for arbeidslivet. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 258 post 21, på Kunnskapsdepartementets budsjett, med 45 mill. kroner for å starte opp egne bransjeprogrammer. Disse bransjeprogrammene skal utvikle riktig kompetanseheving for forskjellige virksomheter. Disse medlemmer mener man må begynne i bransjer som er særlig utsatt. I første omgang har Arbeiderpartiet prioritert bransjespesifikke program for varehandel, transportsektoren og maritim sektor.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor kap. 601 post 21 er økt med 5 mill. kroner for å innføre en nasjonal modell for seriositet i arbeidslivet. Disse medlemmer viser til arbeiderpartistyrte fylker og kommuner som blant annet Telemark, Trøndelag, Rogaland, Oslo og Sarpsborg, hvor strengere krav har gjort det vanskeligere for useriøse aktører å kunne konkurrere om offentlige kontrakter. Arbeiderpartiet vil ha en ny nasjonal modell for seriøst arbeidsliv hvor det blir stilt strengere krav om arbeidstimer utført av lærlinger, arbeidstimer utført av fagarbeidere og krav om norsk språk blant nøkkelpersonell. Modellen må utvikles i samarbeid med partene i arbeidslivet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til et stort behov for omstilling i norsk arbeidsliv knyttet til en overhengende klimakrise. Alle næringer vil måtte omstille seg i større eller mindre grad, og med dette følger også behov for ny kompetanse og krysskompetanse. Dette medlem mener det vil være nødvendig og naturlig at staten stiller midler til rådighet for å bidra til kompetansebehovet i det praktiske arbeidslivet. Dette medlem foreslår å opprette et kompetansefond på 100 mill. kroner som skal dekke utgifter til ny praktisk kompetanse i industri og fastlandsnæring, opprettelse av nødvendige kurs samt tapt arbeidsfortjeneste ved kursdeltakelse. Videre vil dette medlem påpeke at det er behov for tilsvarende kompetansefond i ulike næringer, og vil derfor poengtere at dette kan anses som en opptrappingsplan for å møte kompetansebehovet som kommer med omstilling til grønn industri og miljøvennlige virksomheter. Dette medlem mener det er viktig at dette kompetansefon-

det har en styringsgruppe bestående av partene i arbeidslivet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 601 post 21 med 100 mill. kroner for å opprette kompetansefond for arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er en politisk oppgave å bidra til et likestilt arbeidsliv sammen med partene i arbeidslivet. Disse medlemmer mener det er avgjørende at det satses videre på tiltak for heltid og likestilling i arbeidslivet. Den høye andelen deltidsarbeidende kvinner er en stor likestillingsutfordring. Disse medlemmer minner om at kvinner, og særlig de med kort utdanning, er overrepresentert når det gjelder deltidsarbeid og midlertidige ansettelser. Denne skjevheten bidrar til å opprettholde lønnsforskjeller og begrenser kvinners og menns valgfrihet ikke bare i arbeidsmarkedet, men også i familieliv og utdanning.

Disse medlemmer viser til forslag til vedtak i forbindelse med Stortingets behandling av Representantforslag 11 S (2018–2019) fra representantene fra Sosialistisk Venstreparti om å styrke retten til heltid i arbeidsmiljøloven, jf. Innst. 107 S (2018–2019).

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå arbeidsmiljøloven og fremme forslag som sikrer retten til heltid.»

«Stortinget ber regjeringen styrke retten til heltid i arbeidsmiljøloven ved å stille krav om at arbeidsgiver må sannsynliggjøre sitt behov for deltidsstilling.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at alle landets kommuner vedtar en strategi for heltidskultur, og opprette en statlig økonomisk tilskuddsordning for prosjekter for heltid og mot deltid.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 601 post 21 med 30 mill. kroner og kap. 762 post 21 med 30 mill. kroner, totalt 60 mill. kroner som skal brukes til en pott som skal styrke arbeidet med heltid ute i kommunene. I tillegg foreslås 5 mill. kroner til likestilling på Barne- og likestillingsdepartementets budsjett.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020,

hvor man reduserte kap. 601 post 21 med 6 mill. kroner. Dette medlem legger til grunn at bevilgningsreduksjonen gjennomføres ved å kutte i byråkrati.

Dette medlem mener det er rom for å redusere bevilgningene til Norges forskningsråd. Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserte kap. 601 post 50 med 17,1 mill. kroner.

Dette medlem vil videre vise til at Senterpartiet ikke støtter Norges deltakelse i PROGRESS-aksen i EaSI-programmet, noe som reduserer bevilgningsbehovet med 21 mill. kroner. Senterpartiet går imot norsk deltakelse i EUs arbeidsmarkedsmyndighet ELA (European Labour Authority). Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserte kap. 601 post 70 med 29 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 601 post 21 med 38 mill. kroner. Bevilgningsøkningen skal gå til en tiltakspakke for økt heltid.

Dette medlem understreker at det er viktig å legge til rette for gradvis arbeidstidsreduksjon med seks timersdagen med full lønnskompensasjon som mål. Et viktig skritt på veien er å gjennomføre langsiktige forsøk med forkortet arbeidstid.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 601 post 21 med 25 mill. kroner. Bevilgningsøkningen skal gå til langsiktige forsøk med forkortet arbeidstid.

2.7 Programkategori 09.10 Administrasjon av velferds- og arbeidspolitikken

2.7.1 Kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen

Det foreslås bevilget 434,220 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 423,500 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen i 2020, som i 2019, i sin helhet er foreslått å dekke utgiftene til IKT-moderniseringen i Arbeids- og velferdsetaten. Komiteen merker seg at Prosjekt 2 har levert i henhold til planen, med noe ubrukte midler, som foreslås overført til Prosjekt 3 (nye løsninger for sykepenger, pleiepenger, omsorgspenger mv.), og at Prosjekt 3 er startet opp i 2019 og vil fortsette i 2020.

Komiteen merker seg videre at regjeringen fortsatt viser til tydelig risiko i gjennomføringen av Prosjekt 3 og om nødvendig vil sette inn tiltak for å nå målene med moderniseringsarbeidet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til det positive i økt

automatisering og at brukerne av Navs tjenester etter hvert får flere selvbetjeningsløsninger, men vil samtidig understreke at det fortsatt må være mulig for brukere som har behov for samtale med sin saksbehandler, å få kontakt på en enkel måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine merknader til Meld. St. 33 (2015–2016) Om Nav i en ny tid:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt forslag i Innst. 50 (2014–2015): 'Stortinget ber regjeringen snarest mulig komme tilbake til Stortinget med en vurdering av opprettelse av et NAV-ombud.'

Disse medlemmer viser til at forslaget i Innst. 50 (2014–2015) ble nedstemt, blant annet av dagens regjeringspartier. Disse medlemmer viser videre til regjeringen Solbergs plattform, slik den er nedfelt Granvolden-erklæringen, der det blant annet heter:

«Regjeringen vil: Utrede etablering av et NAV-ombud som del av de fylkesvise pasient- og brukerombudene.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser videre til rettskandalen som redegjort for av arbeids- og sosialministeren i Stortinget tirsdag 5. november 2019, der mange stønadsmottakere urettmessig har blitt trukket i stønad, noen til og med urettmessig straffeforfulgt for trygdesvindel, i strid med EØS-avtalens trygdekoordineringsforordning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en vurdering av opprettelse av et Nav-ombud.»

2.7.2 Kap. 605 og kap. 3605 Arbeids- og velferdsetaten

Det foreslås bevilget 12 605,710 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020), mot 12 062,320 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 66,305 mill. kroner under kap. 3605 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020) mot 66,670 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at Arbeids- og velferdsetaten har som oppgave å sikre rett ytelse og tjeneste til den enkelte og følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger, og at sentrale brukergrupper er arbeidssøkere, mottakere av helserelevante ytelser og familieytelser, pensjonister og brukere av hjelpemidler.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, merker seg regjeringens beskrivelse av oppfølgingen av Meld. St. 33 (2015–2016) Nav i en ny tid – for arbeid og aktivitet, jf. Innst. 49 S (2016–2017), herunder endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger, ungdomsinnsatsen, innsats under inkluderingsdugnaden, aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere under 30 år, omlegging av styringsprinsipp for arbeidsmarkedstiltakene, økning i oppfølgingstjenester i egen regi, utvikling av digitale tjenester og beslutning om færre regionale enheter.

Flertallet viser videre til målet om å bruke mer tid på arbeidsrettet oppfølging og at brukerne skal få utbetalt rett ytelse til rett tid. Flertallet merker seg at det har vært forbedringer i resultatkravet for ytelsesforvaltningen i 2018, men at de største utfordringene gjenstår for uføretrygd, enslig forsørger og enkelte ytelser under ytelser utland. Når det gjelder uføretrygd spesielt, viser regjeringen til økt antall søknader, økt avslagsprosent og en høy andel klager som en følge av innstramningen i regelverket for arbeidsavklaringspenger fra 1. januar 2018. Det vises videre til at andelen avslag, men også andelen omgjøringer etter klage, er forholdsvis høy for en del stønadsområder, at avslagsprosenten i 2018 var høyest for dagpenger, enslig forsørger og grunn- og hjelpestønad, og at avslag på søknad om arbeidsavklaringspenger og uføretrygd har økt betydelig.

Komiteen viser til regjeringens omtale av oppfølgingen av Stortingets vedtak ved behandlingen av Representantforslag 57 S (2017–2018) fra representanter fra Senterpartiet om forbedringer av hjelpemiddeleformidlingen, jf. Innst. 101 S (2017–2018), der regjeringen kommer tilbake til Stortinget i budsjettet for 2021 når det gjelder forbedringer i bestillingsordningen og IKT-systemene, mens Stortingets vedtak i samme sak om brukerplass anses fulgt opp.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, merker seg også at ressurskartlegging i etaten viser en styrking av den statlige bemanningen på Nav-kontorene med 535 årsverk i perioden 2014–2018, og at en større del av ressursene skal flyttes fra regionale ledd til Nav-kontorene i kommunene som et resultat av ny regional organisering.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at mer effektiv saksbehandling, blant annet gjennom moderniserings- og utviklingsprosjekter samt kontinuerlig forbedringsarbeid, har frigjort midler i arbeids- og velferdsforvaltningen. Samtidig har dette gitt bedre brukeropplevelser og kortere saksbehandlingstid, slik at innbyggerne får mer velferd ut av hver skattekrone som brukes.

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til at driftsbevilgningen økes med 119 mill. kroner for å styrke oppfølgingen av unge mottakere av arbeidsavklaringspenger, jf. kap. 2651 om reduksjon av minsteytelsene til mottakere under 25 år og avviklingen av ung ufør-tillegget til alle nye mottakere av arbeidsavklaringspenger, uansett alder. Komiteen viser også til at driftsbevilgningen økes med 33 mill. kroner til IKT-løsninger som følge av regjeringens forslag om å øke botidskravet i folketrygden fra tre til fem år samt å avvikle de særskilte bestemmelsene for flyktninger og utvide supplerende stønad til å omfatte uføre flyktninger. Regjeringen foreslår også 3 mill. kroner til kompetanseheving og promotering av mentortiltaket i Arbeids- og velferdsetaten og overfor arbeidsgivere. Driftsbevilgningen reduseres med 2 mill. kroner som følge av reduksjon i arbeidsmarkedstiltakene. Som følge av avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen kuttes driftsmidlene med ytterligere 58,4 mill. kroner i 2020. Gevinstuttaket fra Prosjekt 2 i IKT-moderniseringsprogrammet føres tilbake med 50 pst., tilsvarende 33 mill. kroner. Videre foreslås 10 mill. kroner rammeoverført til Kunnskapsdepartementet for oppbygging av en nasjonal digital karriereveiledningstjeneste.

Komiteen merker seg også at Arbeids- og velferdsetatens driftsbevilgning styrkes med 40 mill. kroner i 2020 på grunn av innsatsen som skyldes feil fortolkning og praktisering av retten til å ta med seg sykepenger, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger til andre EØS-land, jf. Prop. 1 Tillegg 2 (2019–2020).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er bekymret over regjeringens årlige kutt i statlig sektor. De flate ostehøvelkuttene svekker offentlig sektor og fører til svekkede tjenester til befolkningen. Nav kuttes med 58,4 mill. kroner i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2020. Disse medlemmer er bekymret for manglende individuell og tett oppfølging fra Nav og mener at gode oppfølgingsløp med tett oppfølging er avgjørende for at Nav skal lykkes i møte med den enkelte.

Disse medlemmer mener at bærebjelken i velferdssamfunnet handler om å sikre folk muligheten til økonomisk trygghet når man står uten jobb eller man er syk. Nav må følge opp den enkelte med riktig tiltak, til riktig tid og på en måte som er tilpasset den enkelte. Mange får ikke den oppfølgingen de trenger. I tillegg blir mange kastet ut i fattigdom fordi regjeringen strammer inn i ulike ytelser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil styrke oppfølgingen av unge på arbeidsavklaringspenger og uføretrygd. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet går imot de usosiale kuttene i

arbeidsavklaringspenger til unge under 25 år (jf. merknader under kap. 2651 post 70), økt botidskrav og avvikling av de særskilte bestemmelsene for flyktninger i folketrygden. Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020 innebærer at det ikke er nødvendig å styrke driftsbudsjettet med 33 mill. kroner som følge av å øke botidskravet og avvikle de særskilte bestemmelsene for flyktninger. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 605 post 1 med 83 mill. kroner til styrket oppfølging av unge på arbeidsavklaringspenger og uføretrygd.

Disse medlemmer viser til sitt tidligere forslag om en aktivitetsreform for unge under 30 år, med tett og målrettet oppfølging etterfulgt av en jobbgaranti for å hindre at unge som både vil og kan arbeide, i stedet ender med uføretrygd.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en aktivitetsreform med jobbgaranti for unge uføre som kan jobbe helt eller delvis.»

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor kap. 605 post 1 økes med 33 mill. kroner til oppfølging av 1 000 ekstra tiltaksplasser og 300 VTA-plasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at bevilgningen under kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter i perioden 2015–2019 er redusert med til sammen 371 mill. kroner som følge av den såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, som ikke er en reform, men kun flate ostehøvelkutt. Disse medlemmer viser til at regjeringen i statsbudsjettet for 2020 foreslår ytterligere kutt på 58,4 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til felles merknader fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 15 S (2018–2019) til statsbudsjettet for 2019, der det heter:

«Disse medlemmer viser til Dokument 15:310 (2018–2019) om årsakene til at etaten ikke greier å oppfylle det sentrale målet om at brukerne skal få utbetalt rett ytelse til rett tid.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser videre til felles merknad fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet i samme innstilling:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener at det må finnes andre og bedre måter å effektivisere på, som i større grad kommer brukerne til gode, for eksempel ved å gjennomgå og foren-

kle etatens dokumentasjonskrav til brukerne, spesielt for dem som har en varig funksjonsnedsettelse.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen også i budsjettproposisjonen for 2020 opplyser at arbeids- og velferdsforvaltningen fortsatt har store utfordringer når det gjelder saksbehandlingen av blant annet uføretrygd. Det vises i den forbindelse også til Dokument nr. 15:224 (2019–2020), der statsråden blant annet opplyser at det fortsatt, snart to år etter iverksetting av nye og strengere regler for arbeidsavklaringspenger, er om lag 200 saker om arbeidsavklaringspenger (AAP) til behandling hvor mottaker ikke er ferdig avklart ved utløpet av hovedperioden og heller ikke ferdig vurdert for videre rett til arbeidsavklaringspenger. Disse medlemmer viser til at praksis i Nav gjør at disse personene også nektes å søke uføretrygd. Tall fra Nav viser at sannsynligheten for å avslutte AAP og gå over til sosialhjelp eller ingen registrert inntekt (privat forsørging) har økt markert etter innstrammingene i AAP-regelverket. Totalt gjaldt dette 10 300 personer i 2018, en økning på 2 200 personer (Arbeid og velferd 3-2019).

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det enkelte Nav-kontor må styrkes både gjennom flere ansatte og ved at de ansatte gis mer tillit og økt beslutningsmyndighet. Disse medlemmer vil styrke Nav-kontoret som et knutepunkt og en koordinator for velferdstjenester i kommunene fremfor ytterligere vekst i spesialenheter og direktorat. Det er avgjørende at det i førstelinjen på Nav-kontoret arbeider folk med kompetanse og beslutningsmyndighet som forstår et komplekst regelverk, slik at folk med behov for veiledning og hjelp opplever at de er i trygge hender. Det er opp til kommunene selv, jf. Nav-loven og partnerskapsmodellen, hvordan de vil utvikle Nav-kontoret eller -kontorene i kommunen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at Senterpartiet prioriterer lokale Nav-kontor med tjenester tilpasset brukerne. Dette medlem mener alle kommuner skal ha minst ett Nav-kontor. Det er det enkelte Nav-kontor som best kjenner kommunens og bydelens innbyggere. Derfor mener Senterpartiet at flere saker bør løses lokalt ved at alle midlertidige ytelser innvilges på det enkelte Nav-kontor. Dette medlem viser videre til Senterpartiets merknader og forslag i forbindelse med Stortingets behandling av Meld. St. 33 (2015–2016) Nav i en ny tid – for arbeid og aktivitet, jf. Innst. 49 S (2016–2017).

Dette medlem viser til at det i Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020 ble omprioritert 200 mill. kroner innen Arbeids- og velferdsetaten for å styrke Nav-kontorene. I Senterpartiets alternative statsbud-

sjett for 2020 legges det videre til grunn et byråkratikutt på 20 mill. kroner for å styrke de lokale Nav-kontorene. Dette medlem viser videre til at Senterpartiet går imot de usosiale kuttene i arbeidsavklaringspenger til unge under 25 år. Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020 innebærer derfor at det ikke overføres 119 mill. kroner fra stønad til unge til driftsbudsjettet i Nav.

Dette medlem viser til at Senterpartiet ikke støtter Norges deltakelse i EURES-aksen i EaSI-programmet, noe som reduserer utgiftsbehovet med 7 mill. kroner.

Dette medlem mener det er riktig å øke antall fast ansatte tolker, og viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2020 omprioriterer midler fra frilanstolker for å få dette til.

Dette medlem viser også til at som følge av at Senterpartiet øker antall VTA-plasser med 500, medfører dette 14 mill. kroner i økt behov for administrative ressurser.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserte kap. 605 post 1 med 72 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener det er på høy tid å ta på alvor den manglende oppfølgingen mange møter i Nav-systemet. Beretninger om saksbehandlere med altfor mange å følge opp og om folk som ikke får kontakt med saksbehandler når de trenger det, preger bildet for både ansatte og de som trenger Navs tjenester. Dette medlem mener de som har behov for oppfølging, må få en tett, god og individuell oppfølging fra Nav. Når etaten i tillegg utsettes for årlige ostehøvelkutt, er dette svært alvorlig.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 605 post 1 med 260 mill. kroner. Bevilgningsøkningen skal styrke Navs oppfølgingsarbeid og reversere regjeringens kutt som følge av regjeringens «avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform».

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der man reduserer kap. 605 post 1 med 33 mill. kroner. Reduksjonen utgjør det regjeringen bevilger for å utvikle de særskilte bestemmelsene for flyktninger i folketrygden, samt økingen av botidskravet fra tre til fem år i en rekke ytelser etter folketrygdloven. Dette medlem mener disse innstrammingene er svært alvorlige, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der man går imot alle endringer som følger disse innstrammingene.

POST 22 FORSKNINGS- OG UTREDNINGSAKTIVITET

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under denne perioden og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til felles merknader fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 49 S (2016–2017), jf. Meld. St 33 (2016–2017) Nav i en ny tid – for arbeid og aktivitet, om den regjeringsoppnevnte ekspertgruppen med mandat til å gjennomgå arbeids- og velferdsforvaltningen:

«Ekspertgruppen peker videre på en strategisk retning i fem hovedpunkter: 1. Rykke nærmere arbeidsmarkedet og arbeidsgiver. 2. Større lokal frihet til å tilpasse tjenester til brukers behov. 3. Mindre styring og mer ledelse. 4. Økt oppmerksomhet på brukeren, ikke på system. 5. Sikre kunnskapsbaserte tjenester og kompetanse i møte med brukerne. Disse medlemmer viser til at dette i realiteten er en beskrivelse av Stortingets intensjoner med Nav-reformen, og at ekspertgruppens anbefalinger viser at målet med reformen ennå ikke er nådd.»

Behovet for å styrke kunnskapsbaserte tjenester nær brukeren understrekes ytterligere av den rettskandalen som arbeids- og sosialministeren redegjorde for i Stortinget 5. november 2019.

Disse medlemmer fremmer derfor Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis forslag fra Innst. 49 S (2016–2017), som i tillegg kun fikk støtte fra Miljøpartiet De Grønne, på nytt:

«Stortinget ber regjeringen snarest iverksette et arbeid for å kartlegge hvilke interne mekanismer i Arbeids- og velferdsetaten som har bremset eller hindret den forventede gjennomføringen av Nav-reformen, slik at det nå blir forgang i gjennomføringen.»

2.7.3 Kap. 606 Trygderetten

Det foreslås bevilget 87,545 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020), mot 78,770 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at Trygderettens bevilgning økes ytterligere med 2,4 mill. kroner i 2020 til tilsetting av attføringskyndige og medisinskfaglige dommere, jf. Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020).

Komiteen merker seg også at Trygderettens driftsbevilgning styrkes med 5 mill. kroner i 2020 på grunn av en forventet økning i anker til Trygderetten etter Arbeids- og velferdsetatens nye behandling av saker der det kan ha vært en feil fortolkning av retten til å ta med seg sykepengesaker, arbeidsavklaringspengesaker og pleiepengesaker til andre EØS-land, jf. Prop. 1 S Tillegg 2 (2019–2020).

Komiteen merker seg at Trygderetten har hatt i underkant av 4 000 saker til behandling. Dette er på omtrent samme nivå som i 2017, og på gjennomsnittet de siste fem år. Størst saksinnang i 2018 var det på områdene sykepengesaker, arbeidsavklaringspengesaker og uføreytelser, som samlet utgjorde 50 pst. av saksinngangen.

Komiteen viser til at gjennomsnittlig saksbehandlingstid i 2018 var i underkant av åtte måneder, som er omtrent samme nivå som i 2017. Komiteen merker seg videre at Trygderetten har økt produksjonen og bygd ned saksbeholdningen noe.

Komiteen merker seg at Trygderetten fortsetter å effektivisere driften. I 2019 har Trygderetten kartlagt og iverksatt effektiviseringstiltak i ankesaksbehandlingen og tilrettelagt denne for fullelektronisk saksbehandling.

Komiteen viser til at i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2018 ble Trygderettens bevilgning økt med 2,9 mill. kroner for å dekke utgifter til økt bemanning samt engangsutgifter til nytt saksbehandlings- og arkivsystem. Styrkingen ble videreført og fikk helårseffekt i 2019, da bevilgningen ble styrket med 5,4 mill. kroner. Komiteen viser videre til at denne styrkingen videreføres i 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det er flere saker enn tidligere i 2018 som gjelder arbeidsavklaringspengesaker og uføretrygd. Trygderetten oppgir i sin årsrapport at det særlig er ressursituasjonen og prioriteringene i Nav Klageinstans som har betydning for saksinngangen til Trygderetten. Flertallet viser til at Arbeids- og velferdsdirektoratet, i sin årsrapport for 2018, opplyser at det har vært en økning i antall klager på uføretrygd og arbeidsavklaringspengesaker, trolig som følge av regelverksendringene som trådte i kraft 1. januar 2018, jf. omtale under kap. 605.

Det har også vært en fordobling av antall saker om sykepengesaker og AAP i perioden 2014–2018 som ikke kan forklares med førstnevnte regelverksendringer. Flertallet gjør oppmerksom på at felles for uførepensjon, AAP og sykepengesaker er at retten i den enkelte ankesak ofte settes med fagkyndige meddommere. Når denne saksmengden øker, vil behovet for medisinsk- og attføringskyndige rettsmedlemmer i Trygderetten øke.

Flertallet viser til granskningsutvalgets arbeid rundt EØS-saken, som vil bringe på det rene hva som har skjedd, og viser også til at regjeringen har tatt en rekke grep både overfor de som er rammet, og for å hindre at dette skal skje igjen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti konstaterer at selv om regjeringen kan vise til at gjennomsnittlig saksbehandlingstid ikke har økt mye fra 2017 til 2018, så er det en økning. Disse medlemmer mener dessuten at det er bekymringsfullt at saksbehandlingstiden over en periode fra 2014 til 2018 er mer enn fordoblet. Disse medlemmer viser i tillegg til at regjeringen påpeker at flere saker enn tidligere gjelder arbeidsavklaringspengesaker og uføretrygd.

Disse medlemmer viser til at det at flere saker gjelder arbeidsavklaringspenger og uføretrygd, må sees som et resultat av innstramminger i arbeidsavklaringspenger, og at Nav fortsatt avslutter arbeidsavklaringspengeperioden for personer som ikke er ferdig avklart til arbeid eller trygd.

Disse medlemmer viser dessuten til Stortingets behandling 23. mai 2019 av Representantforslag 85 S (2018–2019) fra representanter fra Arbeiderpartiet om behovet for nye unntaksbestemmelser og vedtaksrutiner når det gjelder varighetsbegrensningen i arbeidsavklaringsperioden (folketrygdloven § 11-12 annet og tredje ledd) og Representantforslag 80 S (2018–2019) fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti om trygghet, verdighet og skikkelig hjelp for folk som trenger arbeidsavklaringspenger.

I kjølvannet av rettskandalen i Nav vedrørende feil fortolkning av EØS-reglene om trygdekoordinering har det kommet frem at det mangler rutiner i Nav for å gjennomgå praksis i saker der Trygderetten gir klager medhold, og at det kan føre til at Trygderetten må behandle mange saker som gjelder samme tema, før noen reagerer.

Disse medlemmer forventer at rutiner for å gjennomgå praksis i Nav etter kjennelser der Trygderetten kommer til et annet resultat enn Nav, blir et tema, både i regjeringens egen gransking av rettskandalen og i Stortingets behandling av statsrådets redegjørelse av 5. november 2019.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, der Arbeiderpartiet går imot ytterligere innstramminger i arbeidsavklaringspenger og uttrykker bekymring for veksten i antall nye uføre, særlig blant unge, jf. merknader under kap. 2651 post 70.

2.8 Programkategori 09.20 Tiltak for bedre levekår mv.

2.8.1 Kap. 621 og 3621 Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering

Det foreslås bevilget 373,960 mill. kroner for 2019, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 373,435 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at kapittelet omfatter bevilgninger til utvikling av de sosiale tjenestene i kommunene og tilskudd til frivillig arbeid for sosialt og økonomisk vanskeligstilte. Bevilgningene forvaltes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, som ivaretar oppgaver på sosial- og levekårsområdet.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

POST 63 SOSIALE TJENESTER OG TILTAK FOR VANSKELIGSTILTE

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er motstandere av økende økonomiske og sosiale forskjeller. Etter disse medlemmers syn er regjeringen Solbergs politikk med på å gjøre skattesystemet mindre omfordelende, samtidig som det kuttes i ytelser til de som allerede har lite, noe som har bidratt til denne utviklingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 571 post 60 med 2,553 mrd. kroner i økt ramme til kommunene ut over regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til at gjennom Jobbsjansen kan hjemmевærende innvandrerkvinner få tiltak som kvalifiserer til arbeid eller utdanning. Disse medlemmer mener dette er et viktig tiltak for inkludering og å få flere i arbeid. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 291 post 62 med 50 mill. kroner til Jobbsjansen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kommuneramma med 2 500 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at barnetrygden er en universell velferdsordning som mottas av alle familier med barn under 18 år. Men dersom en mottar sosialstønad, så kan kommuner i dag velge å utmåle barnetrygden som inntekt ved beregning av sosialstønad og dermed avkorte sosialstønaden. Dette fører til at de barna som vokser opp med lavest inntekt, blir rammet hardest. Dette medlem mener at barnetrygden må være universell for alle, ikke bare de som ikke mottar sosialhjelp, og komme på toppen av annen inntekt uavhengig av om denne inntekten består av lønn eller sosialstønad.

Dette medlem vil vinteren 2020 fremme et eget representantforslag for Stortinget om at barnetrygden holdes utenfor utmåling av sosialhjelp.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der man øker overføringene til kommunesektoren med 5,1 mrd. kroner mer enn regjeringen.

Dette medlem viser også til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der man øker kap. 291 post 62 Jobbsjansen med 30 mill. kroner mer enn regjeringen.

2.9 Programkategori 09.30 Arbeidsmarked

2.9.1 Kap. 634 og kap. 3634 Arbeidsmarkedstiltak

Det foreslås bevilget 9 087,222 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 8 994,490 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 0,2 mill. kroner under kap. 3634 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), som er det samme som i saldert budsjett for 2019.

Komiteen understreker at valg av tiltak må gjøres ut ifra hva som er mest formålstjenlig for å få arbeidssøkere ut i jobb. Arbeids- og velferdsetaten styres ikke lenger etter antall tiltaksplasser, men har frihet til å benytte tiltaksbevilgningen slik de finner det mest formålstjenlig, blant annet til utsatte grupper. Antall gjennomførte plasser vil derfor kunne avvike fra det beregningstekniske nivået som er utgangspunktet for bevilgningen.

Komiteen viser til at gjennomsnittlig gjennomførte tiltaksplasser i 2018 var om lag 61 000. Tiltaksplassene fordelte seg med om lag 17 000 plasser rettet mot ledige og 44 400 plasser mot personer med nedsatt arbeidsevne. I 1. halvår 2019 ble det gjennomført om lag 60 000 tiltaksplasser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke at etaten for 2020 må prioritere plasser til personer med nedsatt arbeidsevne enda høyere for å kunne målrette knappe bevilgninger til de som trenger det mest.

Komiteen merker seg at de tre mest brukte tiltakene i 2018 var arbeidstrening, oppfølging og utdanning. Disse utgjorde til sammen om lag halvparten av tiltaksplassene.

Komiteen merker seg at ulike studier har vist at lønnstilskudd er et effektivt arbeidsmarkedstiltak for å få flere i arbeid. Fra 1. juli 2019 ble det innført et standardisert refusjonssystem med faste satser for utmåling av tilskudd. Komiteen merker seg at det nye refusjonssystemet er en del av arbeidet med å øke bruken av lønnstilskudd. Komiteen støtter økt bruk av lønnstilskudd fordi dette gir gode resultater og ordnede lønns- og arbeidsforhold.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, støtter økt bruk av lønnstilskudd fordi dette gir gode resultater.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at økt bruk av lønnstilskudd også gir en mer verdig inntekt for arbeidstakeren. Konsekvensen av dette er selvsagt at lønnstilskudd er et relativt kostbart, men også et solid tiltak under forutsetning av

at det er en god oppfølging mellom Nav, arbeidsgiver og arbeidstaker.

Komiteen mener det er viktig at Arbeids- og velferdsetaten i arbeidsmarkedstiltaksansøknader vektlegger tiltak som styrker mangfold og kvalitet i tilbudene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener det er riktig av Arbeids- og velferdsetaten å tilby en del tiltak i egenregi, men samtidig må etaten sikre større forutsigbarhet for ideelle og private tiltaksarrangører. Dette er nødvendig for å få en kvalitativt bedre tjeneste.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er riktig av Arbeids- og velferdsetaten å ta tilbake en del tiltak i egenregi, men samtidig må etaten sikre større forutsigbarhet for ideelle og private tiltaksarrangører. Dette er nødvendig for å få en kvalitativt bedre tjeneste.

Komiteen mener videre det er viktig at tiltaksarrangører gjennom arbeidstrening/-avklaring får folk tilbake i arbeid, samtidig som personer med liten arbeidsevne som følge av sykdom, lyte eller skade raskest mulig kan avklares for eventuell uføretrygd.

Komiteen viser til at det ble gjennomført om lag 10 200 plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA) i 2018, mens det i 1. halvår 2019 ble gjennomført om lag 10 600 tiltaksplasser i gjennomsnitt for perioden. Komiteen merker seg at andelen av VTA-plasser som er i ordinær virksomhet, gradvis har økt, og at dette har gitt rom for noen flere plasser enn det beregningsteknisk var lagt til grunn. Komiteen mener det er viktig å fortsette økningen av antall VTA-plasser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det går godt i norsk økonomi. Den registrerte arbeidsledigheten er på det laveste nivået på over ti år. Hele landet tar del i oppgangen. Men selv om det skapes nye jobber i by og bygd, er det for mange som ikke får sjansen til å jobbe. Derfor er det viktig at flere blir kvalifisert og inkludert i arbeidslivet.

Flertallet mener at omfanget og innretningen av arbeidsmarkedstiltak må tilpasses situasjonen i arbeidsmarkedet. Den positive situasjonen i arbeidsmarkedet tilsier at arbeidsmarkedstiltakene kan bygges noe ned i 2020. Samtidig er det færre personer som er registrert med nedsatt arbeidsevne enn tidligere. Det trekkes også i retning av at behovet for arbeidsmarkedstiltak er mindre.

Flertallet viser derfor til at det er særlig utsatte grupper, som ungdom, langtidsledige og innvandrere fra land utenfor EØS-området, som prioriteres for arbeidsmarkedstiltak i 2020. Regjeringens inkluderingsdugnad styrkes med om lag 50 mill. kroner i 2020. Gjennom økt bevilgning til individuell jobbstøtte og funksjonsassistanse i arbeidslivet styrkes innsatsen for at flere med nedsatt arbeidsevne, psykiske lidelser eller rusproblemer skal få innpass i arbeidslivet.

Innsatsen under inkluderingsdugnden vil også muliggjøre satsing på arbeidsmarkedstiltak som blant annet lønnstilskudd og mentor. Lønnstilskudd er et særlig effektivt virkemiddel for å få flere i arbeid, og i 2019 ble det gjort endringer i regelverket for å forenkle og øke bruken av ordningen.

Flertallet viser til at satsingen på 300 flere plasser i varig tilrettelagt arbeid (VTA) fra revidert nasjonalbudsjett 2019 videreføres i 2020. Dette kommer i tillegg til et allerede historisk høyt nivå. Siden regjeringen tiltrådte, har antallet VTA-plasser økt med 1 900, og nivået blir nå om lag 11 100 plasser.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener tett og god samhandling mellom Nav, helsevesen, kommune, skole og andre instanser gir gode resultater, noe Salt-dalmodellen viser. Det er viktig at man lærer av gode eksempler på samhandlingsmodeller.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at AFT-tiltaket (arbeidsforberedende trening) er et av de virkemidlene som best ivaretar grunnideen bak Nav-reformen, med sin skreddersøm som gjør at deltagerne slipper å hoppe mellom ulike tiltak, men i stedet får tilpasset bistanden til de behov hver enkelt har. Tiltaket viser gode resultater blant en gruppe mennesker som ellers ofte vil ende opp med uføretrygd.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag

«Stortinget ber regjeringen satse vesentlig mer på flere tiltaksplasser øremerket arbeidsforberedende trening (AFT). Dette må klart fremgå av tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet, som også må trekke opp en arbeidsdeling mellom Navs egenregi og tiltaksarrangørene for AFT hva angår jobben med økt arbeidstilknytning for personer med nedsatt arbeidsevne.»

POST 76 TILTAK FOR ARBEIDSSØKERE

Komiteen understreker viktigheten av å ha kort ventetid for tiltaksplasser og at tiltaksplasser bør velges ut fra hva som er formålstjenlig for å få folk ut i arbeid.

Komiteen merker seg at ungdom og innvandrere fra land utenfor EØS-området som stiller svakere på arbeidsmarkedet, i tillegg til personer som har stått lenge

uten arbeid, særlig blir prioritert for deltakelse i arbeidsmarkedstiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er behov for flere tiltaksplasser. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 634 post 76 med 118 mill. kroner til tusen nye tiltaksplasser ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er bekymret for antallet unge som hverken er i utdanning, arbeid eller aktivitet, og som ikke fanges opp av de tradisjonelle ledighetstillene. For å sikre tettere oppfølging av unge som faller utenfor arbeid og utdanning, foreslås det i Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020 en ungdomsgaranti, som sikrer unge under 25 år arbeid, aktivitet eller kvalifisering innen kort tid.

Dette medlem er også bekymret for at regjeringens ytterligere innstramming i helserelaterte ytelser som spesielt rammer ungdom, med kutt i arbeidsavklaringspenger og bortfall av ung ufør-tillegget for dem som mottar arbeidsavklaringspenger, vil føre til at disse faller enda lengre bort fra deltakelse i arbeidslivet.

Dette medlem vil vektlegge behovet for å etablere en reell ungdomsgaranti, med reell rett til tiltak og sterkere oppfølging fra Nav, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås en økning på 2 000 tiltaksplasser, og hvor 1 000 av disse skal prioriteres til unge.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 634 post 76 med 284 mill. kroner.

Dette medlem mener regjeringens forslag til innstramminger i ordningen med tiltakspenger vil ramme en gruppe som allerede har svært lite. Dette medlem viser til at det er svært alvorlig at regjeringen vil fjerne tilleggsstønader til dekning av ekstraavgifter knyttet til deltakelse i tiltaket. Det er også alvorlig at regjeringen legger opp til at tiltaksdeltakere må benytte dagpengerettigheter før eventuell overgang til tiltakspenger.

Dette medlem viser til at det i 2018 var om lag 11 000 personer som mottok tiltakspenger i gjennomsnitt per måned. Om lag 25 pst. av disse mottok supplerende sosialhjelp.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 634 post 76 med 42,6 mill. kroner.

POST 77 VARIG TILRETTELAGT ARBEID

Komiteen viser til at regjeringens budsjettforslag innebærer at det kan gjennomføres om lag 11 100 tiltaksplasser i varig tilrettelagt arbeid i 2020. Komiteen

mener det er viktig at antall VTA-plasser økes videre i årene fremover.

Komiteen viser til at for unge mennesker er varig tilrettelagt arbeid (VTA) svært viktig for både den som deltar, og for dennes familie. VTA gir både rutine i hverdagen og livsglede.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er viktig at ungdom som er ferdig med videregående skole, sikres automatisk overgang til VTA. Dagens system gir usikkerhet og økt belastning for både ungdommen og familien, noe som fører til ekstra utgifter på andre statlige og kommunale budsjettposter.

Disse medlemmer ber regjeringen sikre en økning i antall VTA-plasser slik at ungdom som går ut fra videregående skole og har krav på VTA-/VTO-plass får en sømløs overgang fra utdanning til varig tilrettelagt arbeid.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen ønsker å opprettholde antall VTA/VTO (varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet)-plasser på samme nivå som 2. halvår 2019. Det vil ifølge regjeringen gi om lag 11 100 tiltaksplasser i 2020. Flere høringsinstanser ga informasjon om at behovet er større enn dagens nivå tillater. Arbeidsgiverforening for Vekst- og attføringsbedrifter (ASVL) gir opplysninger om at det er et årlig behov for minst 800 nye plasser i VTA. Flere av høringsinstansene peker også på at situasjonen spesielt for utviklingshemmede er utfordrende, da denne gruppen taper i kampen om arbeidsplasser også innenfor varig tilrettelagt arbeid. Disse medlemmer er bekymret for at mange som har behov for varig tilrettelagt arbeid, står i kø for å få en plass. ASVL opplyser om at 8 av 10 utviklingshemmede går rett fra skole og ut i arbeidsløshet. Disse medlemmer mener derfor at denne gruppen spesielt må ivaretas gjennom varig tilrettelagt arbeid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 634 post 77 med 31 mill. kroner til 300 flere VTA-arbeidsplasser ut over regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil vise til at for unge mennesker er varig tilrettelagt arbeid (VTA) svært viktig for både den som deltar, og for dennes familie. VTA gir både rutine i hverdagen og livsglede. Det er etter disse medlemmers syn svært viktig at ungdom som er ferdig med videregående skole, får en automatisk overgang til VTA. VTA-ordningen gir mennesker med varig nedsatt arbeidsevne mulighet til å delta i arbeidslivet og dermed mulighet til en meningsfull, aktiv og selvstendig hverdag. Dagens system gir usikkerhet og

økt belastning for både ungdommen og familien, noe som fører til ekstra utgifter på andre statlige og kommunale budsjettposter. Disse medlemmer mener det må sikres en sømløs overgang fra videregående skole til VTA-plass for ungdom som har behov for dette.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fra 1. august 2020 ha klart et regelverk som gir ungdommer med behov for varig tilrettelagt arbeid (VTA) rett på slik statlig finansiert plass.»

Disse medlemmer viser til at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti prioriterer å gi 500 flere personer varig tilrettelagt arbeid sammenlignet med regjeringens budsjettforslag. Disse medlemmer mener dette er en nødvendig økning som ledd i en årlig opptrapping av VTA-plasser.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 634, post 77 med 49 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti er kritisk til regjeringens oppfølging av varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet. Dette medlem viser til skriftlig spørsmål (Dokument 15:1842) i Stortinget fra dette medlem, besvart 20. juni 2019, hvor statsråden svarer:

«Arbeidsgiver skal tilby nødvendig oppfølging underveis, og har også ansvaret for at det oppnevnes en fadder for den enkelte deltaker i bedriften. I tillegg skal Arbeids- og velferdsetaten følge opp at tiltaket gjennomføres i tråd med forutsetningene til den enkelte deltaker. God kvalitet i varig tilrettelagt arbeid i ordinært arbeidsliv, forutsetter samarbeid mellom etaten og arbeidsgiver.»

Dette medlem mener at statsrådets svar her viser at det ikke er noen garanti for hvor god oppfølging hver enkelt deltaker og bedrift får. Det legges for mye ansvar på en tilfeldig fadder i virksomheten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at enhver bedrift og deltaker i tiltaket varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet (VTO) får god oppfølging på nivå med oppfølgingen som prosjektet HELT MED har etablert, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte om hvordan dette skal gjennomføres.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternati-

ve statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 634 post 77 med 63 mill. kroner, noe som gir 500 flere plasser i varig tilrettelagt arbeid enn i regjeringens forslag. Det er i årene fremover behov for en tilsvarende økning i antall VTA-plasser.

POST 78 TILSKUDD TIL ARBEIDS- OG UTDANNINGSREISER

Komiteen mener tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser som skal bidra til at personer med forflyttingsvansker på grunn av nedsatt arbeidsevne kan være i ordinært arbeid, eller gjennomføre arbeidsrettet utdanning, er et målrettet og viktig virkemiddel.

POST 79 FUNKSJONSASSISTANSE I ARBEIDSLIVET

Komiteen mener funksjonsassistanse i arbeidslivet er et viktig virkemiddel for at flere personer med omfattende funksjonsnedsettelse kan delta i arbeidslivet. Komiteen mener derfor det er positivt at den seneste utviklingen gir grunn til å forvente en økning i antall søkere som oppfyller inngangsvilkårene for ordningen.

2.9.2 Kap. 635 og kap. 3635 Ventelønn

Det foreslås bevilget 7 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 12 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 6 mill. kroner under kap. 3635 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 8 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at ventelønnsordningen er i ferd med å utfases. Det er personer som fikk utløst retten til ventelønn før 1. mars 2016, som fortsatt mottar ventelønn. Det blir stadig færre som mottar ventelønn, og ved utgangen av 1. halvår 2019 gjaldt det 38 personer.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.10 Programkategori 09.40 Arbeidsmiljø og sikkerhet

2.10.1 Kap. 640 og kap. 3640 Arbeidstilsynet

Det foreslås bevilget 706 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 656,2 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 79,750 mill. kroner under kap. 3640 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 45,356 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at Arbeidstilsynet består av et direktorat og en ytre etat. Arbeidstilsynet har tilsynsmyndighet overfor mer enn 250 000 virksomheter i det landbaserte arbeidslivet. I tillegg kommer enkeltpersonforetak. Det fremgår av arbeidsmiljøloven § 18-1. Arbeidstilsynet første ledd at:

«Arbeidstilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i og i medhold av denne lov blir overholdt. Når det er nødvendig med særskilt ekspertise for å gjennomføre tilsyn etter denne lov, kan Arbeidstilsynet oppnevne sakkyndige til å utføre kontroll og foreta undersøkelser mv. på Arbeidstilsynets vegne. Departementet kan fastsette bestemmelser om Arbeidstilsynets organisasjon og virksomhet.»

Komiteen merker seg at Arbeidstilsynet i 2018 gjennomførte om lag 13 400 tilsyn og 620 selvstendige veiledninger. Komiteen merker seg at både antall tilsyn knyttet til arbeidslivskriminalitet og antall veiledninger har økt de senere årene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har på den annen side merket seg at Arbeidstilsynet har redusert totalt antall tilsyn fra 17 939 i 2015 til 13 412 tilsyn i 2018. Disse medlemmer mener denne store nedgangen i antall tilsyn er en uønsket og negativ utvikling.

Norsk arbeids- og næringsliv er preget av stadig hardere konkurranse som fører til press på arbeidsmiljølovens bestemmelser. For å sikre en rettferdig konkurranse og et velorganisert arbeidsliv er det avgjørende viktig at Arbeidstilsynets ansvar for tilsyn etter arbeidsmiljøloven § 18-1 innebærer en risiko for at virksomheter kan få et uanmeldt, stedlig tilsyn fra Arbeidstilsynets inspektører. Tilsyn gjennom papirkontroll er selvsagt ikke tilstrekkelig i en verden med markedsøkonomi.

Komiteen mener det er viktig at Arbeidstilsynet har oppmerksomhet på og prioriterer forebyggende aktivitet knyttet til lønns- og arbeidsvilkår og sikkerhet for utenlandske arbeidstakere. Dette gjelder spesielt i næringer med en høy andel utenlandske arbeidstakere og i næringer med allmenngjort lønn.

Komiteen merker seg at innsatsen mot arbeidslivskriminalitet – som er et problem i deler av arbeidslivet – krever et bredt samarbeid. Arbeidstilsynet samarbeider med politiet, Skatteetaten og Arbeids- og velferdsetaten og andre myndigheter i arbeidet med å avdekke kriminelle aktører og nettverk. Dette samarbeidet gjennomføres blant annet i de samlokaliserte a-krimsentrene.

Komiteen vil understreke at et godt og effektivt samarbeid mellom etatene er svært viktig for å øke fellesskapets slagkraft mot kriminelle nettverk i norsk arbeidsliv. Et slikt samarbeid fordrer også informasjonsdeling og IKT-løsninger som legger til rette for deling av informasjon.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener ansatte ved a-krimsentrene bør

kunne dele all informasjon som gjelder organisert kriminalitet.

Komiteen viser til at de kriminelle aktørene er tilpasningsdyktige blant annet for å redusere oppdagelsesrisikoen og for å unngå kontroll og sanksjoner. Den kriminelle aktiviteten flyttes dit hvor forholdene ligger til rette for det. De kriminelle aktørene registrerer og rapporterer deler av virksomheten i offentlige registre, og slik fremstår de som lovlydige.

Komiteen merker seg at kriminelle aktører og nettverk benytter en rekke ulike metoder i strid med lover og regler for å sikre seg innpass i markedet og økonomisk vinning. Et typisk trekk er at selskaper oppstår og forsvinner i et raskt tempo. Bruk av stråmenn, fiktive roller, profesjonelle medhjelpere og misbruk av offentlige ordninger slik som arbeidsmarkedstiltak og trygdeytelser ser ut til å være utbredt.

Komiteen mener arbeidslivskriminalitet fordrer kraftfull motsats fra norske myndigheter i form av blant annet økt, felles innsats fra offentlige kontrollmyndigheter som politiet, Skatteetaten, Arbeidstilsynet og Arbeids- og velferdsetaten.

Komiteen mener det er viktig å styrke tilsyn og håndhevelse av de nye innleielovreglene som trådte i kraft i 2019. Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å styrke oppfølgingen av utsatte næringer, bransjer og virksomheter gjennom økt håndheving og kontroll.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener et målrettet virkemiddel i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet er økt bruk av overtredelsesgebyr.

Disse medlemmer viser til at en gjennomgang av budsjettforslaget for Arbeidstilsynet for 2020 viser at budsjettforslaget bare vil kunne styrke tilsynsaktiviteten med et par hundre tusen kroner, dette fordi forslaget til budsjettøkning for Arbeidstilsynet skal dekke arbeid med IA-avtalen, arbeid med ELA, økte lønnsutgifter, treparts bransjeprogrammer, prisjusteringer og ABE-kutt. Ikke noe av dette vil øke antall tilsyn.

Disse medlemmer viser til at det på komiteens budsjett høring kom frem at det foregår en omorganisering av Arbeidstilsynet. Disse medlemmer stiller seg uforstående til at statsråden ikke har informasjonsplikt om dette i budsjettproposisjonen fra Arbeids- og sosialdepartementet når omorganiseringen skal gjelde fra 1. januar 2020.

Disse medlemmer viser videre til at omorganiseringen av Arbeidstilsynet vil gjøre tilsynet sentralstyrt fra kontoret i Trondheim, et kontor som er samlokalisert med direktoratet. Omorganiseringen innebærer at de regionale kontorene består, men mister stedlig ledel-

se. Disse medlemmer mener denne organisasjonsmodellen er feilaktig da dette vil innebære følgende:

- Dårligere daglig oppfølging fra ledelse til ansatte.
- Dårligere koordinering av det som er løpende, nødvendig prioritering av arbeidsoppgavene.
- Betydelig økte reisekostnader.
- Mer administrasjon og færre tilsyn.

Disse medlemmer viser til at det i dag er om lag 200 inspektørårsverk som utfører tilsyn. Siden 2015 er antall inspektørårsverk redusert med 120. Disse medlemmer mener det er svært viktig å øke antall inspektørårsverk som skal utføre tilsyn i virksomheter, fremfor å bygge et papirbasert tilsynssystem som ikke følges opp ute i virksomheten, og som åpner for juks. Disse medlemmer kan ikke se noen grunn til at antall inspektørårsverk i Arbeidstilsynet skal være lavere i år 2020 sammenlignet med år 2015.

Disse medlemmer mener at regjeringens pågående omorganisering av Arbeidstilsynet både vil medføre en sentralisering av ansatte, virksomhet og kontorer og svekke en av Arbeidstilsynets viktigste oppgaver: å følge opp at virksomhetene holder et høyt nivå med hensyn til helse, arbeidsmiljø og sikkerhet. Disse medlemmer vil understreke at stedlige tilsyn er en forutsetning å kunne utføre denne oppgaven.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Arbeidstilsynet har rapportert at det i 2018–2019 har vært en reduksjon på cirka 30 årsverk for å øke handlingsrommet for videre arbeid med digitale arbeidsprosesser og som følge av effektivisering. Dette omfatter også inspektørårsverk. Totalt sett for etaten har det i perioden 2015–2019 vært en økning på cirka 13 årsverk. Det er altså ikke riktig at antall inspektørårsverk er redusert med 120 årsverk i perioden. Digitaliseringsprosessen har flere formål, herunder å forbedre og forenkle tilsynsgjennomføringen, men også å forbedre arbeidsprosesser knyttet til blant annet søknadsbehandling, slik at gevinster kan frigjøres og benyttes inn mot etatens kjerneområder.

Flertallet viser til at den pågående omorganiseringen av Arbeidstilsynet tilligger direktørens ansvarsområde og innebærer ikke sentralisering til tilsynskontoret i Trondheim eller noen andre endringer av geografisk lokalisering av Arbeidstilsynet.

Flertallet viser til at Arbeidstilsynets utadrettede aktivitet skal være kunnskaps- og risikobasert. Dette innebærer at Arbeidstilsynets innsats rettes mot utsatte næringer, yrker og virksomheter i de områder der det er størst risiko for arbeidsrelaterte helseskader, useriøsitet og alvorlige brudd på arbeidsmiljøloven. Selv om antall tilsyn går ned, vil et kunnskapsbasert og risikobasert tilsyn øke trykket mot særlig utsatte bransjer.

Flertallet viser til at selv om norsk arbeidsliv i hovedsak er preget av ryddighet og høy arbeidsmiljøstandard, er det likevel utfordringer i enkelte bransjer, hvor useriøse arbeidsforhold og arbeidslivskriminalitet kan øke risikoen for skader og ulykker. Flertallet merker seg imidlertid at regjeringens innsats mot arbeidslivskriminalitet gir resultater. Ifølge etatene er omfanget av arbeidslivskriminaliteten ikke lenger økende. Virksomhetene mener myndighetene er mer synlige enn før, og undersøkelser viser at det oppleves at det er høyere risiko for å bli oppdaget nå enn før.

Flertallet viser til at Arbeidstilsynet med utgangspunkt i risikovurderinger og prioriteringer har økt antall veiledninger de siste årene. Flertallet viser videre til at antall tilsyn og veiledninger vil variere over tid, ut fra vurderinger om hvilke tiltak som vil gi best effekt.

Flertallet viser til at Arbeidstilsynet har et tett samarbeid med Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) for å sikre oppdatert og kunnskapsbasert tilstandsvurdering og risikobilde. På bakgrunn av risikobildet har Arbeidstilsynet prioritert innsatsen mot næringer med særlig stor opphopning av enkelte arbeidsmiljøproblemer. Flertallet viser videre til at Arbeidstilsynet tilpasser bruken av virkemidler for på best mulig måte å påvirke virksomhetene til å arbeide forebyggende.

Flertallet fremhever Arbeidstilsynets oppfølging av ny IA-avtale for 2019–2022, hvor en skal tilrettelegge for en særskilt kunnskapsformidling-/veiviserfunksjon for å gi informasjon og anbefalinger til virksomhetene om forebyggende arbeidsmiljøarbeid.

Flertallet viser til at Arbeidstilsynet har fokus på forebyggende aktiviteter knyttet til lønns- og arbeidsvilkår og sikkerhet for utenlandske arbeidstakere. Arbeidstilsynets veiledning og kunnskapsformidling gjennom servicesentrene for utenlandske arbeidstakere (SUA) er en viktig del av dette. Flertallet viser videre til at Arbeidstilsynet ønsker en mer dialogbasert tilnærming til utfordringene med oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter, og at de derfor har gjennomført flere veiledningstiltak rettet mot offentlige oppdragsgivere. Flertallet viser i den anledning til samarbeidsprosjektet mellom Arbeids- og sosialdepartementet, Kommunesektorens organisasjon (KS) og Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi), som har resultert i utviklingen av en ny veileder om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter.

Flertallet viser til at det fortsatt er HMS-utfordringer i enkelte utsatte bransjer i norsk arbeidsliv, og regjeringen foreslår derfor å styrke Arbeidstilsynet med 6 mill. kroner til økt oppfølging av utsatte næringer, bransjer og virksomheter gjennom Arbeidstilsynets håndheving og kontroll. Styrkingen av Arbeidstilsynet vil bidra til at tilsynet er en synlig aktør som oppdager og forebygger lovbrudd.

Flertallet viser til at arbeidslivskriminalitet fortsatt er en utfordring i deler av arbeidslivet. Flertallet viser videre til at tilsyn er et avgjørende virkemiddel i innsatsen mot arbeidslivskriminalitet. Etaten baserer sin innsats på de aktuelle risikoforhold og har på denne bakgrunn prioritert bygge- og anleggsnæringen høyt i 2018.

Flertallet merker seg at Arbeidstilsynet har samarbeidsavtaler med land som sender mange arbeidstakere til Norge, slik som Estland, Litauen, Polen, Romania og Bulgaria. Formålet med avtalene er å samarbeide om tiltak på kontroll og informasjons- og veiledningssiden, slik som felles samordnede kontroller for å gjøre det vanskeligere for utenlandske aktører å utføre arbeidslivskriminalitet i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener behovet for et sterkt arbeidstilsyn er svært viktig i dagens arbeidsliv. Disse medlemmer mener regjeringens bevilgninger ikke er tilstrekkelige sett opp mot utfordringene i arbeidslivet og at tilsynet får en betydelig mengde nye oppgaver. Det vil kreve betydelig økte midler til Arbeidstilsynet dersom man har som mål å gjenerobre kontroll i et mer brutalisert kriminalitetsbilde i norsk arbeidsliv. De senere årene har tilsynet fått enorme utfordringer som følge av et brutalisert arbeidsliv, og dette viser behovet for styrking fremfor ABE-kutt for etaten. Saker om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet er særlig krevende. Det er alvorlig at tilsyn knyttet til arbeidsmiljø er redusert til fordel for arbeid med arbeidslivskriminalitet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 640 post 1 med 87 mill. kroner. Økningen i bevilgningen skal gå til å etablere et nytt a-krimssenter, styrke de eksisterende a-krimssentrene og øke bevilgningen til Arbeidstilsynet for å styrke tilsynets aktivitet.

Disse medlemmer viser til sine merknader og forslag i Innst. 15 S (2018–2019):

«Prosjektet Medbyggerne i Vestfold tildeles 3 mill. kroner over Arbeidstilsynets budsjett.»

Forslaget ble nedstemt. Disse medlemmer mener fortsatt at Medbyggerne er et effektivt virkemiddel mot svart arbeid, som fortjener offentlig støtte.

Disse medlemmer viser til at det i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020 er en total satsing på 617 mill. kroner mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet og for et trygt, seriøst og organisert arbeidsliv, fordelt på ulike kapitler og poster. Midlene skal gå til å styrke Økokrims etterforskningskapasitet og Skatteetatens arbeid mot svart økonomi, til politiets og Skatte-

etatens bidrag til a-krimsentrene, til utvikling av en nasjonal modell for et seriøst arbeidsliv og til økt utekontroll av kjøretøyer, noe som vil sikre likere konkurransevilkår i transportbransjen, som har hatt mye arbeidslivskriminalitet. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker fagforeningsfradraget med 4 000 kroner pr. person, tilsvarende en dobling av dagens fagforeningsfradrag. Dette gir en skattelette på totalt 440 mill. kroner til arbeidstakere.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020 hvor man øker kap. 3640 post 9 med 10 mill. kroner. Økningen kommer som en følge av høyere gebyrer og økningen i bevilgning til Arbeidstilsynets økte aktivitet som vil avdekke flere brudd.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at norsk arbeids- og næringsliv er preget av stadig hardere konkurranse, noe som fører til press på arbeidsmiljølovens bestemmelser. For å sikre en rettferdig konkurranse og et velorganisert arbeidsliv mener dette medlem det er avgjørende viktig at Arbeidstilsynet har kapasitet til å føre uanmeldte tilsyn i virksomhetene. Regjeringens budsjettforslag for 2020 vil ikke gi rom for flere tilsyn. Dette medlem viser til at Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett for 2020 foreslår å øke antall inspektørårverk i Arbeidstilsynet med 90, hvorav 30 årsverk frigjøres fra administrasjon til inspeksjon, noe som innebærer en styrking av Arbeidstilsynet med 60 mill. kroner.

Dette medlem viser til at Senterpartiet er imot norsk deltakelse i EUs arbeidsmarkedsmyndighet ELA (European Labour Authority), noe som frigjør 2 mill. kroner fra Arbeidstilsynets budsjett.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti flere ganger de siste årene har fremsatt lovforslag for å gi Arbeidstilsynet hjemmel til å føre tilsyn med og håndheve innleie fra vikarbyråer. Disse medlemmer mener det er på høy tid at lovforslaget, som har vært på høring, oversendes Stortinget for behandling, slik at Arbeidstilsynet endelig kan få nødvendig hjemmel til å håndheve innleiebestemmelsene i arbeidsmiljøloven.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag

«Stortinget ber regjeringen sikre at Arbeidstilsynets tilsyn blir mer virkningsfulle ved at tilsynet øker bruken av overtredelsesgebyr.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 640 post 1 med 58 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 640 post 1 med 60 mill. kroner. Økningen i bevilgningen skal gå til Arbeidstilsynets arbeid med arbeidsmiljø og mot arbeidslivskriminalitet og sosial dumping og til å etablere nye a-krimsentre.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER, REGIONALE VERNEOMBUD

Komiteen viser til at antall regionale verneombud ble økt fra 2018. Komiteen mener erfaringene med regionale verneombud i overnattings- og serveringsvirksomhetene og renholdsbransjen er positive, og at regionale verneombud er et viktig virkemiddel for et mer seriøst arbeidsliv.

2.10.2 Kap. 642 og kap. 3642 Petroleumstilsynet

Det foreslås bevilget 324,6 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 315,6 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 81,220 mill. kroner under kap. 3642 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 78,7 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at Petroleumstilsynets innsats skal bidra til at risikoen for storulykker i petroleumssektoren reduseres, og at selskapene arbeider bedre med forebyggende arbeidsmiljø, helse og sikkerhet og selv sørger for å ivareta sitt ansvar for forsvarlige arbeidsforhold i petroleumsnæringen. Komiteen viser til at arbeidsforhold og organisering av arbeidet har betydning for sikkerhet, arbeidsmiljø og helse, og at systematisk arbeid for å redusere omfanget av arbeidsrelaterte helseskader er viktig for å sikre en fortsatt god langsiktig utvikling av arbeidsmiljøet i petroleumsnæringen.

Komiteen understreker betydningen av å ha fokus på at omstillinger og nedbemanning i næringen ikke skal ha negative HMS-konsekvenser.

Komiteen viser til at effektene av Petroleumstilsynets arbeid ofte vil vise seg over tid, og måloppnåelsen må derfor ses i et langsiktig perspektiv. Petroleumstilsynets oppfølging og veiledning knyttet til forebygging av storulykker og arbeidsmiljøutfordringer i petroleumsnæringen vil kunne bidra til hovedmålet om et sikkert og seriøst arbeidsliv og herunder bidra til å hindre frafall, økt inkludering og slik også bidra til et omstillingsdyktig næringsliv med høy sysselsetting. Komiteen viser til at et systematisk arbeid for å redusere omfanget av arbeidsrelaterte helseskader er viktig for å sikre en

fortsatt god langsiktig utvikling av arbeidsmiljøet i petroleumsnæringen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at som følge av effektivisering og nedbemanning i næringen har Petroleumstilsynet i 2018 hatt økt fokus på HMS-konsekvenser knyttet til endringsprosesser og videreutvikling av etablerte trepartsarenaer og oppfølging av partssamarbeidet i næringen.

Komiteen viser videre til at med bakgrunn i rask utvikling innen digitaliseringen har Petroleumstilsynet styrket sin innsats for IKT-sikkerhet. Både næringen og Petroleumstilsynet arbeider nå for å få kunnskapsoversikt over HMS-muligheter og -utfordringer knyttet til digitalisering, og hvordan disse utfordringene kan håndteres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at på bakgrunn av endringene i petroleumsnæringen og HMS-utfordringer i sektoren styrker regjeringen Petroleumstilsynets kapasitet når det gjelder kompetanseutvikling og videreutvikling av tilsynsmetoder, kunnskapsinnhenting og kartlegging og arbeidsprosess- og systemutvikling. Styrkingen vil bidra til å følge opp de behov som Riksrevisjonen har pekt på, og som regjeringen viser til i HMS-meldingen for petroleumssektoren som ble lagt frem i 2018.

Komiteen merker seg at Petroleumstilsynet overvåker utviklingen og vurderer behov for oppfølging av useriøsitet i petroleumsnæringen, spesielt ved bygge- og anleggsaktivitet eller omfattende bruk av innleid arbeidskraft. Komiteen viser i denne sammenheng til det etablerte samarbeidet mellom Arbeidstilsynet, Petroleumstilsynet og politi- og skattemyndighetene om eventuell oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår for ansatte på landanlegg i petroleumsvirksomheten.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor 2 mill. kroner frigjøres fra byråkrati til styrking av tilsynsaktiviteten i arbeidet mot arbeidslivskriminalitet.

2.10.3 Kap. 643 Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI)

Det foreslås bevilget 152,2 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 124,875 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at Statens arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) bidrar til kvalitetssikret kunnskap om år-

sakssammenhenger mellom arbeid og helse og arbeidsevne. Sikker kunnskap er viktig for å drive god forebygging og forbedring, særlig i en tid preget av høy endrings- og omstillingstakt. Komiteen viser videre til at det som oppfølging av IA-avtalen 2019–2022 skal etableres en arbeidsmiljøetsatsing som skal bidra til målrettet kunnskap, kompetanse og verktøy for virksomhetene i deres forebyggende arbeidsmiljøarbeid, og at STAMI skal ha en sentral rolle i kunnskapsproduksjonen.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.10.4 Kap. 646 Pionerdykkere i Nordsjøen

Det foreslås bevilget 3,388 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 3,3 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at alle søknader fra dykkere og etterlatte er behandlet, og at pionerdykkernemnda ble nedlagt i januar 2015. Utbetaling til dykkere etter ordningene fra 2004 og 2014 er gjennomført, og saken anses avsluttet.

Det vises til opprettelsen av en kontakttelefon for pionerdykkere etter behandlingen av St.meld. nr. 47 (2002–2003, jf. Innst. S. nr. 137 og 138 (2003–2004), med blant annet døgnåpen tjeneste for tidligere nordsjødykkere. Dykkerkontakten holder seminar, samtalegrupper, kurs og liknende og hadde i 2018 en daglig leder i 20 pst. stilling og to stillinger som hhv. kontaktsykepleier og sosionom.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.10.5 Kap. 648 Arbeidsretten, Riksmekleren m.m.

Det foreslås bevilget 23,830 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 23,3 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at Arbeidsretten i 2018 fikk inn 24 nye saker, mot 37 i 2017. Komiteen viser videre til at det ble avsagt 16 dommer i 2018, mot 17 i 2017.

Komiteen merker seg at Riksmeklerens saksmengde kan variere sterkt fra år med hovedoppgjør til år med mellomoppgjør.

2.10.6 Kap. 649 Treparts bransjeprogrammer

Det foreslås bevilget 2,410 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 2,9 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at myndighetene og partene i arbeidslivet samarbeider om treparts bransjeprogrammer, som er langsiktige satsinger for å fremme mer seriøsitet og bedre arbeidsforhold i utsatte bransjer. Treparts bransjeprogrammer er etablert innen ren-

holdsbransjen, utelivsbransjen, bilbransjen og deler av transportnæringen. Komiteen mener treparts bransjeprogrammer med deltakelse fra partene i arbeidslivet og myndighetene er et viktig og positivt samarbeidsprosjekt. Samtidig vil komiteen understreke behovet for at bransjeprogrammene gis et konkret innhold der hvor behovet er størst.

2.11 Programkategori 09.50 Pensjon mv. under Statens pensjonskasse

2.11.1 Kap. 611 Pensjon av statskassen

Det foreslås bevilget 16 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 17,5 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.11.2 Kap. 612 Tilskudd til Statens pensjonskasse

Det foreslås bevilget 5 624 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 2 565 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at økningen, sammenlignet med 2019, i hovedsak skyldes beregnede slutttoppgjør for 2019.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens forslag om at alle medlemsvirksomheter i Statens pensjonskasse skal betale arbeidsgiverandelen av pensjonen fra og med 2023. Dette gjelder også flere ideelle organisasjoner.

Disse medlemmer viser til at det blant disse organisasjonene er flere som yter humanitær bistand i Norge og utlandet. Disse organisasjonene mottar i stor grad sine donasjoner med sterke bindinger på hva de faktisk kan brukes til. Hvis man pålegger disse organisasjonene å betale arbeidsgiverandel til Statens pensjonskasse, vil det true organisasjonens økonomi og i verste fall deres mulighet til å yte humanitær bistand i inn- og utland.

Disse medlemmer merker seg at det også er andre organisasjoner som er unntatt kravet om å betale arbeidsgiverandelen til Statens pensjonskasse. Blant annet gjelder det Norges idrettsforbund, som har over 2 100 000 medlemskap og har viktige tilbud for barn og unge som fremmer inkludering og folkehelse. For idrettsforbundet alene vil dette bety en merkostnad på 20 mill. kroner fra 2023.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at de organisasjonene som i dag er unntatt fra å betale arbeidsgiverandelen til Statens pensjonskasse, fortsatt skal ha dette fritaket.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserer kap. 612 post 1 med 15 mill. kroner i forbindelse med forslaget om å øke minstepensjonen til enslige pensjonister med 4 000 kroner.

2.11.3 Kap. 613 Arbeidsgiveravgift til folketrygden

Det foreslås bevilget 25 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), som er det samme som i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.11.4 Kap. 614 og kap. 3614 Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

Det foreslås bevilget 10 333 mill. kroner for 2019, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 5 929 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 10 427 mill. kroner under kap. 3614 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 10 923 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Forslagene til bevilgning på både kap. 614 og 3614 inkluderer 90-poster som blir behandlet av finanskomiteen utenfor rammesystemet, jf. Innst. 2 S (2019–2020) fra finanskomiteen.

Komiteen viser til at antall nye lån har falt drastisk etter omleggingen av låneordningen, fra 26 292 i 2013 til 3 742 i 2018, men med en liten økning i antall nye lån i 2017 og 2018. Komiteen viser til at maksimalt lånebeløp ble økt fra 1,7 til 2 mill. kroner i tariffoppgjøret for 2018.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til felles merknader fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 15 S (2018–2019) til statsbudsjettet for 2019, der disse partiene viste til at nedbyggingen av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse er ett av mange eksempler på regjeringen Solbergs angrep på opparbeidede arbeidstakerrettigheter.

2.11.5 Kap. 5607 Renter av boliglånsordningen i Statens pensjonskasse

Det foreslås bevilget 1 034 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 963 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at posten gjelder renteinntekter knyttet til boliglånsordningen i Statens pensjonskasse.

2.11.6 Kap. 615 og kap. 3615 Yrkesskadeforsikring

Det foreslås bevilget 93 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 91 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 101 mill. kroner under kap. 3615 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 118 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen viser til at utgiftsanslaget for 2020 inkluderer anslått effekt av trygdeoppgjøret for 2020 og er basert på de faktiske utbetalingene de siste årene.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til sine merknader i Innst. 15 S (2018–2019):

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstre parti viser til merknader fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 1 S (2017–2018), jf. Innst. 15 S (2017–2018) til statsbudsjettet for 2018:

‘Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Prop. 193 L (2013–2014) fra regjeringen Stoltenberg II om ny og oppdatert lov om arbeidsskadeforsikring, som ble trukket av regjeringen Solberg umiddelbart etter tiltrødelse, jf. Meld. St. 6 (2013–2014). Begrunnelsen var at regjeringen ville foreta en samlet vurdering av forslagene i proposisjonen sammen med de gjenstående elementene i en ny reform. Flertallet viser i den forbindelse til Dokument nr. 15:910 (2013–2014) med spørsmål fra Arbeiderpartiet til daværende statsråd Robert Eriksson om når Stortinget kunne forvente å få seg forelagt ny sak med forslag til ny ordning for en helhetlig og oppdatert yrkesskadeforsikring. Flertallet viser til at regjeringen Solberg ennå ikke har varslet om eller når en slik sak vil bli presentert for Stortinget. Flertallet er sterkt kritisk til at regjeringen ikke ser yrkesskaddenes behov for nye regler som dekker dagens behov. Flertallet viser blant annet til FAFO-rapport 2012:45 Yrkesskade – mest for menn? Om kjønnsforskjeller i tildeling av uførepensjon med yrkesskadefordel.’

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg etter dette har konkludert med at dagens ordning er bra nok. Disse medlemmer støtter ikke denne vurderingen, særlig ikke når det gjelder rettighetene for utenlandske arbeidstakere i Norge, men heller ikke når det gjelder norske arbeidstakere.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser også til følgende merknad fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet i nevnte innstilling:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt Representantforslag 53 S (2018–2019) om forbedringer i regelverket for yrkesskadeerstatning, fremsatt i Stortinget 27. november 2018.»

2.11.7 Kap. 616 og kap. 3616 Gruppelivsforsikring

Det foreslås bevilget 214 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 206 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 98 mill. kroner under kap. 3616 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), som er det samme som i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.11.8 Kap. 2470 og kap. 5470 Statens pensjonskasse

Det foreslås bevilget 121,264 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 104,949 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Likeledes foreslås det 67 mill. kroner under kap. 5470 for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 55,645 mill. kroner i saldert budsjett for 2019.

Komiteen merker seg at det budsjetteres med lavere driftsinntekter, og at dette begrunnes med at det er reduserte administrative priser. Dette er 25 mill. kroner lavere enn i saldert budsjett for 2019, samtidig som driftskostnadene og investeringene øker.

Komiteen registrerer at det foretas et uttak på 42 mill. kroner fra reguleringsfondet, og at det foreslås at dette beløpet kan økes med ytterligere 50 mill. kroner gjennom en fullmakt til overskridelse.

SPK har god måloppnåelse, men vil arbeide mer proaktivt i kommunikasjonen med medlemmene i forbindelse med innføringen av det nye regelverket.

2.12 Programkategori 09.60 Kontantytelser

2.12.1 Kap. 660 Krigspensjon

Det foreslås bevilget 192 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 218 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen merker seg at krigspensjon er en invalidepensjon for personer som har mén eller redusert arbeidsevne som følge av skade eller påkjenninger under krigsdeltakelse, motstandsvirksomhet, politisk fangenskap eller sjøtjeneste under andre verdenskrig.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.12.2 Kap. 664 Pensjonstrygden for sjømenn

Det foreslås bevilget 29 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 37 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at et offentlig utvalg i 2014 leverte sin rapport om hvordan pensjonstrygden for sjømenn kan tilpasses prinsippene i pensjonsreformen. Regjeringen fremmet på denne bakgrunn 24. mai 2019 forslag til ny pensjonsordning for sjømenn (jf. Prop. 118 L (2018–2019)). Det vises til Stortingets behandling av Prop. 118 L (2018–2019), jf. Innst. 22 L (2019–2020).

Komiteen registrerer at det forventes at pensjonstrygden går med et overskudd på 32 mill. kroner i 2019, og i 2020 forventes det et overskudd på 86 mill. kroner.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til Stortingets behandling av saken 7. november 2019. I forslaget til ny pensjonsordning for sjømenn endres opptjeningsgraden fra en sats for over- og underordnet til en lik prosentsats av bruttolønn. Det er foreslått 6,3 pst. opp til 12 G. Flertallet viser til at regjeringen har kvalitetssikret at en slik sats og med tre års opptjening vil gi de samme utgiftene som ved videreføring av dagens ordning.

Flertallet viser til at regjeringen tilrår 12 G i Prop. 118 L (2018–2019), som også et flertall i utvalget kom til. Flertallet stilte seg bak dette i Innst. 22 L (2019–2020). Flertallet viser til at dette sikrer mest mulig sammenheng mellom inn- og utbetalinger i ordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Stortingets behandling av saken 7. november 2019.

Disse medlemmer viser til at felles forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om en mer rettferdig omfordeling til fordel for sjøfolk med gjennomsnittlige og lavere inntekter ble nedstemt av regjeringspartiene. Det samme gjaldt forslag om en mer rettferdig overgangsordning for sjøfolk som på tidspunktet for iverksetting av ny pensjonsordning er 50 år eller eldre.

2.12.3 Kap. 665 Pensjonstrygden for fiskere

Det foreslås bevilget 43 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020).

Komiteen viser til at pensjonstrygd for fiskere er en lovbestemt og pliktig ordning for personer som har fiske som hovednæring. Det er om lag 5 000 aktive fiskere og 1 550 pensjonister i ordningen. Ordningen baserer

seg på innskudd av de enkelte med statlig garanti. Regjeringen skriver i proposisjonen at ordningen i flere år har gått med underskudd og tært på likviditetsfondet. Dette skyldes en ønsket effektivisering av fiskeriflåten med en strukturering som har medført færre fiskere. Prognose-tilsier at likviditetsfondet i ordningen vil være brukt opp i 2020, og at statens garantiansvar må løses ut.

Det vil med gjeldende regelverk være behov for 52 mill. kroner i statstilskudd i 2020 og deretter 68,8 mill. kroner, 67,5 mill. kroner og 65,4 mill. kroner for årene 2021, 2022 og 2023. Regjeringen foreslår at medlemspremien for pensjonstrygden for fiskere økes med 25 pst. ut over den årlige reguleringen med grunnbeløpet i 2020, og at omsetningsavgiften økes fra 0,25 til 0,3 pst. Dette reduserer statens utgifter med 9 mill. kroner i 2020 og om lag 19 mill. kroner årlig fra 2021.

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag om økning i medlemspremien og omsetningsavgiften.

Komiteen slutter seg også til en gjennomgang av hele ordningen med sikte på å få til en ordning som er tilpasset prinsippene i pensjonsreformen.

2.12.4 Kap. 666 Avtalefestet pensjon (AFP)

Det foreslås bevilget 2 760 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 2 490 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at staten gir tilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon (AFP) i privat sektor.

Komiteen viser til at partene i arbeidslivet har endringer/forbedringer i AFP i privat sektor til utredning, med påfølgende forbedringer til vurdering. Komiteen avventer resultatet av dette arbeidet, noe som også vil føre til endringer i AFP i offentlig sektor i tråd med avtale inngått i forbindelse med ny tjenestepensjon i offentlig sektor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti, merker seg at bevilgningsforslaget for 2020 innebærer 270 mill. kroner i økte utgifter for staten sammenlignet med 2019. Statens tilskudd til AFP økte videre med om lag 280 mill. kroner fra 2018 til 2019. Flertallet vil påpeke at økningen disse to årene alene i statens tilskudd til ordningen samlet utgjør godt over 0,5 mrd. kroner.

Flertallet vil vise til at AFP-ordningen opprinnelig var utformet som en tidsavgrenset tilleggspensjonsordning frem til fylte 67 år, og formålet var å gi slitne arbeidstakere med lange yrkeskarrierer mulighet til å gå av med alderspensjon før de nådde pensjonsalder i folketrygden. Fra 1. januar 2011 er pensjonen utformet som et livsvarig påslag på alderspensjonen fra folketrygden, og det er en forutsetning at en tar ut alderspensjon

helt eller delvis for å kunne ta ut AFP. AFP kan fritt kombineres med arbeidsinntekt.

Flertallet viser til at 76 436 personer mottok AFP i privat sektor ved utgangen av 2018, en økning fra 67 196 året før.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at statens andel av AFP-ytelsene utgjør en tredel, som avtalt mellom partene. Disse medlemmer viser til pensjonsforliket, der det ble avtalt at staten skulle dekke et kompensasjonstillegg for årskullene 1944–1962, fordi de eldre årskullene ikke hadde samme mulighet som yngre til å utsette avgangsalderen etter innføring av levealdersjusteringen. Disse medlemmer viser til at dette er en separat avtale og ikke kan ses på som at staten dekker en høyere andel av AFP-ordningen enn forutsatt.

Disse medlemmer viser til at AFP i sin tid ble innført og finansiert av partene selv for å ivareta sliterne. Det vises videre til at AFP ble gjort om fra en tidligpensjonsordning til en livsvarig ytelse ved Stortingets vedtak om pensjonsreform og fornyet folketrygd. Det vises i den forbindelse til statsminister Erna Solbergs brev til Riksmekleren 8. april 2018 i forbindelse med bistand til å utrede en eventuell ny AFP-modell i privat sektor. Der forutsettes det at en ny AFP-ordning «understøtter målene med pensjonsreformen, herunder ved at den gir insentiver til å være i arbeid».

Disse medlemmer viser til at kjønnsforskjellene i AFP-ytelser gjenspeiler det kjønnsdelte arbeidslivet og ikke egenskaper ved AFP i seg selv. Ytelsens størrelse er fullt og helt knyttet til folketrygdinntekt. Kjønnsforskjeller i ytelse gjenspeiler således kjønnsforskjellene i opptjening i folketrygden.

Disse medlemmer viser til at AFP teller med i rett til uttak av alderspensjon fra 62 år, og at en evaluering av omleggingen av AFP til en livsvarig ytelse ble gjennomført i desember 2017. Den viser at kun 37 pst. av kvinner født i 1963 som jobber i bedrifter uten AFP, kvalifiserer til tidliguttak av folketrygdens alderspensjon. Av de som jobber i en bedrift med AFP, kvalifiserer hele 95 pst. Blant mennene i samme årskull kvalifiserer 70 pst. som ikke jobber i en AFP-bedrift, og 95 pst. som jobber i en AFP-bedrift. Dette viser at AFP fortsatt er svært viktig for sliterne i arbeidslivet som må gå av tidlig. Det viser også at AFP virker særdeles gunstig på å rette opp kjønnsforskjeller i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til at et tariffstyrt arbeidsliv har svært gunstige effekter for styringen av samfunnet og for å etablere og vedlikeholde et ordnet arbeidsliv. Også uorganiserte har stor nytte av at tariffavtalene setter normen for hele arbeidslivet, selv om de ikke er medlemmer og således ikke bidrar til organisasjonenes arbeid. Lønns- og arbeidsvilkårene for uorganiserte

er et resultat av dette tariffarbeidet. Ved at partene gjennom samordnede tarifforhandlinger sikrer forsvarlige lønnsoppgjør med fokus på konkurransevne, muliggjør de en makroøkonomisk styring av samfunnsøkonomien av stor verdi. At staten bidrar til finansieringen av AFP, bidrar på sin side til høy organisasjonsgrad, som er en forutsetning for at partene kan ta et slikt ansvar, og som muliggjør den samordnede lønnsdannelsen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil understreke at statens tilskudd etter AFP-tilskottsloven skal utgjøre en tredel av pensjonsutgiftene til AFP-pensjonistene. Staten skal i tillegg dekke utgiftene til kompensasjonstillegget som ytes til arbeidstakere født i årene 1944 til 1962.

Dette medlemmer merker seg at statens andel i 2016 utgjorde 45 pst. av ordningen.

Dette medlemmer mener dette bryter med forutsetningene for statens bidrag til ordningen. Dette medlemmer viser videre til at staten indirekte også gir økonomisk bidrag til ordningen ved at kompensasjonstillegget er skattefritt, og at det er skattefritak for bedriftenes premieinnbetalinger. Dette medlemmer etterlyser en oversikt over disse økonomiske bidragene.

Dette medlemmer vil understreke at langt flere menn enn kvinner nyter godt av ekstrapensjonsordningen. Gjennomsnittlig pensjon for mottakere av AFP var 67 241 kroner ved utgangen av 2018. Menn hadde i gjennomsnitt om lag 9 750 kroner høyere årlig AFP-pensjon enn kvinner.

Dette medlemmer merker seg at den nye AFP-ordningen i privat sektor fremdeles er under innfasing, og at regjeringen forventer videre høy vekst også i årene som kommer. Denne veksten skyldes nå i stor grad at det er begrenset avgang fra ordningen. Av mottakerne av ny AFP i alderen 62–66 år kombinerte 58 pst. pensjon med arbeid.

Dette medlemmer har merket seg at partene i tariffoppgjøret i 2018 ble enige om å igangsette et arbeid for å utrede et grunnlag for forhandlinger om endringer i dagens AFP-ordning. Arbeids- og sosialdepartementet og Finansdepartementet bistår partene i arbeidet med å utrede ulike alternativer til dagens ordning, under forutsetning av at ny AFP-ordning har et bærekraftig finansielt grunnlag over tid, understøtter målene med pensjonsreformen, herunder ved at den gir insentiver til å være i arbeid, og fungerer godt som en del av det samlede pensjonssystemet, jf. statsministerens brev til Riksmekleren 8. april 2018. Dette medlemmer mener statens samlede økonomiske bidrag til AFP-ordningen bør synliggjøres for Stortinget. Dette medlemmer mener videre det tilligger staten et ansvar for å sikre en viss grad av jevnbyrdighet i form av goder som statens direkte og indirekte bidrag til pensjonsordninger ut over folketrygden mellom arbeidstakere i norsk arbeidsliv. Dette

medlem legger til grunn at regjeringen hensyntar dette i arbeidet med å bistå partene med å utarbeide ulike alternativer til dagens AFP-ordning.

Dette medlem viser til at det i privat sektor kun er ansatte i bedrifter med tariffavtale som kan få AFP. Dette medlem viser til at AFP-regelverket i privat sektor blant annet stiller som krav for å kunne ta ut AFP at du må være i arbeid i en (eller flere) AFP-bedrift(-er) i syv av de siste ni år før du fyller 62 år, ha vært ansatt sammenhengende i én eller flere AFP-bedrift(-er) i de siste tre årene før uttak av AFP skal skje, arbeidsforholdet må være ditt hovedarbeidsforhold, og du må ha en stillingsandel på minst 20 pst. Dette medlem mener at AFP-regelverket ikke sikrer at slitne arbeidstakere med lange yrkeskarrierer gis god nok mulighet for å gå av med alderspensjon før de når pensjonsalder i folketrygden, samtidig som en rekke arbeidstakere som er mindre slitne, benytter seg av ordningen.

2.12.5 Kap. 667 Supplerende stønad til personer over 67 år

Det foreslås bevilget 328 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 345 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at utgiftsanslaget for 2020 inkluderer anslått effekt av trygdeoppgjøret i 2019. Som følge av dette øker utgiftsanslaget for 2019 med 11 mill. kroner.

Komiteen viser til at supplerende stønad til personer med kort botid i Norge ikke er en folketrygdtytelse. Ordningen skal sikre personer som har fylt 67 år, og som har liten eller ingen alderspensjon fra folketrygden, en inntekt på nivå med minstepensjonsnivå, men uten forsørgingstillegg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapitlet og slutter seg til forslaget.

Flertallet viser til at ytelsen reduseres eller faller bort dersom mottaker eller ektefelle/partner/samboer/registrert partner har pensjon, inntekt eller formue som anses rimelig. Flertallet viser til at det også på andre ytelser vurderes og gjøres justeringer der mottaker av ytelse har flere som kan dele forsørgerrollen.

Flertallet viser til at ordningen foreslås utvidet til utføre flyktninger, når folketrygdens særskilte bestemmelse om flyktninger nå avvikles.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sitt alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserer kap. 667 post 70 med 3 mill. kroner, siden Arbeiderpartiets forslag om verken å øke botidskravet i folketrygden fra tre til fem år eller avvikle de

særskilte bestemmelsene for flyktninger innebærer at det ikke er nødvendig å erstatte uføretrygd med supplerende stønad.

Disse medlemmer viser til Stortingets behandling 8. juni 2017 av Prop. 85 L (2016–2017), jf. Innst. 368 L (2016–2017) om endringer i folketrygdloven, kontantstøtteleven og lov om supplerende stønad til personer med kort botid i Noreg (ny inntektssikring for eldre og utføre flyktninger og endrede botidskrav for rett til visse ytelser), der tilsvarende forslag bare fikk støtte fra Høyre og Fremskrittspartiet, mens Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne stemte imot.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen Solberg og stortingsflertallet gjentatte ganger har svekket rettighetene i supplerende stønad, noe Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti har stemt imot. Disse medlemmer viser for øvrig til sine generelle merknader.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 667 post 70 med 2 mill. kroner på grunn av forslaget om å øke minstepensjonen til enslige pensjonister med 4 000 kroner. For ytterligere omtale, se kap. 2670 eller Arbeiderpartiets generelle merknader.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti minner om at særordningene for flyktninger i trygderegelverket ble innført nettopp i erkjennelsen av at mulighetene for å få opptjent en anstendig pensjon ofte ikke er til stede. Derfor har personer med flyktningstatus vært unntatt fra botidskravet og fått rett til full minstepensjon uansett alder ved ankomst til Norge.

Dette medlem mener det er svært at alvorlig at flyktninger får dårligere muligheter til en trygg pensjonstid, og vil heller at disse skal motta supplerende stønad. Regjeringens forslag vil føre til at flyktninger i stedet for trygd og pensjon skal få behovsprøvde ytelser eller være henvist til økonomisk sosialhjelp.

Supplerende stønad skal behovsprøves mot familiens øvrige inntekt og eventuelle formue. Dette vil gi en mer usikker økonomisk situasjon. Når ytelsen også skal behovsprøves mot formue, vil det gjøre det umulig for flyktninger som bor lenge i landet, å på sikt spare opp nok penger til egen bolig.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2620 post 70 med 2 mill. kroner, kap. 2655 post 70 med 3 mill. kroner, kap. 2651 post 70 med 2 mill. kroner, kap. 2670 post 73 med 1 mill. kroner og kap. 2620 post 73 med 0,1 mill. kroner. Dette medlem vil understreke

at disse prioriteringene er en konsekvens av at dette medlem er imot regjeringens forslag til økt botid for en rekke ytelser i folketrygden og forslaget om å fjerne flyktningers særskilte mulighet til pensjonsopptjening.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der man reduserer kap. 677 post 70 med 3 mill. kroner. Dette medlem viser til at innstramminger i bestemmelser for flyktninger i folketrygden, samt øking av botidskravet fra tre til fem år for en rekke ytelser etter folketrygdloven, gjør at flere vil motta supplerende stønad fremfor alderspensjon. Dette medlem mener disse innstramminger er svært alvorlige, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der man går imot alle endringer som følger av disse innstramminger.

2.13 Programkategori 29.20 Enslige forsørgere

2.13.1 Kap. 2620 Stønad til enslig mor eller far

Det foreslås bevilget 2 574,560 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 2 905,9 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at formålet med ordningen er å sikre inntekt for foreldre som er alene om omsorgen for barn, og sette dem i stand til å forsørge seg selv gjennom arbeid.

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår flere endringer som har betydning for stønader til enslig mor eller far, deriblant en samordning av stønad til barnetilsyn med kontantstøtte fra 1. mars 2020, innføring av tak på og krav om dokumenterte utgifter til barnetilsyn fra 1. januar 2020, i tillegg til å heve botidskravet fra tre til fem år og avvikle særbestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven § 15-2 fra 1. oktober 2020. Regjeringen foreslår videre å avvikle tilleggsstønad til tilsyn og pleie av familiemedlemmer etter folketrygdloven § 15-11 fra 1. mars 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, slutter seg til forslagene.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at disse partiene er imot å heve folketrygdens botidskrav fra tre til fem år. Disse medlemmer mener regjeringens forslag bidrar til å skape større forskjeller og kan skyve flere over på sosialhjelp.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2620 post 70 med 2 mill. kroner, dette for å opprettholde botidskravet og særreglene for flyktninger som i dag. For ytterligere omtale, se kap. 667 og Arbeiderpartiets generelle merknader.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringspartiene øker botidskravet fra tre til fem år for en rekke ytelser i folketrygdloven, blant dem også stønad til enslig mor eller far. Det er ingen grunn til å øke botiden for å kunne motta disse grunnleggende ytelsene. Dette er i utgangspunktet strengt behovsprøvde ordninger. Stønad til enslige foreldre, altså overgangsstønden, vet vi at i stor grad går til unge alenemødre der mange har innvandrerbakgrunn. At disse alenemødrene nå må vente to år til før de kan komme på overgangsstønad, kommer til å sette disse familiene i et fattigdomsskapede venterom.

Det vil ta to år til før mor kan starte på kurs eller utdanning. Da blir løsningen for mange sosialhjelp mende venter. Dette går ut over allerede fattige småbarnsfamilier.

Disse medlemmer mener regjeringens forslag til økt botidskrav ikke må gjennomføres. Disse medlemmer mener også at endringene i ordningen med barnetilsyn for de som mottar ytelsen, ikke er godt nok begrunnet av regjeringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2620 post 70 med 2 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2620 post 72 med 0,3 mill. kroner.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2620 post 70 med 2 mill. kroner.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2620 post 73 med 0,1 mill. kroner.

2.14 Programkategori 29.50 Inntektssikring ved sykdom og uførhet

2.14.1 Kap. 2650 Sykepenges

Det foreslås bevilget 44 812 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 42 018,660 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at sykepenges bevilges som en overslagsbevilgning og vil dermed justeres etter behov.

Komiteen merker seg at det på bakgrunn av utviklingen i sykefraværet hittil i år legges til grunn en økning i det trygdefinansierte sykefraværet tilsvarende 2 pst. for 2019. For 2020 legges det til grunn nullvekst i det trygdefinansierte sykefraværet i forhold til det gjennomsnittlige nivået i 2019.

Komiteen merker seg at regjeringen og partene i arbeidslivet har inngått en ny avtale om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen 2019–2022) med mål om å bidra til høy sysselsetting gjennom å forebygge og redusere sykefravær og frafall fra arbeidslivet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, bemerker at man ved utgangen av den gamle IA-avtalen ikke hadde nådd målet om en reduksjon i sykefraværet med 20 pst. sammenlignet med 2. kvartal 2001, da den første avtalen ble inngått.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti bemerker at man ved utgangen av den gamle IA-avtalen kun var halvveis til målet om en reduksjon på sykefraværet med 20 pst. sammenlignet med 2. kvartal 2001, da den første avtalen ble inngått.

Komiteen viser til at i den nye IA-avtalen er partene enige om to nasjonale målsettinger. Sykefraværet skal reduseres med 10 pst. sammenlignet med årsgjennomsnittet for 2018, og frafallet fra arbeidslivet skal reduseres. Komiteen merker seg at det bør være en prioritert oppgave å lykkes med denne målsettingen. Fravær fra arbeid er ikke bra for den enkelte arbeidstaker, virksomheten eller samfunnet. Det ligger plikter på arbeidsgiver, Nav og den ansatte selv til oppfølging og aktivitet. Hensikten er en reduksjon i sykefraværet som er til gagn for alle parter.

POST 70 SYKEPENSER FOR ARBEIDSTAKERE MV.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserte kap. 2650 post 70 med 5,7 mill. kroner for å samordne nedre grense for sykepenger med frikortgrensen.

POST 72 PLEIE-, OPPLÆRINGS- OG OMSORGPENSER

Komiteen viser til at nye regler for pleiepenger i forbindelse med syke barn trådte i kraft 1. oktober 2017, og at pleiepenger fra 1. februar 2018 ytes uten hensyn til aldersgrensen på 18 år ved omsorg for en person med utviklingshemming med behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av livstruende eller annen alvorlig sykdom. Effekten av ny pleiepengeordning anslås nå å gi en samlet merutgift på 152 mill. kroner i 2020.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at pleiepengereformen innebar en betydelig utvidelse av retten til pleiepenger. Imidlertid gjaldt ikke det dem som mistet barnet mens de mottok pleiepenger.

Flertallet viser til at før reformen hadde foreldre som hadde mottatt ugraderte pleiepenger sammenhengende i minst tre år, rett til fortsatte pleiepenger i tre måneder dersom barnet døde. Denne retten ble opphevet i 2017, men dette ble ved en inkurie ikke omtalt i Prop. 48 L (2016–2017). Disse foreldrene har siden måttet søke om sykepenger, på linje med andre foreldre som mister barn i sykdom eller ulykke.

Flertallet har merket seg at regjeringen ønsker å gjeninnføre og utvide ordningen med rett til pleiepenger etter barnets død, og støtter dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at som del av regjeringens pleiepengereform ble retten til å beholde pleiepengene i tre måneder hvis barnet dør, fjernet. Da regjeringen la om pleiepengeordningen i 2017, ble ikke kuttet omtalt i regjeringens sak til Stortinget.

Før 2017 kunne mottakere av pleiepenger beholde pleiepengene i tre måneder etter barnets død, men vilkårene for å beholde pleiepengene var svært strenge.

Ifølge Nav mottok kun 34 personer pleiepenger etter at barnet deres døde i 2017. For 80 pst. ble pleiepengene avsluttet etter 1 måned etter dødsfallet og resten 2–3 måneder etter dødsfallet. Nav har ikke tall for dette bakover i tid.

Disse medlemmer minner om at når foreldre mister et barn, er det viktig at systemene rundt er så forutsigbare og gode som mulig.

Disse medlemmer mener det er svært alvorlig at ordningen med rett til å beholde pleiepenger i tre måneder hvis barnet dør, er fjernet, og at endringen ikke ble omtalt i høringen eller lovproposisjonen. Disse medlemmer mener statsråden raskt må komme tilbake til Stortinget med en løsning for å sikre familier og foreldre i en svært sårbar situasjon nødvendig trygghet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener alle mottakere av pleiepenger som opplever at barnet dør, må ha rett til fortsatt ytelse i tre måneder etter barnets død.

Dette medlem viser til lovforslag fra Audun Lysbakken, Karin Andersen, Solfrid Lerbrekk og Solveig Skaugvoll Foss i Representantforslag 11 L (2019–2020) om umiddelbar innføring av fortsatt rett til pleiepenger i perioden etter barnets død. Her fremmes lovforslag om sikre at alle som har rett på pleiepenger, skal få dette i tre måneder etter barnets død uavhengig av hvor lenge de har mottatt ytelsen.

Dette medlem viser til signaler fra regjeringen om å gjeninnføre en ordning med en todelt ordning med pleiepenger etter barnets død, der de som har hatt pleiepenger i over tre år når barnet dør, skal få beholde pleiepenger i tre måneder etter barnets død. Samtidig

skal de som har hatt pleiepenger i under tre år, kun få beholde pleiepenger i seks uker etter barnets død. Dette medlem vil advare mot å gjeninnføre en todelt ordning. Det er viktig at alle som mottar pleiepenger, får beholde dette i tre måneder når barnet dør.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2650 post 72 med 25 mill. kroner. Økningen skal sikre retten til pleiepenger i tre måneder etter barnets død.

2.14.2 Kap. 2651 Arbeidsavklaringspenger

Det foreslås bevilget 29 052 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 32 324,6 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det fra 2018 ble innført endringer i regelverket for arbeidsavklaringspenger, der hovedtrekkene var en reduksjon i maksimal stønadperiode og en innstramming av vilkårene for forlengelse og maksimal varighet på forlengelser. Sykdomskravet for å komme inn i ordningen ble også presisert. Det er derfor naturlig å se utviklingen i antall mottakere i lys av dette.

Flertallet merker seg at gjennomsnittlig antall mottakere av arbeidsavklaringspenger var om lag 144 200 i 2017 og 132 700 i 2018, tilsvarende en reduksjon på 8 pst, noe som utgjør den største nedgangen i gjennomsnittlig antall mottakere siden arbeidsavklaringspenger ble innført.

Flertallet støtter regjeringens bekymring når det gjelder den store økningen i antall unge mottakere av arbeidsavklaringspenger og uføretrygd i løpet av de siste tjue årene. Men ifølge en rapport fra Nav om økningen blant unge på uføretrygd, referert i Arbeid og velferd (2/2018), er en av årsakene til dette at flere nå lever lenger med alvorlige lidelser. Flertallet mener at å gi økonomisk trygghet for dem som ikke har mulighet for å sørge for det selv, er velferdsstaten på sitt beste. Men også når vi holder denne gruppen utenfor, så er det for mange som står utenfor arbeidslivet.

Flertallet viser til at i Sintefs evaluering av arbeidsavklaringspenger fra 2015 (Mandal m.fl. 2015) pekes det på at innføringen av arbeidsavklaringspenger medførte at nye grupper oppfyller vilkårene sammenlignet med de tre forutgående ordningene, attføringspenger, rehabiliteringspenger og tidsbegrenset uførestønad. Blant annet gjelder dette unge mennesker uten opptjent inntektsgrunnlag, og uten forutgående sykepengerrettigheter, som kan komme inn på ordningen uten karenstid. Størsteparten av dem som går på AAP, har psykiske lidelser (42 pst.) og muskel- og skjelettlidelser (29 pst.). Andelen som har psykiske lidelser, er særlig

høy blant de under 30 år (70 pst.). For disse kan et tilbud gjennom kvalifiseringsprogrammet være gunstig.

Flertallet viser til NOU 2019:7 «Arbeid og inntektssikring — Tiltak for økt sysselsetting» der Sysselsetningsutvalget peker på at minsteytelsen for arbeidsavklaringspenger i aldersgruppen 18–24 år gir denne gruppen en vesentlig høyere inntekt enn gjennomsnittet for andre i samme aldersgruppe som ikke mottar trygd. Dermed kan ytelsen bli et rullebånd ut av arbeidslivet, slik seniorforsker Simen Markussen ved Frischsen-teret beskrev ordningen i Dagsavisen 8. juni 2016.

Flertallet viser til at Nav i 2016 foreslo å endre ytelsen for arbeidsavklaringspenger til unge under 25 år til omtrent samme nivå som for unge i kvalifiseringsprogrammet, og tilbakeføre hele innsparingen for dette til Nav, slik at de kan gi bedre og tettere oppfølging til unge på AAP. Målet er å hjelpe flere tilbake eller inn i aktivitet eller arbeid for å forebygge et liv i utenforskap og fattigdom og samtidig avklare de som skal ha en inntektssikring gjennom uføretrygd så raskt som mulig. Regjeringens forslag vil kun gjelde nye tilfeller, og disse vil ha en ytelse som er lik de som er på kvalifiseringsprogrammet eller introduksjonsprogrammet.

Flertallet mener derfor at de foreslåtte endringene i arbeidsavklaringspenger er et nødvendig grep.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens kutt og innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger (AAP). Flere tusen personer har mistet tryggheten i ordningen, mange er satt i karenstid uten oppfølging, og mange er overlatt til privat forsørgelse eller sosialhjelp. I stedet for å gi tettere oppfølging og mer forutsigbarhet til syke folk har regjeringens politikk fått svært alvorlige konsekvenser for syke som kastes ut av AAP.

Disse medlemmer mener det er svært alvorlig at regjeringen vil ta store deler av ytelsen fra unge mottakere av arbeidsavklaringspenger. Dette er inntekten til unge som er rammet av sykdom. Deres mulighet til et selvstendig og verdig liv er betinget av at politikere ser deres behov. Unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom som mottar arbeidsavklaringspenger (AAP), må sikres en trygg og verdig økonomi.

Disse medlemmer viser til at det i folketrygdloven § 11-1 står at formålet med arbeidsavklaringspenger er «å sikre inntekt for et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte har fått nedsatt arbeidsevne». AAP er en viktig ytelse for en sårbar gruppe, og likevel har det vært omfattende innstramminger i denne ytelsen de siste årene. Summen av innstramminger i AAP fører til en stor psykisk og økonomisk belastning for de som blir rammet. Unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom har ofte merutgifter som andre

unge ikke har. Disse medlemmer er bekymret for at det foreslåtte kuttet i AAP vil føre til at unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom blir tvunget ut i fattigdom. Det foreslåtte kuttet er en trussel mot like muligheter og god psykisk og somatisk helse.

Disse medlemmer understreker at kutt i ytelse ikke får flere ut i arbeid. I stedet burde regjeringen jobbe for å bryte ned barrierene som stenger unge med funksjonsnedsettelse og kronisk sykdom ute fra arbeids- og samfunnslivet. Unge trenger tettere oppfølging fra Nav, bedre overganger mellom utdanning og arbeid og utdanning som tiltak for å få flere ut i arbeid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2651 post 70 med 119 mill. kroner. Dette skal gå til reversering av regjeringens kutt i minsteytelsen for mottakere av arbeidsavklaringspenger under 25 år og stoppe utviklingen av ung ufør-tillegget for alle nye mottakere av arbeidsavklaringspenger.

Disse medlemmer mener det må gjøres mer for å få unge ut i arbeidslivet, og viser til videre omtale under kap. 605, hvor Arbeiderpartiet setter av 83 mill. kroner til en styrket oppfølging av unge på arbeidsavklaringspenger og uføretrygd.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2651 post 70 med 2 mill. kroner, dette for å opprettholde botidskravet og særreglene for flyktninger som i dag. For ytterligere omtale, se kap. 667 og Arbeiderpartiets generelle merknader.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti går imot regjeringens kutt i minsteytelsen for mottakere av arbeidsavklaringspenger under 25 år samt forslaget om å avvike ung ufør-tillegget for alle nye mottakere av arbeidsavklaringspenger. Disse medlemmer mener man kan få inntrykk av at denne gruppen bare består av ungdommer med såkalt «lettere psykiske lidelser» som egentlig kan velge å jobbe istedenfor å få ytelse fra Nav. Med «lettere psykiske lidelser» menes ofte angst og depresjon. Disse medlemmer er derimot av den oppfatning at unge mottakere av arbeidsavklaringspenger har svært sammensatte problemer, og at begrepet «lettere psykiske lidelser» derfor er problematisk fordi lidelsene kan være like invalidiserende som andre lidelser. Mange av disse har mer alvorlig og sammensatt sykdom enn voksne, kombinert med liten eller ingen arbeidserfaring. Disse medlemmer mener at innenfor denne gruppen av unge mottakere av arbeidsavklaringspenger vil mange ha rett til sosialhjelp dersom regjeringens kuttforslag vedtas. Disse personene

blir da både mottakere av AAP og sosialhjelp. Disse medlemmer vil påpeke at unge mottakere av arbeidsavklaringspenger får dette som følge av sykdom, og må derfor gis ytelse over den statlige AAP-ordningen slik at de kan ha et anstendig, selvstendig liv. Kommunal sosialhjelp skal ikke være noen varig ytelse og skal etter disse medlemmers syn prinsipielt ikke brukes til å understøtte dårlige statlige ordninger over lengre tid. Regjeringen legger opp til en svekket AAP-ordning for ungdommer samtidig som de forutsetter at kommunenes sosialkontor (Nav) tar ansvar og yter ekstraordinær økonomisk bistand. Sosialvedtak er helmannuelle og innebærer vurderinger helt ned til om man skal få nye vintersko eller dekket legetime. Slik kan vi ikke ha det for ungdommer som kommer inn under AAP-ordningen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil videre påpeke at når regjeringens forslag til redusert AAP innebærer at varig uføretrygd gir en mye høyere ytelse enn AAP for alle nye mottakere av arbeidsavklaringspenger, vil ikke dette stimulere arbeidslinjen. Når man er syk, og det å stå i arbeidsrettede tiltak er en prøvelse i seg selv, vil det ikke styrke arbeidslinjen at man kan gå opp i inntekt ved å bevise at man er varig ufør isteden.

Dette medlem viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2651 post 70 med 119 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser ellers til felles merknad fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 266 S (2018–2019) om at det er viktig at Navs lokale kontorer får myndighet til å fatte beslutninger angående både ytelse og oppfølging av arbeidsavklaringspenger, da det er de som har best forutsetninger for å forstå og å se den enkeltes individuelle situasjon.

Disse medlemmer viser videre til følgende felles forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i samme innstilling:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å fjerne den innførte karenstiden i AAP-ordningen og reversering av innstrammingene i folketrygdloven § 11-5, der andre hensyn enn sykdom ble tonet ned.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet vil videre vise til følgende forslag fremsatt av Senterpartiet i samme innstilling:

«Stortinget ber regjeringen definere kriterier for forlengelse for de som har behov for ytelsen ut over tre år. Endringsforslaget må gi rom for skjønnsmessige vurderinger av den enkeltes behov for forlengelse av stønadperioden. Forlengelse skal blant annet kunne innvilges når mottakeren ikke er ferdig avklart, eller Nav og

offentlig helsevesen ikke har oppfylt sine forpliktelser. Myndighet for vedtak og ev. forlengelse av AAP-perioden må ligge hos det lokale Nav-kontor.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser videre til Stortingets behandling av Prop. 74 L (2016–2017), jf Innst. 390 L (2016–2017).

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre Nav-kontorene myndighet til å fatte beslutninger angående både ytelse og oppfølging av arbeidsavklaringspenger.»

Disse medlemmer viser til at regjeringens innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger har ført til at folk er kastet ut i fattigdom på sosialhjelp eller privat forsørgelse uten å være ferdig avklart.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til lovendringer og bevilgninger for å reversere innstramminger i ordningen med arbeidsavklaringspenger, både inngangskriterier og muligheten til forlengelse av ytelsen frem til man er ferdig avklart.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2651 post 70 med 119 mill. kroner. Økningen skal reversere regjeringens forslag til kutt for unge mottakere av arbeidsavklaringspenger.

Dette medlem er sterkt imot regjeringens forslag til økt botid for rett til ytelse etter folketrygdloven. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2651 post 70 med 2 mill. kroner.

2.14.3 Kap. 2655 Uførhet

Det foreslås bevilget 100 807,5 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 93 077 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at antall uføre økte med 3,1 pst. fra 2017 til 2018. Ved utgangen av 2018 mottok 339 200 personer uføretrygd, 13 400 personer flere enn i 2017, en økning på 4,1 pst. det siste året. Andelen uføre i befolkningen hadde økt til 10 pst. ved utgangen av 2018. I 2018 ble det 36 669 nye uføretrygdde, en økning på 15,7 pst. fra året før. Veksten i antall nye uføre har fortsatt i 2019. I første halvår ble det 19 400 nye, tilsvarende en vekst på 7 pst. sammenlignet med første halvår 2018, (jf. Nav statistikknotat: Utviklingen i uføretrygd per 30. juni 2019, datert 23. august 2019). Antall unge uføre

under 30 år var 18 000, en vekst på 14 pst. fra utgangen av 2017.

Komiteen viser til at uførereformen skulle legge bedre til rette for å kombinere arbeid og uføretrygd. Tall fra Nav viser at de uføretrygdde som allerede arbeidet noe da reformen ble gjennomført fra 2015, økte antallet arbeidstimer med omtrent en halv time per uke etter uførereformen, noe som tilsvarer en økning på 2,5 prosentpoeng. Samtidig viser tallene at det nye uføregelverket i liten grad har påvirket hvor stor andel av de uføretrygdde som jobber. Denne andelen ligger på om lag 5 pst. for 100 pst. uføretrygdde og 75 pst. for gradert uføre, både før og etter reformen. (Kilde: Uføretrygd og arbeid: Jobber de uføre mer etter reformen i 2015? Arbeid og velferd nr. 3-2018).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, der det uttrykkes bekymring for at det settes ny uførerekord, særlig blant unge. I 2020 passerer vi for første gang 100 mrd. kroner i utbetalinger til uføretrygd. Siden 2013 har det blitt fire nye unge uføre hver eneste arbeidsdag. Derfor sier disse medlemmer nei til å kutte i ytelsene til unge på AAP, slik Solberg regjeringen har foreslått. I stedet vil disse medlemmer ha en aktivitetsreform for unge, med tett oppfølging av blant annet dem som går på AAP. Unge uføre som kan jobbe helt eller delvis, skal ha en jobbgaranti. Det vises til merknader og forslag under kap. 605.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens tilbakemelding i budsjettproposisjonen for 2020 om at anmodningsvedtak om en gjennomgang av uforutsette konsekvenser av uførereformen kan utkvitteres og vedtaket oppheves. Disse medlemmer deler ikke denne oppfatningen og støtter ikke at vedtaket oppheves. Det vises til Prop. 1 S (2018–2019) for Arbeids- og sosialdepartementet, side 194–197. Disse medlemmer viser til at en viktig del av de uforutsette virkningene av uførereformen var økte egenandeler, blant annet for kommunale tjenester og helsetjenester, samt reduksjon i/bortfall av bostøtte som følge av økt brutto inntekt. Regjeringen har ikke redegjort fyllestgjørende for denne typen virkninger.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen allerede i budsjettforslaget for 2015 foreslo omfattende kutt i barnetillegget for uføre. Gjennom budsjettavtalen mellom Høyre og Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti ble kuttet redusert til et tak på 95 pst. av tidligere inntekt. Disse medlemmer viser til statsbudsjettet for 2015, der Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti gikk imot disse kuttene i det

behovsprøvde barnetillegget for å finansiere tilsvarende kutt i skattebidragene til fellesskapet fra dem som har mest fra før. Disse medlemmer viser videre til budsjettforliket i Stortinget i forbindelse med statsbudsjettet for 2019 mellom de daværende regjeringspartiene, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, der deler av det tidligere kuttet i barnestønden skulle reverseres med virkning fra 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2655 post 70 med 3 mill. kroner for å opprettholde botidskravet samt særreglene for flyktninger som i dag. For ytterligere omtale, se kap. 667 og Arbeiderpartiets generelle merknader.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2655 post 70 med 62 mill. kroner for å øke minstepensjonen til enslige pensjonister med 4 000 kroner. For ytterligere omtale, se kap. 2670 og Arbeiderpartiets generelle merknader.

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er en feilaktig myte at det er lett å bli uføretrygdet i Norge. Det må tvert imot foreligge klare diagnoser og en grundig vurdering. Der hvor det er tvil om vedkommendes fremtidige arbeidsevne, blir det gjennomført omfattende undersøkelser.

Dette medlem får en rekke henvendelser fra folk som er utsatt for manglende oppfølging og manglende fremdrift i avklaring om sykdommens alvorlighetsgrad og muligheten for å bli frisk. De bakenforliggende årsakene til disse erfaringene som folk bærer frem til oss er todelt: Det ene er at bistanden gjennom Nav fungerer altfor dårlig, og den andre er at Navs mulighet til å få folk med delvis arbeidsevne ut i arbeidslivet har blitt mindre som følge av blant annet ukontrollert arbeidsinnvandring fra Øst-Europa. Stortinget må gis virkemidler til å styre det norske arbeidsmarkedet slik at det blir etterspørsel etter de stadig flere som får en svært svak tilknytning til arbeidslivet og derved kommer inn i en negativ spiral, og som til slutt ender med varige, offentlige ytelser. For at de mange sosialt innstilte arbeidsgiverne i større grad skal ansette folk med delvis arbeidsevne, er det avgjørende viktig at bruken av varige og midlertidige lønnstilskudd utvides kraftig. Dette gjør at arbeidstaker får en ordinær inntektsmulighet samtidig som arbeidsgiver yter en lønn tilsvarende den arbeidsevnen som vedkommende har.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at barnetillegget for uføre er redusert av regjeringen, noe som gjør at familier med en vanskelig økonomisk situasjon har fått enda mindre å leve av.

Dette medlem viser til at det i statsbudsjettet for 2015 ble innført en regel av regjeringen om at uføretrygd og barnetillegg samlet ikke skal komme over 95 pst. av tidligere inntekt. Dette medlem viser til at det er anslått at en ville spare 47 mill. kroner i året på dette etter noen år med overgangsordninger. At innsparingen ser ut til å bli mye større, hele 89 mill. kroner, skyldes at flere enn beregnet mister støtte.

Dette medlem viser til at innstrammingene rammer syke mennesker som av medisinske grunner har fått uføretrygd fordi de ikke kan jobbe. De har ikke mulighet til å forbedre inntekten sin. Kuttet i barnetillegget går særlig ut over barna som vokser opp i familier som i utgangspunktet har en stram økonomi. Nye tall fra Finansdepartementet viser at enda flere familier er rammet hardt av regjeringens kutt i barnetillegget. Dette er svært alvorlig for de som er rammet av kuttet.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2655 post 70 med 89 mill. kroner. Økningen skal reversere regjeringens kutt i barnetillegget for uføre.

Dette medlem er imot regjeringens forslag til økt botid for rett til ytelser etter folketrygdloven. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2655 post 70 med 3 mill. kroner.

2.15 Programkategori 29.60 Kompensasjon for merutgifter ved nedsatt funksjonsevne mv.

2.15.1 Kap. 2661 Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.

Det foreslås bevilget 10 378,674 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 10 363,365 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at grunn- og hjelpestønad skal gis som økonomisk kompensasjon for ekstrautgifter knyttet til varig sykdom, skade eller lyte eller behov for særskilt tilsyn og pleie. Grunnstønad kan gis til formål som drift av tekniske hjelpemidler, transport, drift av bil og for eksempel fordyret kosthold. Hjelpestønad kan gis til den som har særlig behov for tilsyn og pleie som følge av varig sykdom, skade eller lyte, og kun der det foreligger et privat pleieforhold. Gis hjelpestønnen til barn under 18 år, er det vanligvis foreldre eller verge som mottar stønnen.

POST 70 GRUNNSTØNAD

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen foreslår en endring i satsene for fordyret kosthold fra 1. april 2020 etter en gjennomgang av SIFO, der det kom frem at gjeldende satser ligger over beregnede merutgifter. Satsene regjeringen foreslår for fordyret kosthold, vil for alders-

gruppen 5–30 år likevel ligge godt over SIFO's beregninger. For øvrige aldersgrupper settes den økonomiske kompensasjonen til sats 1.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Innst. 2 S (2018–2019)/Innst. 15 S (2018–2019) der disse medlemmer hadde følgende merknad:

«Grunnstønad er en skattefri trygdeytelse som skal bidra til at mennesker får dekket ekstraavgifter på grunn av sykdom eller skade, blant annet til mennesker med cøliaki. Regjeringen foreslår i budsjettet et kraftig kutt i denne stønaden. Faktagrunnlaget som regjeringen bygger sine kutt på, har mottatt sterk kritikk for ikke å gi et godt bilde av de faktiske merutgifter personer med cøliaki har. Disse medlemmer mener det er viktig at vi har gode stønadsordninger som sikrer alle et mest mulig likt økonomisk utgangspunkt, og viser til forslag under kap. 2661 om at dagens stønadsordning videreføres, og at regjeringen går i dialog med Norsk Cøliakiforbund for å fremme en omforent løsning i revidert budsjett.»

Disse medlemmer viser til at forslaget ble nedstemt, men at kuttet i stønaden i 2019 ble begrenset gjennom budsjettforliket i Stortinget mellom dagens regjeringspartier. Disse medlemmer viser til at fjorårets kuttforslag nå foreslås gjennomført i sin helhet i 2020, uten dialog med dem som blir berørt.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Cøliakiforeningen i god tid før foreslått iverksettingstidspunkt 1. april 2020 for ytterligere kutt i grunnstønaden til cøliaki/non-cøliaki glutenintoleranse, for å komme frem til en omforent holdning til hva som er de reelle merutgiftene, og komme tilbake med resultatet av disse drøftingene i revidert nasjonalbudsjett 2020.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 70 med 123,7 mill. kroner, hvorav 30,7 mill. kroner for å sikre prisregulering av grunnstønad og 93 mill. kroner for å øke grunnstønaden for personer med cøliaki. Dette medlem går imot å redusere støtten til cøliakere ytterligere i 2020.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at faktagrunnlaget som regjeringen bygger sine kutt på, har mottatt kritikk for ikke å gjengi de faktiske merutgifter personer med cøliaki har. Dette medlem mener det er viktig at regjeringen går i dialog med de aktuelle organisasjonene i denne saken.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, der Sosialistisk Venstreparti går inn for å styrke kap. 2661 post 70 med 31 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Økningen skal gå til å opprettholde dagens satser frem til satsene er vurdert i samråd med organisasjonene på feltet.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens regelverk når det gjelder støtte til fordyret diett for de som må ha glutenfri kost, inntil et bedre faglig fundert forslag kan fremmes i samråd med brukerorganisasjonen med virkning fra 1. juli 2020.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens skjulte kutt i stønader i form av manglende prisjustering. Dette gjelder blant annet grunnstønad, der satsene ikke har vært prisjustert siden 2015. Tall fra Finansdepartementet viser at det har medført et kutt i utgiftene til grunnstønad på rundt 128 mill. kroner i perioden 2015 til 2020.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Arbeiderpartiets og Senterpartiets felles merknader og forslag i Innst. 15 S (2016–2017) til statsbudsjettet 2017, der disse partiene viste til sine respektive partiers alternative statsbudsjett for 2017, der 146 mill. kroner var lagt inn for å sikre prisjustering av stønadene i folketrygden.

POST 71 HJELPESTØNAD

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til merknad under post 70 om skjulte kutt i stønadene på grunn av manglende prisjustering. Når det gjelder hjelpestønad, beløper slike skjulte kutt seg til rundt 117 mill. kroner i perioden 2015 til 2020.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 71 med 29,8 mill. kroner for å sikre prisregulering av hjelpestønaden.

POST 72 STØNAD TIL SERVICEHUND

Komiteen viser til at stønad til servicehund, som kan hjelpe til med praktiske gjøremål, gis til personer med funksjonsnedsettelse. Videre kan folketrygden kompensere for utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet for personer med varig sykdom, skade eller lyte. Det skal være hensiktsmessige tiltak for å kunne komme i eller og beholde arbeid eller for å bedre funksjonsevnen i dagliglivet.

POST 73 HJELPEMIDLER MV. UNDER ARBEID OG UTDANNING

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man reduserte kap. 2661 post 73 med 20 mill. kro-

ner for å øke antall fast ansatte tolker under kap. 605 post 1.

POST 74 TILSKUDD TIL BILER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til regjeringens kutt i bilstønadordningen i statsbudsjettet for 2015, hvor bil gruppe 1 endres til å omfatte kun personer som er under arbeid eller utdanning.

Disse medlemmer viser til den isolerende tilværelsen det skaper for de som ikke har råd til å kjøpe bil, og som ikke har et godt utbygd og universelt utført kollektivtilbud i sin nærhet, eller som av andre grunner ikke kan reise kollektivt.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 74 med 0,3 mill. kroner for å sikre prisregulering av tilskudd til bil.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker å utvide målgruppen for rett til stønad til bil gruppe 1 til personer som har behov for tilskudd for å bryte en isolert tilværelse.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 74 med 30 mill. kroner.

POST 75 BEDRING AV FUNKSJONSEVNE, HJELPEMIDLER

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at regjeringen foreslår en endring i ordningen for briller til barn/ungdom under 18 år fra 1. mars 2020 med faste satser. Forslagene til innføring av faste satser i denne ordningen skal ivareta behovet for rimelige, hensiktsmessige briller for målgruppen. Flertallet viser til at regjeringen varsler en gjennomgang av praktiseringen av denne ordningen, der Arbeids- og velferdsdirektoratet skal vurdere behovet for endringer i retningslinjene. Flertallet peker på at det forventes at regjeringen i god tid før satsene innføres, sørger for at retningslinjene også sikrer at barn med særskilte behov under ordningen får dekket nødvendige utgifter til briller.

Flertallet viser til at det finnes to ulike ordninger for stønad til briller for barn, «Briller for barn/ungdom under 18 år» og «Hjelpemidler for synshemmede». Flertallet merker seg at det kun er foreslått endringer i ordningen «Briller for barn/ungdom under 18 år». Det er ikke foreslått endringer i ordningen «Hjelpemidler for synshemmede». I denne ordningen er det ikke tak for stønadsbeløp. Flertallet merker seg videre at det ikke er begrensninger i noen av de to ordningene for

hvor mange briller en kan få, men at dette styres av behovet hos brukeren.

Flertallet viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringens kuttpolitikk nok en gang rammer familier med barn. Innstrammingene i ordningen med barnebriller vil føre til store innsparinger på bekostning av barnefamiliers økonomi. Disse medlemmer er særlig bekymret over hvilke konsekvenser kuttene vil ha for disse barna.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2661 post 75 med 122 mill. kroner som skal reversere regjeringens kutt i ordningen med barnebriller.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen foreslår å innføre faste satser for ordinære og tilpassede barnebriller på henholdsvis 1 200 kroner og 2 400 kroner. Dette gjør regjeringen fordi de mener at utgiftene til barnebriller har økt mye de senere årene. Disse medlemmer mener kuttet er smålig og føyer seg inn i rekken av kutt og omlegginger som rammer vanlige folks økonomi og hverdag. Regjeringen har heller ikke undersøkt nærmere konsekvensene av endringen, ei heller hvor mange barn som vil bli berørt av brillekuttet. Det kan synes som om regjeringen har vært mer opptatt av å spare 122 mill. kroner enn å se på hvilke konsekvenser endringen vil få for barnefamilier. Disse medlemmer viser til Senterpartiets og Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjetter for 2020, hvor dette kuttet blir reversert.

Disse medlemmer ser at det er et stort behov for å sikre at barn som trenger det, får synsundersøkelse så raskt som mulig. For å sikre synsundersøkelse innen kort tid mener disse medlemmer at optikere bør kunne brukes, og at utgiftene til slik synsundersøkelse dekkes av staten. Disse medlemmer mener derfor regjeringen må vurdere om optikere kan bli brukt til synsundersøkelse av barn over 5 år, og at undersøkelsen dekkes av staten.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere om optikere kan bli brukt til synsundersøkelse av barn over 5 år, og at undersøkelsen dekkes av staten.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 75 med 122,6 mill. kroner,

hvorav 122 mill. kroner for å sikre opprettholdelse av barnebrilleordning og 0,6 mill. kroner for å sikre prisregulering av hjelpemidler.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 75 med 122 mill. kroner. Økningen skal reversere regjeringens kutt i ordningen med barnebriller.

POST 77 ORTOPEDISKE HJELPEMIDLER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringens skjulte kutt i stønader gjennom manglende prisjustering har ført til et kutt i tilskuddet til ortopediske hjelpemidler med nesten 47 mill. kroner i perioden 2015–2020.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 77 med 14,3 mill. kroner for å sikre prisregulering av ortopediske hjelpemidler.

POST 78 HØREAPPARATER

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringens skjulte kutt i stønader gjennom manglende prisjustering har ført til kutt i tilskuddene til høreapparater med nesten 43 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 78 med 13 mill. kroner for å sikre prisregulering av tilskudd til høreapparat.

POST 79 AKTIVITETSHJELPEMIDLER TIL PERSONER OVER 26 ÅR

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at bevilgningen til aktivitetshjelpemidler for personer under 26 år, som ble innført fra 1. juli 2014, har vært for lav gjennom flere år. Bevilgningen har tatt slutt midt i året. Det har ført til at personer som har søkt tilskudd, har fått avslag på søknad fordi bevilgningen er brukt opp. Disse medlemmer viser til at regjeringen ønsker en evaluering av ordningen slik at flest mulig i målgruppen kan motta aktivitetshjelpemidler. En slik evaluering er viktig og nødvendig. Disse medlemmer viser til Norges handikapforbund, som ved høringen opplyste om at rammen som er foreslått, grunnet etterslepet fra de siste årene kun vil vare 4–5 måneder.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sikre at aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år skal likestilles med andre hjelpemidler og bli gjort om til en overslagsbevilgning. Endringen bør gjøres i forbindelse med den varslede evalueringen av ordningen.»

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2661 post 79 med 50 mill. kroner.

2.16 Programkategori 29.70 Alderdom

2.16.1 Kap. 2670 Alderdom

Det foreslås bevilget 244 300 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 232 178 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, slutter seg til regjeringens forslag om å gi en overslagsbevilgning med 244 300 000 kroner på posten.

Flertallet viser til at dette er en økning fra 2019, fordi avtalen i Stortinget i budsjettet for 2019 mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti om å øke minstepensjonistenes inntekter får full virkning i 2020.

Flertallet viser til regjeringens omtale av forslag om endring av botidskrav samt avvikling av de særskilte bestemmelsene for flyktninger i folketrygdloven og slutter seg til disse. Flertallet viser også til omtale av supplerende stønad til personer over 67 år. Flertallet viser til at regjeringen anslår en årlig innsparing i 2060 på 3,4 mrd. kroner av denne endringen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til sine merknader og forslag i Innst. 65 S (2019–2020), jf. Meld. St. 4 (2019–2020) Regulering av pensjoner i 2019 og pensjonisters inntektsforhold, som gjelder trygdeoppgjøret for 2019. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, der høyre regjeringens subsidiering av dem som kan spare selv til egen pensjon, med opptil 9 000 kroner i året, gjennom skattefordelen i individuell pensjonssparing (IPS), foreslås avvirket. Ordningen er med på øke forskjellene mellom folk også i pensjonstilværelsen.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020 der det foreslås å øke minstepensjonen til enslige med 4 000 kroner. Samlet økning utgjør 259 mill. kroner, herunder en økning på 201 mill. kroner på kap. 2670 post 73, hvor en mill. kroner skal dekke opprettholdelse av dagens botidskrav og særreglene for flyktninger. For ytterligere omtale, se kap. 667 og Arbeiderpartiets generelle merknader.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2670 post 73 med 46,3 mill. kroner til økt minstepensjon for enslige. Dette medlem mener at dagens minstepensjon er altfor lav, og prioriterer derfor økt minstepensjon for enslige alderspensjonister også i dette budsjettet. Dette medlem viser ellers til Innst. 65 S (2019–2020), jf. Meld. St. 4 (2019–2020), hvor Senterpartiet fremmer forslag både om at organisasjonene som deltar i trygdeoppgjøret, skal få forhandlingsrett i 2020, og at forskjellen mellom regjeringens regulering av alderspensjonen og et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten settes av til å øke nivået på minstepensjonen. Dette medlem mener trygdeoppgjøret skal behandles av Stortinget i vårsesjonen, slik praksisen var til og med 2015.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti minner om at særordningene for flyktninger i trygderegelverket ble innført nettopp i erkjennelsen av at mulighetene for å få opptjent en anstendig pensjon ofte ikke er til stede. Derfor har personer med flyktningstatus vært unntatt fra botidskravet og fått rett til full minstepensjon uansett alder ved ankomst til Norge.

Dette medlem viser til at supplerende stønad skal behøvsprøves mot familiens øvrige inntekt og eventuell formue. Dette vil gi en mer usikker økonomisk situasjon. Når ytelsen også skal behøvsprøves mot formue, vil det gjøre det umulig for flyktninger som bor lenge i landet, å på sikt spare opp nok penger til egen bolig.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 2670 post 73 med 1 mill. kroner. Økningen skal gå til å reversere regjeringens kutt i særordningen for flyktninger.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor det foreslås å avvikle ordningen med individuell pensjonssparing (IPS), som først og fremst er en subsidie av dem som uansett har råd til å spare ekstra til pensjon, og dermed bidrar til økte forskjeller. Dette er penger man heller kunne brukt på andre tiltak som treffer mer sosialt utjevne.

2.16.2 Programkategori 29.80 Forsørgertap og eneomsorg for barn mv.

2.16.3 Kap. 2680 Etterlatte

Det foreslås bevilget 1 997,1 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 1 985,3 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Arbeiderpartiet, viser til regjeringens forslag til be-

vilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, hvor man øker kap. 2680 post 73 med 10 mill. kroner, dette for å øke minstepensjonen for enslige pensjonister med 4 000 kroner. For ytterligere omtale, se kap. 2670 eller Arbeiderpartiets generelle merknader.

2.16.4 Kap. 2686 Stønad ved gravferd

Det foreslås bevilget 220 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 196 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at satsen for den behøvsprøvede gravferdsstønad øker fra 1. januar 2020 og er på maksimalt 24 734 kroner.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.17 Programkategori 29.90 Diverse inntekter

2.17.1 Kap. 5701 Diverse inntekter

Det foreslås bevilget 2 378,160 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 2 416,650 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.18 Programkategori 33.30 Arbeidsliv

2.18.1 Kap. 2541 Dagpenger

Det foreslås bevilget 8 964,8 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 10 253 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at dagpengeordningens hovedformål er å gi delvis kompensasjon for bortfall av arbeidsinntekt ved arbeidsledighet. Dagpengene beregnes på grunnlag av tidligere arbeidsinntekt og er utformet med sikte på å motivere til aktiv jobbsøking. Dette gjør dagpengeordningen både til en del av det sosiale sikkerhetsnettet og til et viktig arbeidsmarkedspolitisk virkemiddel som skal bidra til økt overgang til arbeid. Dagpenger gis til arbeidssøkere og permitterte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det foreslås enkelte endringer i dagpenge- og permitteringsregelverket for 2020, der perioden med dagpenger under permitteringer i fiskeindustrien foreslås redusert fra 52 til 26 uker i løpet av 18 måneder fra 1. juli 2020. Maksimal periode blir dermed tilsvarende den som gjelder for permitterte for øvrig, men det åpnes for at perioden kan utvides til inntil 52 uker ved ekstraordinære og uforutsette situa-

sjoner. Videre foreslås det at tiltaksdeltakere med dagpengerrettigheter skal bruke opp retten til dagpenger før eventuell overgang til tiltakspenger fra 1. januar 2020.

Flertallet viser til at fiskeindustrien har en rekke særregler ved permitteringer begrunnet med at råstofftilgangen har vært mindre forutsigbar enn i andre næringer. Det gjelder blant annet ingen lønnsplikt for arbeidsgiver, og det er ingen ventetid før dagpengeutbetalingene starter for arbeidstaker. Men bruk av større fartøyer og fremveksten av oppdrettsnæringen har gitt mindre sårbarhet for værforholdene. Antallet permitteringer i fiskeindustrien har over tid gått ned. Dette, kombinert med at det går godt i arbeidsmarkedet i hele landet, gir grunnlag for å redusere maksimal periode med dagpenger under permitteringer i fiskeindustrien.

Flertallet viser til at permitteringer i fiskeindustrien i 2018 hadde en gjennomsnittlig varighet på om lag 20 uker, ifølge tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet. Dette er omtrent samme varighet som for andre permitterte. Flertallet mener at dette viser at det ikke er behov for akkurat denne særfordelen for fiskeindustrien.

Flertallet mener likevel det er viktig at reglene tar høyde for ekstraordinære hendelser, som for eksempel algeoppblomstringen våren 2019, og støtter at perioden med dagpenger under permittering unntaksvis kan forlenges.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er imot regjeringens forslag om å kutte i perioden med dagpenger under permitteringer i fiskeindustrien.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen beholde dagens permitteringsordning med en maksimumsgrense på 52 uker i løpet av 18 måneder for å motta dagpenger i fiskeindustrien.»

Disse medlemmer viser til at det fortsatt er mange bedrifter som har behov for å kunne benytte permitteringer for å kunne beholde verdifull kompetanse og arbeidskraft.

Disse medlemmer viser til høringsinnspill fra Norsk Industri:

«Alternativitet til permittering er stadige ned- og oppbemanninger, noe som er både kostnadsdrivende og vil bidra til utrygge arbeidsplasser. Stadig opp og nedbemanninger går mest utover yngre arbeidskraft og lærlingeinntak og rekruttering til industrien vil bli svekket.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener det er nødvendig med en permitteringsordning som gir

trygghet for arbeidsplasser og kompetanse ved økonomiske nedgangstider i bedrifter, og viser til at Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti var imot regjeringens innstramming av permitteringsordningen fra 1. januar 2019. Brexit og andre ekstraordinære situasjoner kan påvirke norske bedrifter og arbeidsplasser. Disse medlemmer mener regjeringen har innskrenket fleksibiliteten i permitteringsordningen, og forventer at regjeringen raskt utvider permitteringsordningen dersom bransjer igjen opplever en krevende økonomisk periode.

2.18.2 Kap. 5705 Refusjon av dagpenger

Det foreslås bevilget 19,3 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 26,8 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.18.3 Kap. 2542 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.

Det foreslås bevilget 925 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 890 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til lønnsgarantiordningen, på visse vilkår skal, dekke arbeidstakerens utestående krav på lønn mv. når arbeidsgiver går konkurs, jf. lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.

Komiteen viser til regjeringens bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.18.4 Kap. 5704 Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs

Det foreslås bevilget 210 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 230 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapittelet og slutter seg til forslaget.

2.19 Kapitler under andre departement

2.19.1 Kap. 352 Nedsatt funksjonsevne

Det foreslås bevilget 302,2 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 285,912 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke forsknings- og utviklingsmidler til prosjekter av særlig relevans på området nedsatt funksjonsevne og diverse tilskuddordninger. Bevilgningene skal bygge opp under følgende mål: færre barrierer mot deltakelse i utdanning og arbeidsliv og å fremme universell utforming på de områdene hvor utfordringene er størst.

Komiteen merker seg at en handlingsplan for likestilling av personer med funksjonsnedsettelse og for universell utforming er under utarbeidelse, og at regjeringen har igangsatt arbeidet med å følge opp Stortingets flertallsvedtak 12. juni 2018 om å utarbeide en stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd (Representantforslag 172 S (2017–2018), jf. Innst. 377 S (2017–2018)).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, mener at personer med utviklingshemming i alt for liten grad slipper til i arbeidslivet, og at det trengs tiltak for å øke deres muligheter på arbeidsmarkedet. Stiftelsen HELT MED driver arbeidsinkluderings tiltak for mennesker med utviklingshemming i ordinært arbeidsliv. De første arbeidsplassene ble etablert i 2017. I perioden 2017–2019 har over 80 personer fått fast jobb, og dette forventes økt til 130 personer i 2020 innenfor rammen på 5,4 mill. kroner over statsbudsjettet. Tiltaket omfatter 17 kommuner i 2019 og 22 kommuner i 2020.

Flertallet viser til budsjettenigheten i forbindelse med finanskomiteens behandling av Prop. 1 S (2019–2020), jf. Innst. 2 S (2019–2020), hvor det bevilges 2,2 mill. kroner til stiftelsen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen Stoltenberg IIs mål om et universelt utformet Norge innen 2025 ble fjernet av regjeringen Solberg. Manglende universell utforming er en betydelig utfordring og skaper unødige barrierer som virker begrensende for manges deltakelse i utdanning, yrkesliv og fritidsaktiviteter og muligheter på boligmarkedet.

Disse medlemmer viser til at de funksjonshemmedes organisasjoner er samstemte i at det haster å legge en plan for gjennomføring av universell utforming av skolebygg, noe som er nødvendig for å sikre barns rett til å gå på nærskolen. Det vises til at 80 pst. av grunnskolen har svært mangelfull tilgjengelighet. Disse medlemmer viser til FN-konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter, der tilgang til skolebygg er en av forpliktelsene. FN-komiteen for CRPD har påpekt at skolen må bli universelt utformet, med tidsfrister og øremerkede midler (FN-merknad 7. mai 2019). Det foreligger en nasjonal plan for å oppgradere skolebygg med uteområder, kalt Veikart for en universelt utformet nærskole 2030. Målet er at alle barn skal gå på sin nærskole innen 2030, og er et viktig inkluderings- og likestillingstiltak.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser for øvrig til merknader fra Arbeiderpartiet i Innst. 12 S (2019–2010) fra utdannings- og

forskningskomiteen om en ny rentekompensasjonsordning for skolebygg, som også omfatter universell utforming.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett for 2020, det det vektlegges at gode tider i norsk økonomi må brukes til å inkludere flere. Derfor foreslås 1 000 nye tiltaksplasser for arbeidsmarkedstiltak, og 300 nye VTA-plasser, samt en opptrappingsplan til VTA-behovet er dekket. Det vises til merknader under kap. 634.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at HELT MED har gode resultater når det gjelder integrering av utviklingshemmede i ordinært arbeidsliv, og støtter forslag i budsjettenigheten mellom regjeringspartiene om fortsatt støtte til prosjektet i forbindelse med finanskomiteens behandling av Prop. 1 S (2019–2020), jf. Innst. 2 S (2019–2020).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til merknader og forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti til statsbudsjettet for 2019 om at 85 000 personer med nedsatt funksjonsevne ønsker arbeid, men opplever seg utestengt.

Disse medlemmer gjentar disse partienes forslag om forbedringer i støtten til tilrettelegging på arbeidsplassen for personer med nedsatt funksjonsevne, og forslaget om helsepass for personer med varig nedsatt funksjonsevne, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav endrer praksis når det gjelder tilretteleggingsgaranti på arbeidsplassen for personer med nedsatt funksjonsevne slik at skriftlig tilretteleggingsgaranti foreligger senest ved endt avklaring til arbeid.»

«Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med helsepass i form av en livslang attest til personer med livslang funksjonsnedsettelse.»

Disse medlemmer viser til felles merknader og forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i Innst. 15 S (2018–2019) til statsbudsjettet for 2019:

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstre parti viser til innspill fra Nasjonalforeningen for folkehelsen, som i motsetning til andre brukerorganisasjoner ikke mottar tilskudd over kap. 872 post 70 Funksjonshemmedes organisasjoner, for sitt interesse- og likemannsarbeid for demente og deres pårørende. Begrunnelsen er at de ikke fyller det ene av kriteriene for slik støtte, at personer med nedsatt funksjonsevne eller deres pårørende skal

ha flertall i styrende organer. Disse medlemmer viser til den spesielle situasjonen Nasjonalforeningen for folkehelsen er i, ved at de skal ivareta en hundreårig tradisjon som humanitær organisasjon, samtidig som de for noen tiår siden tok opp i seg det tidligere Demensforbundet. Disse medlemmer er kjent med at det allerede finnes en unntaksbestemmelse som gjør at organisasjoner som ikke oppfyller alle kriteriene, likevel kan få tilskudd.»

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag på nytt:

«Stortinget ber regjeringen sikre at Nasjonalforeningen for folkehelsen kan få tilskudd over statsbudsjettets kap. 352 post 70, på linje med andre bruker- og pårørendeorganisasjoner, for sitt interesse- og likemannsarbeid for demente.»

Disse medlemmer vil understreke nødvendigheten av at grunnskolene er universelt utformet. Det vises blant annet til Likestillingsombudets innspill til statsbudsjettet for 2020, hvor ombudet pekte på utfordringen ved at skoler ikke er utformet for alle. Norge har påtatt seg et ansvar ved å ratifisere rettighetene i konvensjonen (CRPD). I sine merknader til regjeringen sier FN-komiteen:

«Regjeringen må innføre forskrifter for å fastsette tidsfrister og konkrete tiltak med øremerket finansiering for universell utforming av eksisterende bygninger, som prioriterer grunnskoler og videregående skole (...).»

I 2017 lanserte Bufdir «Veikart for en universelt utformet nærskole 2030», på oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet. Offentlige myndigheter har plikt til å arbeide aktivt og målrettet for å fremme likestillings- og diskrimineringslovens formål. Disse medlemmer vil minne om at arbeids- og sosialkomiteen har et overordnet og koordinerende ansvar for politikken for personer med nedsatt funksjonsevne.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Kommunal- og forvaltningskomiteens budsjettinnstilling hvor Sosialistisk Venstrepartis medlem fremmer forslag om at det bevilges 200 mill. kroner for å starte arbeidet med å realisere «Veikart for en universelt utformet nærskole 2030».

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Norge har ratifisert FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. I tråd med praksis ble Norge hørt av FN-komiteen som overvåker konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne i 2019. Rapportene som Likestillingsombudet og sivilsamfunnet har utarbeidet i denne sammenheng, viser at mennesker med nedsatt funksjonsevne blir diskriminert i Norge. FN-komiteen ga kommentarer til Norge

som langt på vei tok hensyn til de omtalte rapportene. Disse medlemmer vil understreke at all samfunnsutvikling gjennom politikk og planer må føre til at mennesker med nedsatt funksjonsevne blir likestilt. Regjeringen har utarbeidet en strategi for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne for perioden 2020–2030, «Et samfunn for alle». Regjeringen arbeider nå med en handlingsplan i kjølvannet av denne strategien. Det skal også legges frem en stortingsmelding om utviklingshemmedes menneskerettigheter og likeverd. Disse medlemmer vil understreke at livet leves på ulike arenaer, ikke separat og avgrenset. Derfor er det viktig at vedtatte strategier og planer følges opp med konkrete bevilgninger og tydelige prioriteringer i årlige budsjett. Disse medlemmer forventer at regjeringen følger dette langt tydelige opp enn hva som fremkommer av årets budsjett, når handlingsplanen bli lagt frem. Alle livsområder inngår naturlig i hverandre, og det som skjer på ett område, får konsekvenser for et annet. Velger man å fokusere på enkeltområder eller tiltak, forsvinner viktige perspektiver og sammenhengen mellom områder. Politikktutforming må derfor ha helhet og sammenheng som fokus, slik at politikken resultat er likestilling for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at vi oppnår et samfunn som gir mennesker med nedsatt funksjonsevne like gode muligheter som andre til å leve selvstendige liv og delta i samfunnet.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at funksjonshemmedes organisasjoner får tilbakemeldinger fra medlemmer som på grunn av kutt i velferdsordninger, økte utgifter knyttet til funksjonsnedsettelsen og lave inntekter opplever at deres økonomiske levekår er forverret de siste årene. For å sikre gode og treffsikre tiltak for å bedre de økonomiske rammevilkårene for personer med funksjonsnedsettelse i Norge mener disse medlemmer det er det behov for systematisk dokumentasjon av deres økonomiske situasjon. Disse medlemmer er kjent med at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) planlegger å kartlegge de økonomiske levekårene for familier og husholdninger der barn eller voksne har funksjonsnedsettelse. Disse medlemmer mener det må være en prioritert oppgave å få frem et godt kunnskapsgrunnlag om inntekter og utgifter blant personer med funksjonsnedsettelse, og at det fremskaffes dokumentasjon om hvorvidt endringene i velferdsordningene denne gruppen har behov for, har medført en negativ utvikling av deres økonomiske levekår. Eksempelvis har redusert eller ingen bostøtte – spesielt for unge uføre – økt kommunal husleie og bokostnad, økt egenandel til fysioterapi, egenandel til kommunal praktisk bistand (inkl. BPA) og

overgang til sosialhjelp fra AAP (arbeidsavklaringspenger) gitt dårligere økonomi.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at samfunnet ikke er godt nok lagt til rette for personer med nedsatt funksjonsevne, og at dette i praksis fører til en konstant og uholdbar diskriminerings situasjon. Dette medlem viser til at det er lagt inn penger fra regjeringen til opplæring i kommunene, men påpeker at dette ikke er nok.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 352 post 21 med 5 mill. kroner for å styrke arbeidet med tiltak mot diskriminering av personer med nedsatt funksjonsevne. Økningen skal særlig gå til opplæring i kommunene.

POST 72 FUNKSJONSHEMMEDES LEVEKÅR OG LIVSKVALITET

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at Stortinget vil få oversendt en egen stortingsmelding om menneskerettigheter og likeverd for personer med utviklingshemming høsten 2019. Disse medlemmer vil da vurdere hvordan ulike tilskudd bør innrettes for å oppnå likeverd og likestilling for personer med utviklingshemming på ulike samfunnsområder.

Disse medlemmer viser til at stiftelsen Rettferd for taperne gjør et viktig arbeid i forbindelse med et stort antall av de sakene Stortingets rettferdsvederlagsutvalg har til behandling, samtidig som mye av arbeidet gjøres manuelt på grunn av manglende digitalisering av stiftelsens arkiver.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stiftelsen Rettferd for taperne bevilges 1 mill. kroner fra kap. 601 post 21 til digitalisering av de arkivene som benyttes ved bistand i forbindelse med vederlagsaker.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at mange personer med utviklingshemming står utenfor arbeidslivet. Tall viser at i 1994 hadde 95 pst. av personer med utviklingshemming dagtilbud eller arbeid, mens i 2017 er dette henimot halvert, til 47 pst. Det er flere årsaker til dette. Det er viktig for å oppnå likestilling i samfunnet at også personer med utviklingshemming kan delta i arbeidslivet. Stiftelsen SORs prosjekt HELT MED har vist positive resultat med å oppnå dette.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2020, hvor man økte kap. 352 post 72 med 5,8 mill. kroner.

2.19.2 Kap. 2540 Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn

Det foreslås bevilget 80 mill. kroner for 2020, jf. Prop. 1 S (2019–2020), mot 85 mill. kroner i saldert statsbudsjett for 2019.

Komiteen viser til regjeringens forslag til bevilgning under dette kapitlet og slutter seg til forslaget.

3. Anmodningsvedtak

Komiteen viser til oversikt og omtale i Prop. 1 S (2019–2020) fra de respektive departementene om oppfølging av Stortingets anmodningsvedtak. Dette omfatter anmodningsvedtak fattet av Stortinget i stortings sesjonen 2018–2019 og alle vedtak fra tidligere stortings sesjoner der rapporteringen ikke ble avsluttet i forbindelse med behandlingen av Prop. 1 S (2017–2018) eller i forbindelse med behandlingen av den årlige meldingen til Stortinget om anmodnings- og utredningsvedtak.

Komiteen viser til at kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 291 S (2018–2019) understreket at det i enkelte tilfeller er nødvendig å fremme forslag om at anmodningsvedtaket oppheves, før rapporteringen kan avsluttes. Arbeids- og sosialdepartementet har i tråd med dette fremmet et slikt forslag. Komiteen viser til kapittel 5 Komiteens tilråding med forslag til romertallsvedtak IX under Rammeområde 7 Arbeids- og sosial mv.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, har her ingen merknader til vedtak som ikke er omtalt i innstillingen, og tar departementenes oppfølging til orientering.

Komiteen understreker at komiteens merknader ikke er å anse som Stortingets formelle kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene og således ikke kan erstatte kontroll- og konstitusjonskomiteens behandling av stortingsmeldingen om oppfølgingen av anmodnings- og utredningsvedtak i stortings sesjonen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 898 Utviklingshemmedes muligheter til et andre år på folkehøgskole og støtter ikke regjeringens forslag om at dette stortingsvedtaket skal utsettes til 2021.

Disse medlemmer viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 321 Overgangsordning for fosterforeldre og etterlyser fortgang i saken.

Disse medlemmer viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 322 Utilsiktede virkninger av uførereformen og sine merknader under kap. 2655.

Disse medlemmer viser til vedtak 437, fattet 31. januar 2018, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak til Stortinget med forslag som bidrar til at organisasjonsgraden kan økes, som en anerkjennelse av betydningen av at mange arbeidstakere velger å være fagorganisert.»

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2019–2020) foreslår å oppheve dette vedtaket uten å ha fremmet en slik sak for Stortinget. Disse medlemmer finner det dypt problematisk og kritikkverdigg at regjeringen foreslår å oppheve et vedtak fra Stortinget uten å ha fulgt det opp. Disse medlemmer vil understreke at disse partier står ved vedtak 437, fattet 31. januar 2018. Disse medlemmer stiller seg undrende til at Kristelig Folkeparti har endret standpunkt i dette vedtaket etter deres inntreden i regjeringen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 130 om manglende kjennskap til pleiepengeordningen. Dette medlem kan ikke se at regjeringen har iverksatt noen tiltak for å sikre at informasjonen er tilstrekkelig. Vedtaket er derfor ikke fulgt opp.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 129 og nr. 168 om rettigheter i ordningen med pleiepenger for den som ikke har opptjente rettigheter. Dette medlem mener dette er en svært viktig sak, og ber om fortgang i saken.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 319 om utdanning mens man mottar dagpenger, og ber om fortgang i denne viktige saken.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 428 om bilstønadordningen for type 1-biler og mener regjeringen ikke har fulgt opp dette flertallsvedtaket fra Stortinget.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 525 om at barnetrygd holdes utenfor ved beregning av sosialhjelp, og mener denne saken ikke er fulgt opp godt nok. Dette medlem viser til egne merknader og forslag under kap. 621 i denne innstillingen.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 595 om virksomhetsoverdragelse og svekkelse av pensjonsvilkår og understreker at det er svært viktig med fortgang i denne viktige saken.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 909 evaluering av allmenngjøringsordningen og understreker at det er svært viktig med fortgang i denne viktige saken.

Dette medlem viser til anmodningsvedtak 2017–2018 nr. 911 om omfang og særtrekk ved ulike organiseringer som franchise og understreker at det er svært viktig med fortgang i denne viktige saken.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen gjennomgå arbeidsmiljøloven og fremme forslag som sikrer retten til heltid.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen styrke retten til heltid i arbeidsmiljøloven ved å stille krav om at arbeidsgiver må sannsynliggjøre sitt behov for deltidsstilling.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen satse vesentlig mer på flere tiltaksplasser øremerket arbeidsforberedende tiltak i trening (AFT). Dette må klart fremgå av tildelingsbrevet til Arbeids- og velferdsdirektoratet, som også må trekke opp en arbeidsdeling mellom Navs egenregi og tiltaksarrangørene for AFT hva angår jobben med økt arbeidstilknytning for personer med nedsatt arbeidsevne.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen sikre at enhver bedrift og deltaker i tiltaket varig tilrettelagt arbeid i ordinær virksomhet (VTO) får god oppfølging på nivå med oppfølgingen som prosjektet HELT MED har etablert, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte om hvordan dette skal gjennomføres.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sikre at Arbeidstilsynets tilsyn blir mer virkningsfulle ved at tilsynet øker bruken av overtredelsesgebyr.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen sikre Nav-kontorene myndighet til å fatte beslutninger angående både ytelse og oppfølging av arbeidsavklaringspenger.

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen fremme nødvendige forslag til lovendringer og bevilgninger for å reversere innstrammningene i ordningen med arbeidsavklaringspenger, både inngangskriterier og muligheten til forlengelse av ytelsen frem til man er ferdig avklart.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen beholde dagens permitteringsordning med en maksgrænse på 52 uker i løpet av 18 måneder for å motta dagpenger i fiskeindustrien.

Forslag 9

Stortinget ber regjeringen sørge for at Nav endrer praksis når det gjelder tilretteleggingsgaranti på ar-

beidsplassen for personer med nedsatt funksjonsevne, slik at skriftlig tilretteleggingsgaranti foreligger senest ved endt avklaring til arbeid.

Forslag 10

Stortinget ber regjeringen innføre en ordning med helsepass i form av en livslang attest til personer med livslang funksjonsnedsettelse.

Forslag 11

Stortinget ber regjeringen sikre at Nasjonalforeningen for folkehelsen kan få tilskudd over statsbudsjettets kap. 352 post 70, på linje med andre bruker- og pårørendeorganisasjoner, for sitt interesse- og likemannsarbeid for demente.

Forslag 12

Stiftelsen Rettferd for taperne bevilges 1 mill. kroner fra kap. 601 post 21 til digitalisering av de arkivene som benyttes ved bistand i forbindelse med vederlagsaker.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 13

Stortinget ber regjeringen sikre at alle landets kommuner vedtar en strategi for heltidskultur, og opprette en statlig økonomisk tilskuddsordning for prosjekter for heltid og mot deltid.

Forslag 14

Stortinget ber regjeringen snarest iverksette et arbeid for å kartlegge hvilke interne mekanismer i Arbeids- og velferdsetaten som har bremset eller hindret den forventede gjennomføringen av Nav-reformen, slik at det nå blir fortløpende i gjennomføringen.

Forslag 15

Stortinget ber regjeringen sørge for at de organisasjonene som i dag er unntatt fra å betale arbeidsgiverandelen til Statens pensjonskasse, fortsatt skal ha dette fritaket.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 16

Stortinget ber regjeringen snarest komme tilbake til Stortinget med en vurdering av opprettelse av et Nav-ombud.

Forslag 17

Stortinget ber regjeringen gjennomføre en aktivitetsreform med jobbgaranti for unge uføre som kan jobbe helt eller delvis.

Forslag 18

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Cøliakiforeningen i god tid før foreslått iverksettingstidspunkt 1. april 2020 for ytterligere kutt i grunnstønadene til cøliaki/non-cøliaki glutenintoleranse, for å komme frem til en omforent holdning til hva som er de reelle merutgiftene, og komme tilbake med resultatet av disse drøftingene i revidert nasjonalbudsjett 2020.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 19

Stortinget ber regjeringen fra 1. august 2020 ha klart et regelverk som gir ungdommer med behov for varig tilrettelagt arbeid (VTA) rett på slik statlig finansiert plass.

Forslag 20

Stortinget ber regjeringen vurdere om optikere kan bli brukt til synsundersøkelse av barn over 5 år, og at undersøkelsen dekkes av staten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 21

Stortinget ber regjeringen opprettholde dagens regelverk når det gjelder støtte til fordyret diett for de som må ha glutenfri kost, inntil et bedre faglig fundert forslag kan fremmes i samråd med brukerorganisasjonen med virkning fra 1. juli 2020.

Forslag 22

Stortinget ber regjeringen sikre at aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år skal likestilles med andre hjelpemidler og bli gjort om til en overslagsbevilgning. Endringen bør gjøres i forbindelse med den varslede evalueringen av ordningen.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A II, III punkt 1, 4, 5 og 6, IV, V, VII, VIII og B punkt 4 og 5 fremmes av en samlet komité.

Komiteens tilråding A I, III punkt 3, VI og B punkt 1–3 fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding A III punkt 2 og IX fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

Rammeområde 7 (Arbeid og sosial)

I

På statsbudsjettet for 2020 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
				Utgifter
352		Nedsatt funksjonsevne		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 71</i>	21 470 000	
	70	Funksjonshemmedes organisasjoner.....	232 995 000	
	71	Universell utforming og økt tilgjengelighet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	29 875 000	
	72	Funksjonshemmedes levekår og livskvalitet.....	19 060 000	
600		Arbeids- og sosialdepartementet		
	1	Driftsutgifter	219 270 000	
601		Utredningsvirksomhet, forskning mv.		
	21	Spesielle driftsutgifter	59 575 000	
	22	Kunnskapsutvikling i IA-avtalen mv, <i>kan overføres</i>	33 000 000	
	50	Norges forskningsråd.....	171 205 000	
	70	Tilskudd	43 130 000	
	71	Tilskudd til bransjeprogrammer under IA-avtalen mv, <i>kan overføres</i>	70 000 000	
	72	Tilskudd til Senter for seniorpolitikk mv.	16 715 000	
604		Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 45</i>	72 910 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	361 310 000	
605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Driftsutgifter	12 204 655 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	34 215 000	
	22	Forsknings- og utredningsaktiviteter	58 635 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	308 205 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
606		Trygderetten		
	1	Driftsutgifter	87 545 000	
611		Pensjoner av statskassen		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	16 000 000	
612		Tilskudd til Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	5 458 000 000	
	22	Sluttoppgjør, <i>overslagsbevilgning</i>	-13 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	179 000 000	
613		Arbeidsgiveravgift til folketrygden		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 000 000	
	70	For andre medlemmer av Statens pensjonskasse, <i>overslagsbevilgning</i>	24 000 000	
614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Driftsutgifter	31 000 000	
	70	Tap/avskrivninger	2 000 000	
615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	93 000 000	
616		Gruppelivsforsikring		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	214 000 000	
621		Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering		
	21	Spesielle driftsutgifter	83 150 000	
	63	Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte, <i>kan overføres</i>	151 460 000	
	70	Frivillig arbeid, <i>kan overføres</i>	125 250 000	
	74	Tilskudd til pensjonistenes organisasjoner mv.	14 100 000	
634		Arbeidsmarkedstiltak		
	1	Driftsutgifter	259 745 000	
	76	Tiltak for arbeidssøkere, <i>kan overføres</i>	7 079 465 000	
	77	Varig tilrettelagt arbeid, <i>kan overføres</i>	1 603 812 000	
	78	Tilskudd til arbeids- og utdanningsreiser	70 300 000	
	79	Funksjonsassistanse i arbeidslivet	73 900 000	
635		Ventelønn		
	1	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	7 000 000	
640		Arbeidstilsynet		
	1	Driftsutgifter	689 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, regionale verneombud	16 100 000	
642		Petroleumstilsynet		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 21</i>	294 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	30 200 000	
643		Statens arbeidsmiljøinstitutt		
	50	Statstilskudd	152 200 000	
646		Pionerdykkere i Nordsjøen		
	72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	3 388 000	
648		Arbeidsretten, Riksmekleren mv.		
	1	Driftsutgifter	20 730 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	1 100 000	
	70	Tilskudd til faglig utvikling.....	2 000 000	
649		Treparts bransjeprogrammer		
	21	Spesielle driftsutgifter - Treparts bransjeprogrammer	2 410 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
660		Krigspensjon		
	70	Tilskudd, militære, <i>overslagsbevilgning</i>	48 000 000	
	71	Tilskudd, sivile, <i>overslagsbevilgning</i>	144 000 000	
664		Pensjonstrygden for sjømenn		
	70	Tilskudd.....	29 000 000	
665		Pensjonstrygden for fiskere		
	70	Tilskudd.....	43 000 000	
666		Avtalefestet pensjon (AFP)		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	2 760 000 000	
667		Supplerende stønad til personer over 67 år		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	328 000 000	
2470		Statens pensjonskasse		
	24	Driftsresultat:		
		1 Driftsinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	-	
			627 825 000	
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	466 000 000	
		3 Avskrivninger.....	121 027 000	
		5 Til investeringsformål.....	67 000 000	
		6 Til reguleringsfond.....	-42 000 000	
			-15 798 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		137 062 000
2540		Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn		
	70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	80 000 000	
2541		Dagpenger		
	70	Dagpenger, <i>overslagsbevilgning</i>	8 964 800 000	
2542		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv.		
	70	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv., <i>overslagsbevilgning</i>	925 000 000	
2620		Stønad til enslig mor eller far		
	70	Overgangsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 678 000 000	
	72	Stønad til barnetilsyn til enslig mor eller far i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	122 740 000	
	73	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	58 820 000	
	76	Bidragforskott.....	715 000 000	
2650		Sykepenger		
	70	Sykepenger for arbeidstakere mv., <i>overslagsbevilgning</i>	39 890 000 000	
	71	Sykepenger for selvstendige, <i>overslagsbevilgning</i>	1 460 000 000	
	72	Pleie-, opplærings- og omsorgspenger mv., <i>overslagsbevilgning</i>	1 100 000 000	
	75	Feriepenger av sykepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	2 260 000 000	
	76	Tilskudd til ekspertbistand og kompetansetiltak for sykmeldte, <i>kan overføres</i>	102 000 000	
2651		Arbeidsavklaringspenger		
	70	Arbeidsavklaringspenger, <i>overslagsbevilgning</i>	28 489 000 000	
	71	Tilleggsstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	168 000 000	
	72	Legeerklæringer.....	395 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
2655		Uførhet		
	70	Uføretrygd, <i>overslagsbevilgning</i>	100 699 500 000	
	75	Menerstatning ved yrkesskade, <i>overslagsbevilgning</i>	70 000 000	
	76	Yrkesskadetrygd gml. lovgivning, <i>overslagsbevilgning</i>	38 000 000	
2661		Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.		
	70	Grunnstønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 616 300 000	
	71	Hjelpestønad, <i>overslagsbevilgning</i>	1 570 200 000	
	72	Stønad til servicehund.....	5 310 000	
	73	Hjelpemidler mv. under arbeid og utdanning	130 000 000	
	74	Tilskudd til biler	799 700 000	
	75	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler	3 417 400 000	
	76	Bedring av funksjonsevnen, hjelpemidler som tjenester	330 000 000	
	77	Ortopediske hjelpemidler	1 685 700 000	
	78	Høreapparater	772 000 000	
	79	Aktivitetshjelpemidler til personer over 26 år	52 064 000	
2670		Alderdom		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	78 750 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	154 780 000 000	
	72	Inntektpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	4 360 000 000	
	73	Sært tillegg, pensjonstillegg mv., <i>overslagsbevilgning</i>	6 410 000 000	
2680		Etterlatte		
	70	Grunnpensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	1 100 000 000	
	71	Tilleggspensjon, <i>overslagsbevilgning</i>	810 000 000	
	72	Sært tillegg, <i>overslagsbevilgning</i>	82 000 000	
	74	Tilleggsstønader og stønad til skolepenger, <i>overslagsbevilgning</i>	1 200 000	
	75	Stønad til barnetilsyn til gjenlevende i arbeid, <i>overslagsbevilgning</i>	3 900 000	
2686		Stønad ved gravferd		
	70	Stønad ved gravferd, <i>overslagsbevilgning</i>	220 000 000	
Totale utgifter			478 314 278 000	

Inntekter

3605		Arbeids- og velferdsetaten		
	1	Administrasjonsvederlag	9 715 000	
	4	Tolketjenester	2 740 000	
	5	Oppdragsinntekter mv.....	28 025 000	
	6	Gebyrinntekter for fastsettelse av bidrag	25 825 000	
3614		Boliglånsordningen i Statens pensjonskasse		
	1	Gebyrinntekter, lån	27 000 000	
3615		Yrkesskadeforsikring		
	1	Premieinntekter.....	101 000 000	
3616		Gruppelivsforsikring		
	1	Premieinntekter.....	98 000 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3634		Arbeidsmarkedstiltak		
	85	Innfordring av feilutbetalinger, arbeidsmarkedstiltak.....	200 000	
3635		Ventelønn mv.		
	1	Refusjon statlig virksomhet mv.....	6 000 000	
3640		Arbeidstilsynet		
	4	Kjemikaliekontroll, gebyrer.....	4 725 000	
	5	Tvangsmulkt.....	6 580 000	
	6	Refusjoner.....	3 300 000	
	7	Byggesaksbehandling, gebyrer.....	21 725 000	
	8	Refusjon utgifter regionale verneombud.....	16 420 000	
	9	Overtredelsesgebyr.....	27 000 000	
3642		Petroleumstilsynet		
	2	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet.....	7 770 000	
	3	Gebyr tilsyn.....	73 450 000	
5470		Statens pensjonskasse		
	30	Avsetning til investeringsformål.....	67 000 000	
5607		Renter av boliglånordningen i Statens pensjonskasse		
	80	Renter.....	1 034 000 000	
5701		Diverse inntekter		
	71	Refusjon ved yrkesskade.....	850 000 000	
	73	Refusjon fra bidragspliktige.....	230 000 000	
	80	Renter.....	1 700 000	
	86	Innkrevning feilutbetalinger.....	1 200 000 000	
	87	Diverse inntekter.....	18 960 000	
	88	Hjelpemiddelsentraler mv.....	77 500 000	
5704		Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs		
	70	Dividende.....	210 000 000	
5705		Refusjon av dagpenger		
	70	Refusjon av dagpenger, statsgaranti ved konkurs...	19 000 000	
	71	Refusjon av dagpenger for grensearbeidere mv. bosatt i Norge.....	300 000	
Totale inntekter				4 167 935 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 600 post 1	kap. 3600 post 2
kap. 601 post 21	kap. 3601 post 2
kap. 605 post 1	kap. 3605 postene 1, 4 og 5
kap. 605 post 21	kap. 3605 post 2
kap. 621 post 21	kap. 3621 post 2
kap. 640 post 1	kap. 3640 postene 6 og 7
kap. 640 post 21	kap. 3640 post 8
kap. 642 post 1	kap. 3642 postene 6 og 7
kap. 642 post 21	kap. 3642 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Omdisponeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan:

1. omdisponere inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 1 Driftsutgifter til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.
2. omdisponere inntil 11 mill. kroner fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 77 Varig tilrettelagt arbeid i forbindelse med forsøket med VTA i kommunal regi.
3. omdisponere inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 77 Varig tilret-

telagt arbeid til kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere.

4. omdisponere fra kap. 634 Arbeidsmarkedstiltak, post 76 Tiltak for arbeidssøkere til kap. 634, post 79 Funksjonsassistanse i arbeidslivet inntil 10 pst. av bevilgningen under kap. 634, post 79.
5. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 21 Spesielle driftsutgifter og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 1 Driftsutgifter.
6. omdisponere mellom bevilgningene under kap. 604 Utviklingstiltak i arbeids- og velferdsforvaltningen, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold og kap. 605 Arbeids- og velferdsetaten, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

IV

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan overskride bevilgningen under kap. 2470 Statens pensjonskasse, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, med inntil 50 mill. kroner mot dekning i reguleringsfondet.

V

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
634		Arbeidsmarkedstiltak	
	76	Tiltak for arbeidssøkere	2 768,3 mill. kroner
	77	Varig tilrettelagt arbeid	860,9 mill. kroner

VI

Fullmakt til å pådra staten forpliktelser ut over budsjettåret for gjennomføring av forsøk med velferdsobligasjoner

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan gi tilsagn som pådrar staten forpliktelser ut over budsjettåret for å gjennomføre forsøk med velferdsobligasjoner innenfor en samlet ramme på inntil 10 mill. kroner inkludert tidligere tilsagn på kap. 621 Tilskudd til sosiale tjenester og sosial inkludering, post 63 Sosiale tjenester og tiltak for vanskeligstilte.

VII

Fullmakt til nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 605, Arbeids- og velferdsetaten, postene 1,

21 og 45, refusjoner av kommunenes andel av utgifter til opprettelse og drift av NAV-kontorer.

VIII

Fullmakt til endring i mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Arbeids- og sosialdepartementet i 2020 kan gi Arbeids- velferdsetaten fullmakt til å:

1. postere utgifter som Arbeids- og velferdsetaten betaler på vegne av Statens pensjonskasse, mot mellomværendet konto 715510 Statens pensjonskasse. Konto 715510 utlignes ved at Statens pensjonskasse resultatfører og rapporterer de utbetalte ytelsene i sitt regnskap.
2. postere utgifter som Arbeids- og velferdsetaten betaler på vegne av ikke-statlige aktører knyttet til AFP-ordningen og kommunal tilleggspensjon mot mellomværendet med statskassen.

IX

Stortinget samtykker i at med virkning fra 1. januar 2020 skal følgende ytelser i folketrygden gis etter disse satsene¹:

	kroner
1a. Grunnstønad for ekstraavgifter grunnet varig sykdom, skade eller lyte etter lovens § 6-3 (laveste sats)	8 232
1b. Ved ekstraavgifter utover laveste sats, kan grunnstønaden forhøyes til	12 564
1c. eller til	16 464
1d. eller til	24 252
1e. eller til	32 868
1f. eller til	41 052
2a. Hjelpstønad etter lovens § 6-4 til de som må ha særskilt tilsyn og pleie grunnet varig sykdom, skade eller lyte	14 748
2b. Forhøyet hjelpstønad etter lovens § 6-5 til barn under 18 år som må ha særskilt tilsyn og pleie	29 496
2c. eller til	58 992
2d. eller til	88 488
3. Behovsprøvet gravferdsstønad opptil	24 734
4. Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-9 første ledd bokstav a) ²	
for første barn	48 636
for to barn	63 468
for tre og flere barn	71 916

¹ Satsene under 1, 2 og 4 er årsbeløp for ytelsene.

² Stønad til barnetilsyn etter lovens §§ 15-10 og 17-9 første ledd bokstav a) gjelder fra 1.1.2016 stønad til barnetilsyn for enslige forsørgere og etterlatte som er i arbeid. Stønaden dekker 64 pst. av dokumenterte utgifter til barnetilsyn. Beløpene i tabellen er maksimale refusjonssatser. Stønaden er inntektsprøvet.

B.

Oppheving av anmodningsvedtak

1. Vedtak nr. 525, 6. mars 2018,
2. Vedtak nr. 437, 31. januar 2018,
3. Vedtak nr. 322, 15. desember 2017,
4. Vedtak nr. 167, 11. desember 2017 og
5. Vedtak nr. 163, 11. desember 2017 oppheves.

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 28. november 2019

Erlend Wiborg

leder og ordf. for kap. 646, 2620, 2661, 5701

Terje Breivik

ordf. for kap. 635, 664, 3635

Lise Christoffersen

ordf. for kap. 352, 604, 605, 614, 2655, 3605, 3614,
5607

Arild Grande

ordf. for kap. 613, 642, 643, 2542, 3642, 5704

Margret Hagerup

ordf. for kap. 606, 648

Solfrid Lerbrekk

ordf. for kap. 611, 615, 616, 3615, 3616

Heidi Nordby Lunde

ordf. for kap. 2541, 5705

Per Olaf Lundteigen

ordf. for kap. 634, 640, 649, 666, 3634, 3640

Helge André Njåstad

ordf. for kap. 612, 665, 667, 2540, 2670, 2680

Kristian Tonning Riise

ordf. for kap. 660, 2650, 2651

Geir Sigbjørn Toskedal

ordf. for kap. 601, 621, 2686

Rigmor Aasrud

ordf. for kap. 600, 2470, 5470

